

The logo for 'ebn' is displayed in white lowercase letters on a dark red square background. The background of the entire page is a photograph of a rocky coastline with waves crashing against the shore under a blue sky with scattered white clouds.

ebn

jaarverslag 2013

Kerncijfers

Operationeel	2013	2012
aantal participaties	201	187
waarvan exploratie	56	47
afzet EBN-aandeel (miljard m ³) ¹	32	30

Financieel	2013	2012
<i>in miljoen euro:</i>		
omzet	8737	8528
nettoresultaat	2327	2360
afdrachten aan de staat	7187	6932
investeringen	652	621
afschrijvingen	652	745

Sociaal	2013	2012
aantal medewerkers	73	70
ziekteverzuim	2,9%	2,9%

Milieu	2012	2011
CO ₂ emissie	769 ton	765 ton
methaanemissie	6,6 ton	6,2 ton
energieverbruik	17,9 PJ	16,7 PJ

¹ Dit is inclusief het proportionele gedeelte van de afzet in de concessies waarin EBN niet zelf het gas ontvangt, doch gerechtigd is tot een evenredig deel van de opbrengst. Alle hoeveelheden in dit verslag zijn, tenzij anders vermeld, uitgedrukt in mrd. m³ aardgas (35,17 MJ bij 0 graden Celcius) op basis van het deelnemingspercentage van EBN.

Inhoud

Voorwoord	003
Over EBN	004
Profiel EBN	004
Businessmodel	004
Organisatieschema	006
Materialiteit	007
Belangrijkste ontwikkelingen in 2013	008
Verslag van de raad van commissarissen	009
Verslag van de directie	019
Visie en missie	020
Strategie	021
Activiteitenplannen op basis van technologiebeleid	022
Marktontwikkelingen en trends	026
Interactie met belanghebbenden	026
Klachtenafhandeling	027
Resultaten 2013	027
De mensen van EBN	036
Ketenverantwoordelijkheid	040
Vooruitzichten	042
Actieplannen 2014	042
Corporate Governance en risicomanagement	043
Corporate Governance	044
Risicomanagement	047
Over dit verslag	052
GRI-index	054
Jaarrekening	059
Overige gegevens	091
Kerncijfers	097
Verklarende woordenlijst	098

Voorwoord

Op dit moment zitten we in woelige tijden en is er veel maatschappelijke onrust rond aardgaswinning. Het onderwerp gas staat regelmatig in het middelpunt van de belangstelling maar niet altijd in positieve zin. EBN is zich terdege bewust van de zorgen die er leven in de maatschappij en wil graag haar steentje bijdragen aan het publieke debat over de toekomst van aardgas in Nederland. Het debat is volop gaande en eventuele aanpassingen in het beleid zijn nog in wording. EBN zal in deze wat onzekere tijd haar weg moeten vinden binnen de kaders die de wet haar biedt, het bestaande beleid en de daarop gebouwde EBN-strategie.

In ons verslag bieden we ruimte aan enkele relaties die hun mening delen over het belang van gas in hun specifieke werkveld. Wij zijn ervan overtuigd dat door het laten horen van verschillende meningen het debat gestimuleerd wordt en het EBN zal prikkelen om nog zorgvuldiger naar de effecten van haar activiteiten te kijken.

Een gezonde aardgassector levert een vitale bijdrage aan de Nederlandse economie en werkgelegenheid. Daarnaast is de eigen productie van aardgas essentieel om een overgang naar een meer duurzame economie tegen acceptabele kosten mogelijk te maken. Van alle fossiele brandstoffen heeft binnenlands geproduceerd aardgas de minste CO₂-uitstoot per geproduceerde kWh.

Nederland beschikt over voldoende reserves en resources om nog vele jaren zelfvoorzienend te blijven. Dit is ook van belang vanwege de grote bijdrage die onze gaswinning levert aan onze welvaart. Hiervoor is het wel nodig dat voortdurend nieuwe velden worden opgespoord en in gebruik worden genomen om de natuurlijke teruggang in productie van de bestaande velden te compen-

seren. Dit wordt technisch steeds uitdagender en kostbaarder. Om dit mogelijk te maken vergt het de bereidheid bij bedrijven om te blijven investeren. Het afgelopen jaar zijn de investeringen in kleine velden op een te laag niveau gebleven om voldoende nieuwe productiecapaciteit toe te voegen. De productie uit kleine velden is nu gedaald tot onder de 30 miljard m³ en het zal de komende jaren een uitdaging worden om de neerwaartse trend om te buigen. EBN zoekt samen met de industrie naar nieuwe technologieën en deelt haar kennis om de implementatie hiervan te bevorderen. Dit is noodzakelijk omdat nieuwe voorraden steeds moeilijker winbaar worden en er dus veel kennis en nieuwe technologie nodig is om deze voorraden te winnen.

Nieuwe techniek is belangrijk, maar is niet het enige wat in deze tijd nodig is. Goede voorlichting is een absolute vereiste om de noodzakelijke maatschappelijke acceptatie voor onze activiteiten te verkrijgen. Ook hierin zoekt de industrie nog haar weg. Het imago van aardgas is de laatste tijd aanzienlijk verslechterd. Zo zijn onder andere de inspanningen die gepleegd moeten worden om aardgas bij de klant te brengen, niet goed zichtbaar. De industrie zal haar kennis meer moeten delen met de bevolking en beleidsmakers en de discussie aangaan over nut en noodzaak van gaswinning in Nederland. Hierbij zal een gezamenlijke en gerichte aanpak van de rol van gas in het energievraagstuk en bundeling van krachten met de olie- en gasindustrie belangrijk zijn. Het is meer dan ooit noodzakelijk maatschappelijk draagvlak te creëren om de toekomst van Nederland als gasproductieland zeker te stellen.

Jan Dirk Bokhoven

Over EBN

Profiel EBN

EBN B.V. is actief betrokken bij het opsporen, produceren, opslaan en verhandelen van gas en olie. EBN is daarbij dé partner voor nationale en internationale olie- en gasmaatschappijen in Nederland. EBN is een 100% staatsdeelneming en is gevestigd in Utrecht.

EBN stelt de opbrengsten door olie- en gaswinning voor Nederland voor de toekomst zo veel mogelijk zeker. Het is daarnaast onze taak de minister van Economische Zaken te adviseren over het mijnbouwklimaat. Wij stimuleren activiteiten op het gebied van opsporing, ontwikkeling en productie door nationale en internationale olie- en gasmaatschappijen. EBN investeert met belangen van tussen de 40% en 50%, faciliteert en deelt kennis.

Naast de belangen in olie- en gasactiviteiten heeft EBN belangen in gasverzamelingen op zee, ondergrondse gasopslagen op land en een belang van 40% in GasTerra B.V., groothandelsmaatschappij in aardgas.

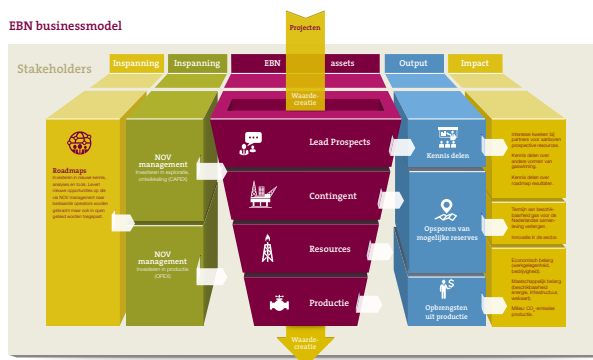
De rechtsvoorganger van EBN is DSM Aardgas BV, opgericht in 1973. Tot eind 2006 werd EBN aangestuurd door DSM en was de raad van bestuur van DSM verantwoordelijk voor de gang van zaken bij EBN. Sinds 2006 heeft EBN een eigen bestuur met een onafhankelijke raad van commissarissen.

De winst dragen wij volledig af aan de Nederlandse staat; de aardgasbaten zijn een belangrijke inkomstenbron voor Nederland. De inkomsten en belastingen die EBN afdraagt, bedragen ongeveer de helft van de totale gasbaten. Deze inkomsten leveren een bijdrage van zo'n 5% aan de totale staatsinkomsten. In 2013 bedragen de totale aardgasbaten ongeveer EUR 15 miljard, wat gelijk staat aan EUR 893 per hoofd van de bevolking.

Businessmodel

EBN heeft 201 samenwerkingsverbanden en deelnemingen gericht op opsporing en/of winning van olie en gas in Nederland, zowel op zee als op land. In onze samenwerking met de operators heeft EBN als doel: maximalisatie van de opbrengsten uit gas en olie voor de Nederlandse staat.

Waardecreatie vindt plaats door studies te doen naar mogelijke nieuwe vindplaatsen van gas en olie en onderzoeksprojecten uit te voeren. Onderzoek en nieuwe technologieën zijn essentiële drijvende krachten voor waardecreatie van ons bedrijfsmodel (zie voor een vergrote weergave figuur binnenkant omslag).

Potentiële gas- of olievoorkomens testen we samen met operators door middel van proefboringen. Rendabele voorkomens brengen we als joint-venture partners tot ontwikkeling. Het te ontwikkelen potentieel en de velden die reeds in productie zijn of komen zijn geclassificeerd in het EBN reservessysteem, het Petroleum Resource Management System (PRMS). Met behulp van het Non Operated Venture managementsysteem (NOV) beheert EBN haar belangen en stuurt bij waar nodig.

Belanghebbenden

Belanghebbenden die direct betrokken zijn bij de activiteiten van EBN zijn:

- Overheid als aandeelhouder (onder andere ontvanger van dividend)
- Overheid als vergunningverlener (toezicht op rechtmatigheid)
- Overheid als energiebeleidsmaker (energiebeleid)
- Oliemaatschappijen als joint venture partners (economisch belang)
- Onderzoeksbureaus (kennisdelen, werkgelegenheid, economisch belang)

EBN heeft indirect invloed op andere groepen belanghebbenden die ieder een verschillend belang kunnen hebben bij gaswinning:

- Burgers en bedrijven als gebruikers van gas (beschikbaarheid energie, economisch belang)
- Nederlandse maatschappij (welvaart, CO₂-reductie, energiezekerheid, innovatie, werkgelegenheid)
- NGO's (natuur- en milieukwesties, biodiversiteit)
- Omwonenden van projecten op land (mogelijke overlast)

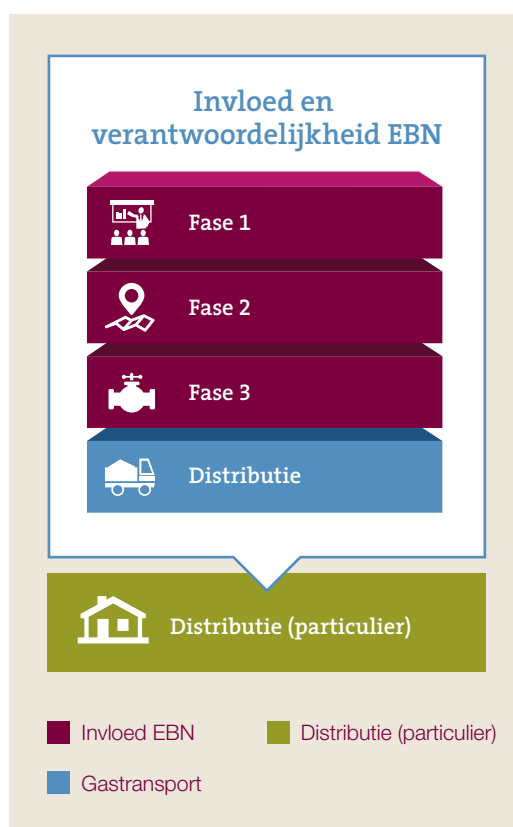
Supply chain

De kernactiviteiten van EBN zijn in te delen in drie fases. Daarin hebben we te maken met verschillende partijen met wie wij direct of indirect samenwerken:

Fase 1 - Ideeën genereren: ingenieurbureaus, kennisinstituten (impact: ketensamenwerking)

Fase 2 - Exploratie en ontwikkeling: onderzoeksbureaus, ingenieurbureaus, operators (impact: kennis en innovatie)

Fase 3 - Productie en opslag: operators en hun onderaannemers (impact: rendement, veiligheid, werkgelegenheid)

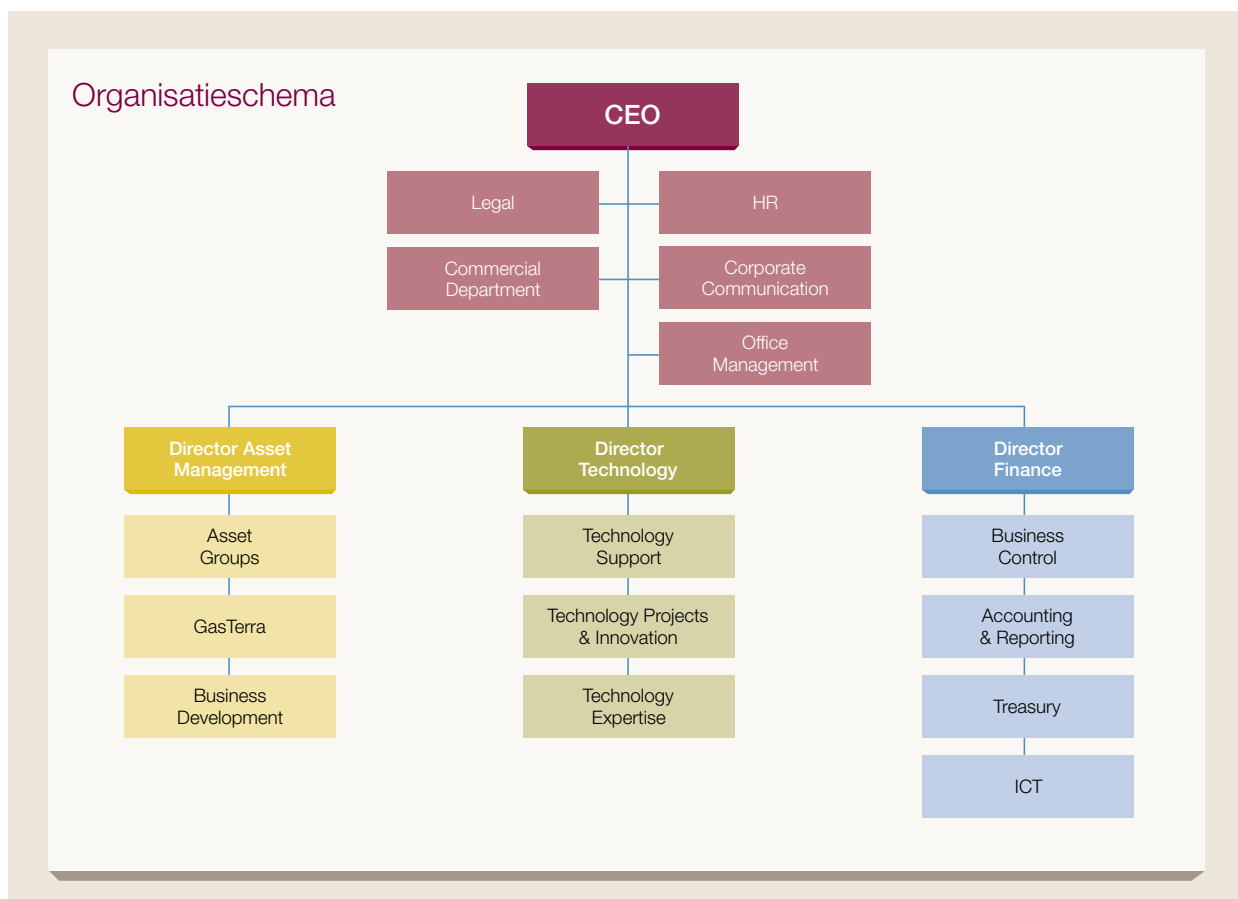
Organisatieschema

EBN brengt de olie- en gasmarkt (operators) en de overheid op systematische en transparante wijze bij elkaar. EBN heeft, of ontwikkelt via onderzoek, veel kennis over de opsporing en winning van olie- en gasvelden op land en op zee. Deze kennis komt met name samen binnen de afdeling Technology. Asset Management is het aanspreekpunt en fungeert als partner voor operators. Van hieruit worden de belangen in de deelnemingen behartigd en gestuurd. Finance is verantwoordelijk voor de financiële gang van zaken binnen EBN. Daarnaast beheert de afdeling de geldstromen tussen diverse belanghebbenden.

een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Er is een taakverdeling naar functionele gebieden: een Director Asset Management, een Director Technology en een Director Finance, onder voorzitterschap van een CEO.

Aanpassing organisatiestructuur

Begin 2013 is de organisatiestructuur van EBN aangepast. Een team met vier directieleden functioneert vanuit

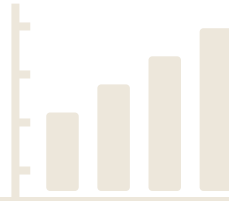

Materialiteit

Belanghebbenden dienen onder meer via het jaarverslag een goede en betrouwbare indruk te krijgen van zowel het rendement als het risicoprofiel van de onderneming. De trend is om transparant te rapporteren over materiële ofwel relevante zaken die het resultaat kunnen beïnvloeden en bijzaken achterwege te laten. Het jaarverslag evolueert bovendien naar een geïntegreerde rapportage over financiële en niet-financiële prestaties. EBN geeft vooralsnog een financieel jaarverslag uit. De details over de niet-financiële aspecten (volgens de richtlijnen van Global Reporting Initiative) zijn terug te vinden op de website van EBN. Ook volgen we bij onze verslaggeving de criteria van de Transparantiebenchmark. In beide gevallen winnen de begrippen materialiteit, stakeholderengagement en ketenverantwoordelijkheid aan belang.

In 2013 hebben wij nog geen interne en externe materialiteitsanalyse uitgevoerd. Een dergelijke analyse met interne en externe belanghebbenden geeft aan over welke relevante onderwerpen EBN dient te rapporteren. In 2014 onderzoeken we de mogelijkheden voor het introduceren van de nieuwe GRI-4 richtlijn over het boekjaar 2014. Materiële aspecten zijn aspecten die het resultaat of de belangen van de onderneming kunnen beïnvloeden en de belangen van stakeholders raken.

EUR
miljard **8,7**

EBN realiseert
hogere omzet
in 2013

Belangrijkste resultaten in 2013

- EBN realiseert een 2,0% hogere omzet van EUR 8,7 miljard, met een 1% lagere nettowinst van EUR 2,3 miljard (ten opzichte van 2012).
- De totale bijdrage aan de Nederlandse aardgasbaten groeit met 4% naar EUR 7,2 miljard (of ruim EUR 428 per hoofd van de bevolking).
- De totale gasproductie bedraagt ruim 32 miljard m³ (2012: 30). Het Groningenveld produceert ruim 21 miljard m³ (aandeel EBN).
- De totale gasproductie uit de Nederlandse kleine velden is 26 miljard m³. Het aandeel van EBN in deze kleine velden is 11,4 miljard m³ (2012: 11,6).
- Het investeringsniveau stijgt 5% naar EUR 652 miljoen. De belangrijkste investeringen vinden plaats in de gasopslagen Norg en Bergermeer.
- Het aantal samenwerkingsverbanden in opsporing en winning stijgt naar 191, vergeleken met 176 in 2012.
- Het totaal aantal afgeronde boringen (26), waarvan 15 op zee en 11 op land, komt lager uit dan in 2012 (33).

Verslag van de raad van commissarissen

EBN verhuist **2014**

naar de
Daalsesingel
in Utrecht

Algemeen

De raad van commissarissen (de Raad) heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken binnen EBN. De Raad staat de directie met raad ter zijde. In dit verslag licht de Raad toe hoe hij zijn toezicht heeft vormgegeven en de directie met advies terzijde heeft gestaan.

EBN is geen beursgenoteerde onderneming waardoor de Corporate Governance Code niet van toepassing is op de organisatie. EBN onderschrijft echter het uitgangspunt van de code dat transparantie naar belanghebbenden cruciaal is en richt zich waar mogelijk en relevant naar de principes van de code. Daarmee volgt EBN het beleid van de overheid voor staatsdeelnemingen. In het hoofdstuk Corporate Governance en risicomanagement van dit jaarverslag is een paragraaf opgenomen waarin is aangegeven op welke principes uit de code EBN zich richt.

Samenstelling van directie en de Raad

Directie

De directie van EBN bestaat sinds 2011 uit één bestuurder, de heer Bokhoven. De directie wordt vanaf begin 2013 bijgestaan door drie titulaire directeuren die gezamenlijk met de directie het directieteam vormen. De heer Bokhoven is voorzitter van het directieteam. De vierde titulaire directeur die in 2013 in functie was, heeft in de loop van 2013 de onderneming verlaten. Meer informatie over de directie is te vinden onder Corporate Governance op pagina 043.

De Raad

In de samenstelling van de Raad is in 2013 een aantal wijzigingen opgetreden.

De heer Van der Meer is tijdens de vergadering van de algemene vergadering van aandeelhouders van 18 april 2013 afgetreden. De heer Van der Meer is sinds 1 januari 2006 aan de vennootschap verbonden geweest als voorzitter van de Raad en als lid van de auditcommissie en bezoldigingscommissie/selectie- en benoemingscommissie. De heer Van der Meer heeft een grote bijdrage geleverd aan het totstandkomen, functioneren en structureren van de Raad.

De Raad en de directie zijn de heer Van der Meer zeer erkentelijk voor zijn intensieve betrokkenheid bij de vennootschap en de wijze waarop hij invulling heeft gegeven aan zijn commissariaat. In de periode van zijn commissariaat heeft de vennootschap onder andere de overgang van Heerlen naar Utrecht voorbereid en uitgevoerd en de heer Van der Meer heeft daarin een belangrijke rol gespeeld. Daarnaast heeft de heer Van der Meer een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling en uitvoering van de strategie van EBN met zijn ervaring op industrieel gebied.

In verband met het aftreden van de heer Van der Meer heeft de algemene vergadering van aandeelhouders de heer Van Oorschoot benoemd als voorzitter van de Raad. De heer Van Oorschoot is sinds 2006 lid van de Raad en is in 2014 beschikbaar voor herbenoeming.

De heer Gratama van Andel is tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders in 2013 herbenoemd als commissaris voor een derde periode van vier jaar.

Rooster van aftreden

	Datum van 1e benoeming	Jaar van 1e herbenoeming	Jaar van 2e herbenoeming	Einde termijn
Ir R.M.J. van der Meer	1 januari 2006	2009	-	18 april 2013
Mr H.M.C.M. van Oorschot	1 januari 2006	2010	-	2014
Drs A.H.P. Gratama van Andel	1 januari 2006	2009	2013	2017
Ir G-J. Kramer	1 januari 2006	2010	-	2014
Ir R.G.M. Zwitserloot	18 april 2013	-	-	2017

Conform het reglement van de Raad heeft het beraad over de voordracht tot herbenoeming plaatsgevonden buiten aanwezigheid van de betrokkene en is een voordracht tot herbenoeming geen automatisme geweest. De voordracht tot herbenoeming is zorgvuldig overwogen.

De Raad is voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering in 2013 een wervingsprocedure gestart voor een nieuw lid van de Raad. Aangezien de heer Kramer al had laten weten niet beschikbaar te zijn voor een herbenoeming in 2014, ging de voorkeur van de Raad uit naar een kandidaat afkomstig uit de olie- en gassector. De wervingsprocedure heeft als kandidaat de heer Zwitserloot opgeleverd. De Raad heeft de heer Zwitserloot, die voorheen voorzitter van de raad van bestuur van Wintershall A.G. is geweest, dan ook voorgedragen als lid van de Raad.

De algemene vergadering van aandeelhouders heeft de heer Zwitserloot tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders in 2013 benoemd als lid van de Raad voor een periode van vier jaar.

De termijn van de heer Kramer eindigt op zijn verzoek in 2014. De heer Kramer heeft dan twee termijnen als commissaris gefunctioneerd. De Raad heeft in oktober 2013 een voordracht voor een nieuwe commissaris gedaan en is in afwach-

ting van de benoeming door de aandeelhouder. De algemene vergadering van aandeelhouders (her)benoemt de leden van de Raad op bindende voordracht van de Raad. Voor de benoeming van een nieuwe commissaris beschikt de Raad over een profielschets die ook op de website van EBN is gepubliceerd. De profielschets is op grond van de statuten door de algemene vergadering van aandeelhouders goedgekeurd. In de profielschets is aangegeven over welke kenmerken de individuele leden en de Raad gezamenlijk dienen te beschikken.

De Raad dient zodanig samengesteld te zijn dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur en elk deelbelang onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Bij de samenstelling van de Raad wordt rekening gehouden met de aard van de activiteiten van EBN, haar missie, doelstelling en diversiteit, de taakstelling van de Raad en de deskundigheid van de overige leden van de Raad.

De voorzitter van de Raad, de heer Van Oorschot, is het eerste aanspreekpunt voor de directie van EBN. De volledige Raad heeft een collegiale verantwoordelijkheid. Alle leden van de Raad zijn lid van de auditcommissie en de bezoldigingscommissie/selectie- en benoemingscommissie.

In onderstaande tabel zijn het lidmaatschap en voorzitterschap van de Raad en de commissies weergegeven.

	Raad van commissarissen	Auditcommissie	Bezoldigingscommissie/selectie- en benoemingscommissie
Mr H.M.C.M. van Oorschot	voorzitter	lid	lid
Drs A.H.P. Gratama van Andel	lid	voorzitter	lid
Ir G-J. Kramer	lid	lid	voorzitter
Ir R.G.M. Zwitserloot	lid	lid	lid

De leden van de Raad onderhouden geen andere zakelijke relaties met de vennootschap. Er is de Raad niet gebleken van enig tegenstrijdig belang tussen de vennootschap en leden van de Raad. De Raad voldoet aan de onafhankelijkheidscriteria zoals vermeld in de Corporate Governance Code.

De personalia, de actuele nevenfuncties van de leden van de Raad en het rooster van aftreden worden gepubliceerd op de website van de vennootschap onder corporate governance - raad van commissarissen (www.ebn.nl/overEBN/paginas/raad-van-commissarissen.aspx). Het huidige rooster van aftreden is op bladzijde 11 van het jaarverslag vermeld.

Vergaderingen van de Raad

In 2013 is de Raad viermaal bijeengekomen. Naast de leden van de Raad zijn de leden van het directieteam van EBN daarbij aanwezig geweest. Tijdens de eerste vergadering is ook de externe accountant aanwezig geweest. Dit betrof de vergadering waarin de jaarrekening en de jaarlijkse rapportage van de externe accountant betreffende de administratieve organisatie en interne controle zijn besproken.

De heer Van Oorschot heeft eenmaal een overlegvergadering tussen de directie en de ondernemingsraad van EBN bijgewoond. In deze vergadering is gesproken over de samenstelling van de raad van commissarissen, de strategie, de gaswinning in Nederland uit onder meer

het Groningenveld en uit schalie en de communicatie hierover. Het doet de Raad genoegen dat EBN vanaf 1 januari 2014 over een nieuwe ondernemingsraad van vijf medewerkers beschikt. De Raad dankt de leden van vorige ondernemingsraad voor hun inzet en de prettige contacten.

In juni 2013 heeft de Raad met het directieteam van EBN een werkbezoek gebracht aan het KNMI te De Bilt voor een lezing over aardbevingen. De voorzitter van de Raad en de directievoorzitter hebben in 2013 drie (informele) bezoeken gebracht aan het ministerie. Bij deze gesprekken zijn vanuit het ministerie zowel aandeelhoudersvertegenwoordigers als beleidsmedewerkers aanwezig geweest. Diverse onderwerpen zijn in deze besprekingen de revue gepasseerd. De Raad hecht veel waarde aan een goede relatie met het ministerie. De (informele) bezoeken aan het ministerie zijn van belang voor het behoud van een goede relatie.

Goedkeuringen door de Raad

De Raad heeft in maart het positieve advies van de auditcommissie over de jaarrekening 2012 overgenomen en heeft de aandeelhouder geadviseerd om de jaarrekening over 2012 vast te stellen en decharge te verlenen aan de directie voor het gevoerde beleid en aan de Raad voor het uitgeoefende toezicht.

De Raad heeft zijn goedkeuring gegeven aan een aantal besluiten van de directie. De volgende investeringen zijn

goedgekeurd: de 'long lead' items voor de veldontwikkeling L13-FI van NAM, de L5a-D veldontwikkeling van GDF en de L6-B veldontwikkeling van Wintershall.

EBN heeft de procuratieregeling en het directiereglement met bijbehorende taakverdeling gewijzigd en de Raad heeft daaraan zijn vereiste goedkeuring gegeven. Deze documenten zijn op onderdelen gewijzigd dan wel aangevuld. De gewijzigde procuratieregeling is bij de Kamer van Koophandel gedeponeerd.

In de laatste vergadering van 2013 heeft de Raad het werkplan en budget voor 2014 voor EBN en EBN Capital B.V. (100% dochter) en het bijbehorende financieringsplan goedgekeurd.

In 2013 is een eventuele verhuizing van EBN een aantal keren besproken. De Raad heeft kennisgenomen van de diverse redenen van EBN om een ander pand in Utrecht te betrekken en de Raad heeft zijn goedkeuring gegeven aan het besluit van de directie om in 2014 te verhuizen naar een andere locatie in de nabijheid van het Centraal Station van Utrecht.

Strategie EBN

De directie heeft met de Raad de langetermijnstrategie besproken inclusief de randvoorwaarden die bij de strategie worden gehanteerd. Daarbij zijn tevens de operationele en financiële doelstellingen van EBN besproken. De Raad en het directieteam hebben bij dit onderwerp uitvoerig met elkaar van gedachten gewisseld over toekomstscenario's. De Raad ondersteunt de visie van het directieteam dat zonder additionele inspanning van EBN en haar partners de gasproductie in Nederland de komende jaren sterk zal afnemen. Het is van belang dat er meer exploratieactiviteiten plaatsvinden.

Technische onzekerheden - zoals op het gebied van ticht gas reservoirs - spelen daarbij een rol. Voor het produceren van gas blijft het maatschappelijk draagvlak een niet te onderschatten factor.

Financiering

EBN heeft de Raad geïnformeerd over de financiering van haar activiteiten. In 2013 heeft EBN conform haar verwachting geen nieuwe langetermijnfinanciering aangetrokken.

Relevante ontwikkelingen

De directie heeft de Raad aan de hand van kwartaalrapporten geïnformeerd over de relevante ontwikkelingen binnen EBN. Bij het bespreken van de kwartaalverslagen besteedt de Raad in ieder geval aandacht aan de productie van gas, olie en condensaat in het betreffende kwartaal, de recente prijsontwikkelingen en de ontwikkeling van de omzet en nettowinst. Verder geeft EBN in haar kwartaalrapporten een overzicht van het niveau van de investeringen, waarbij in 2013 opviel dat de investeringen door operators achter zijn gebleven ten opzichte van de gebudgetteerde investeringen. In het kwartaalrapport komen ook de ontwikkelingen in de samenwerkingsverbanden van EBN aan de orde. Hieronder wordt een aantal besproken onderwerpen nader toegelicht.

Gasopslag Bergermeer

De Raad heeft de voortgang van het project gasopslag Bergermeer besproken. TAQA is geheel 2013 bezig geweest met boringen en bouwwerkzaamheden, zodat de opslag in 2014 van start kan gaan. Dit onderwerp zal in 2014 ook door de Raad worden gevolgd.

Aardbevingen Groningen

De Raad is in alle vergaderingen in 2013 geïnformeerd over de ontwikkelingen in Groningen waaronder recente bevingen, schademeldingen en - afhandeling door NAM en de onderzoeken waartoe de minister van Economische Zaken opdracht heeft gegeven. De aanpak en voortgang van de onderzoeken, voor zover bekend bij EBN, zijn met de Raad besproken. Samen met het door NAM ingediende winningsplan vormen deze onderzoeken de basis voor het besluit van het kabinet over de toekomstige gaswinning uit het Groningen gasveld.

Tijdens de vergadering van december 2013 is de heer C.W.M. Dessens aanwezig geweest. De heer Dessens is voorzitter van de raad van commissarissen en tevens voorzitter van de raad van gedelegeerd commissarissen bij GasTerra. In deze vergadering is onder meer het businessplan van GasTerra voor 2014 besproken. De heer Dessens heeft hierop een toelichting gegeven en vragen van de Raad beantwoord. Bij het bespreken van het businessplan is uitdrukkelijk aan de orde gekomen dat het uitvoeren van het businessplan afhankelijk is van de besluitvorming van het kabinet in januari 2014.

Discussie schalie

De Raad is over de ontwikkelingen geïnformeerd door EBN en heeft kennis genomen van het onderzoek door Witteveen+Bos, dat in opdracht van de minister heeft plaatsgevonden, naar de gevolgen en risico's van de opsporing en winning van aardgas uit schalielagen en steenkool. De Raad wacht met belangstelling de resultaten af van de structuurvisie/plan MER waarin wordt onderzocht welke locaties het meest geëigend zouden zijn voor eventuele proefboringen.

Geothermie

Het directieteam heeft de Raad geïnformeerd over geothermie in Nederland waarbij een tweetal concrete initiatieven zijn besproken. De Raad heeft de deelname van EBN aan het aardwarmteproject op de TU Delft (DAP) goedgekeurd vanwege het onderzoeks karakter en de toepasbaarheid van nieuwe innovatietechnieken in

de olie- en gasindustrie. Wel is de voorwaarde gesteld dat de minister van Economische Zaken hieraan zijn toestemming verleent. Eventuele deelname van EBN aan een geothermieproject vereist op grond van de Mijnbouwwet de toestemming van de minister. De besprekingen met het ministerie over dit onderwerp zijn ook aan de orde gekomen. Dit onderwerp zal naar verwachting in 2014 een vervolg krijgen.

Olieontwikkelingen

Er is op zee een aantal olieontwikkelingen gaande waarover de Raad is geïnformeerd. GDF en Wintershall zijn de operators van deze projecten die nog in verschillende stadia van ontwikkeling verkeren. Over de resultaten van een proefboring door Wintershall in F17 hebben diverse media bericht.

EBN intern

Naast de kwartaalrapporten is de Raad ook geïnformeerd over diverse ontwikkelingen binnen de EBN organisatie zoals het HR-beleid, het NOV-management, de verlening van de verzekeringen van EBN's deelname aan activiteiten op land en op zee.

De Raad heeft aan de hand van een zogenoemde post investment review inzage gekregen in de gerealiseerde waarde van een aantal geselecteerde projecten ten opzicht van de verwachte waarde ten tijde van de investeringsbeslissingen. De beheersmaatregelen op kostenoverschrijdingen en de schatting van reserves zijn ook besproken tussen het directieteam en de Raad. De Raad heeft het directieteam verzocht deze analyses jaarlijks uit te voeren, en voor een groter aantal projecten.

Evaluatie directie en zelfevaluatie

De Raad heeft in 2013 buiten aanwezigheid van de directie het functioneren van de directie besproken. De Raad heeft in 2013 geen zelfevaluatie uitgevoerd. De reden hiervoor zijn de verwachte wijzigingen in de samenstelling van de Raad.

Vergaderingen van de auditcommissie

De taken en werkwijze van de auditcommissie zijn vastgelegd in het 'Reglement van de Audit Commissie van de RvC'. Tot de taken van de auditcommissie behoren onder meer het houden van toezicht en controle op en het adviseren van de directie over de werking van interne risico-beheersings- en controlesystemen en het houden van toezicht op de financiële informatie-verschaffing door de vennootschap.

De auditcommissie is in 2013 tweemaal bijeengekomen. Naast de leden van de auditcommissie zijn bij deze bijeenkomsten ook de directievoorzitter en Director Finance aanwezig geweest.

De auditcommissie heeft in de eerste vergadering onder andere aandacht besteed aan het jaarverslag, de jaarrekening en de accountantscontrole over het jaar 2012. In verband met de accountantscontrole over het jaar 2012 is tijdens deze bijeenkomst ook de externe accountant EY aanwezig geweest. Het accountantsverslag is uitgebreid besproken met de accountant en het directieteam. Na de bespreking van de jaarrekening en het jaarverslag heeft de auditcommissie de Raad geadviseerd het jaarverslag over 2012 goed te keuren.

In de eerste vergadering heeft de auditcommissie ook het internal auditplan voor 2013 besproken. In 2013 zijn audits uitgevoerd op de volgende onderwerpen: verzekeringen, document/information management en ICT-programma- en projectmanagement. De bevindingen uit de in 2012 uitgevoerde audits zijn besproken. De interne audits uit 2012 hadden betrekking op: salarisadministratie en -verwerking; integriteit en systeembeveiliging, inclusief de adequaatheid van de maatregelen ter voorkoming fraude en de beoordeling en goedkeuring van investeringsvoorstellen.

In de tweede bijeenkomst heeft de auditcommissie aandacht besteed aan de volgende onderwerpen: het financieringsplan voor 2013, de proefaudit op de GRI-verslaglegging (Transparantiebenchmark), de evaluatie van de accountant en de aanpak van de herbenoeming van de accountant. Het laatste onderwerp zal in 2014 opnieuw worden besproken, waarna overleg met de aandeelhouder zal plaatsvinden. De benoeming van de accountant is een bevoegdheid van de algemene vergadering van aandeelhouders.

De Raad heeft de directie verzocht om over 2013 een verklaring aan de Raad af te geven ter ondersteuning van de gebruikelijke rapportages van de directie. Deze verklaring heeft de directie afgegeven en dient ter ondersteuning van bepaling III.1.8 van de Corporate Governance Code. Conform deze bepaling heeft de Raad met de directie de volgende onderwerpen besproken: de strategie, de voornaamste risico's verbonden aan de onderneming en de uitkomsten van de beoordeling door de directie van de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen. De voornaamste risico's zijn in de eerste vergadering van de auditcommissie besproken aan de hand van een strategische risicoanalyse. Dit onderwerp wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Corporate Governance en Risicomanagement.

Vergaderingen van de bezoldigingscommissie/selectie- en benoemingscommissie

De taken en werkwijze van de bezoldigingscommissie/selectie- en bezoldigingscommissie zijn vastgelegd in het 'Reglement van de Bezoldigingscommissie/Selectie- en benoemingscommissie van de RvC'. Tot de taken van deze commissie behoren onder meer het doen van een voorstel aan de Raad voor het te voeren

bezoldigingsbeleid van de directie, vast te stellen door de algemene vergadering van aandeelhouders, het doen van een voorstel voor de bezoldiging van individuele leden van de directie en het opmaken van een remuneratierapport.

De bezoldigingscommissie/selectie- en benoemingscommissie is in 2013 viermaal bijeengekomen. De commissie heeft het functioneren van de directie besproken en de commissie heeft de variabele beloning van de directie over 2012 vastgesteld.

Bezoldigingsbeleid

In 2007 heeft de algemene vergadering van aandeelhouders de heer Bokhoven benoemd als voorzitter van de directie van EBN. Sinds medio 2011 is de heer Bokhoven de enige bestuurder van EBN. De voordracht tot benoeming is door de Raad gedaan. Op grond van de statuten van EBN stelt de algemene vergadering van aandeelhouders het bezoldigingsbeleid vast en stelt de Raad vervolgens de bezoldiging en verdere arbeidsvoorwaarden vast. Over het bezoldigingsbeleid is sinds 2006 veelvuldig overleg gevoerd. De Raad heeft, rekening houdend met het gevoerde overleg, de bezoldiging vastgesteld. De Raad stelt de (eventuele) jaarlijkse verhoging van de bezoldiging vast.

Opbouw bezoldiging

De bezoldiging van de directie is als volgt opgebouwd:

- Een vast gedeelte
- Een variabel gedeelte, afhankelijk van zowel langetermijn-, kortetermijn- als persoonsgebonden doelstellingen
- De werkgeversbijdrage in de pensioenpremie

Variabele beloning

De variabele beloning van de directie bestaat uit twee onderdelen: een jaarlijkse variabele beloning afhankelijk van het behalen van de voor dat jaar vastgestelde doelstellingen en een langetermijn variabele beloning die elke 3 jaar wordt uitgekeerd op basis van het behalen van daarvoor

vastgestelde doelstellingen. De doelstellingen worden aan het begin van het betreffende jaar dan wel 3-jaarsperiode overeengekomen tussen de Raad en de directie, nadat dit onderwerp besproken is in de bezoldigingscommissie/selectie- en benoemingscommissie. De variabele beloning van de directie is afhankelijk gesteld van het behalen van doelstellingen op de langere termijn (economische waardetoevoeging, exploratie en realisatie projecten), de korte termijn (productieniveau kleine velden, budget en ziekteverzuim) en een aantal specifieke persoonsgebonden doelstellingen. De uitbetaling van de variabele beloning geschiedt na vaststelling van de jaarrekening door de algemene vergadering van aandeelhouders van het jaar waarop de doelstellingen betrekking hebben.

Beloning

De bezoldiging van de directie staat vermeld op pagina 91 van de jaarrekening onder overige gegevens van de vennootschappelijke jaarrekening.

Jaarrekening

De Raad heeft kennis genomen van het jaarverslag, de jaarrekening en de verklaring van de accountant EY. De Raad kan zich met deze stukken verenigen en beveelt de algemene vergadering van aandeelhouders aan de jaarrekening overeenkomstig vast te stellen. De Raad adviseert de algemene vergadering van aandeelhouders decharge te verlenen aan de directie voor het gevoerde beleid en aan de Raad voor het uitgeoefende toezicht.

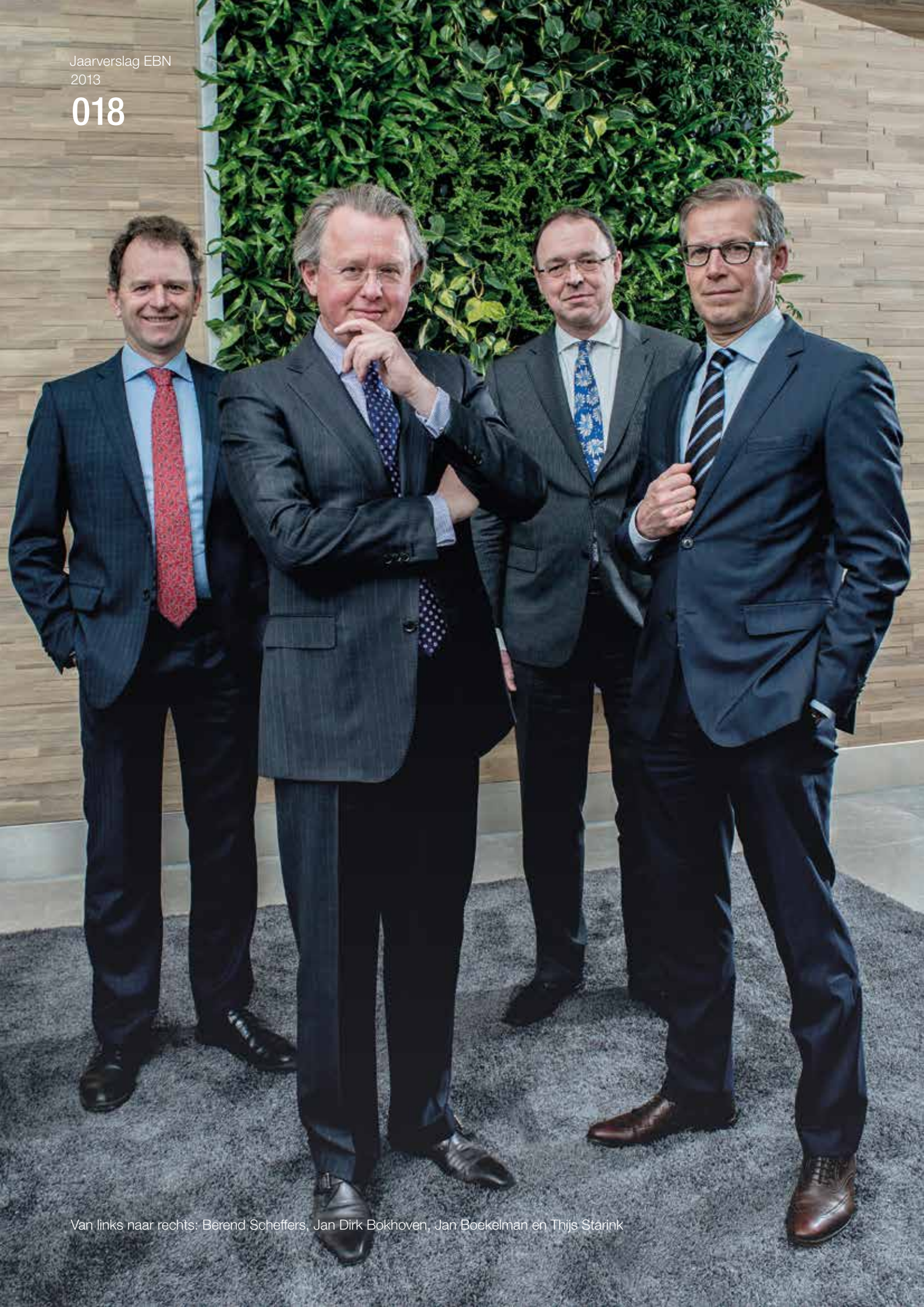
Raad van commissarissen,
Utrecht, 20 maart 2014

H.M.C.M. van Oorschot (voorzitter)
A.H.P. Gratama van Andel
G-J. Kramer
R.G.M. Zwitserloot

Entree van het nieuwe hoofdkantoor van EBN in Utrecht

Van links naar rechts: Berend Scheffers, Jan Dirk Bokhoven, Jan Boekelman en Thijs Starink

Verslag van de directie

Visie en missie

Visie

Op dit moment zitten we in woelige tijden en is er veel maatschappelijke onrust rond aardgaswinning. Het onderwerp gas staat regelmatig in het middelpunt van de belangstelling maar niet altijd in positieve zin. EBN is zich terdege bewust van de zorgen die er leven in de maatschappij en wil graag haar steentje bijdragen aan het publieke debat over de toekomst van aardgas in Nederland. Het debat is ten tijde van de publicatie van dit verslag nog volop gaande en EBN zal in deze wat onzekere tijd haar weg moeten vinden binnen de kaders die de wet haar biedt.

Er is al veel olie en gas gevonden in de Nederlandse ondergrond, maar er zijn nog substantiële hoeveelheden potentieel winbaar aardgas en aardolie aanwezig. De makkelijk winbare voorraden zijn al uit de grond gehaald of in productie, terwijl voor moeilijker winbare voorraden nog veel uitdagingen voor ons liggen. Benutting daarvan zal steeds lastiger worden. Samen met partners onderzoekt EBN innovatieve technieken om het ondergrondse olie- en gaspotentieel optimaal te benutten.

EBN heeft de relatie met de operators geïntensiveerd en beheert de bestaande EBN-assetportfolio proactief via NOV-management. Ook signaleren wij op basis van studies thema's en onderwerpen die de basis vormen voor de ontwikkeling van onze langetermijnvisie. Die houdt in dat zonder een stevige en continue groei van projecten die gasreserves kunnen toevoegen, de jaarlijkse productie uit kleine velden snel zal afnemen. Als partner in 2011 samenwerkingsverbanden, vindt EBN het van belang om een sterke focus te hebben op de activiteiten die de meeste toegevoegde waarde creëren voor Nederland.

EBN draagt ook bij aan een stabiele energievoorziening in Nederland en waar mogelijk aan de verduurzaming daarvan. In Nederland geproduceerd aardgas is de ruggengraat van de huidige energievoorziening. Gas blijft de komende decennia een wezenlijk onderdeel van de energiemix. Het is de schoonste fossiele brandstof met een hoge energiedichtheid. Aardgas is flexibel inzetbaar, waardoor een onregelmatige energievraag goed kan worden opgevangen. EBN heeft veel geologische kennis en brede expertise op het gebied van olie- en gaswinning. Deze kennis kan worden gebruikt om bijvoorbeeld

geothermie (ondergrondse aardwarmte), biogas (gebruik van bestaande gasinfrastructuur) en/of windenergie op zee (installatie- en onderhoudskennis, 'power-to-gas' technologie) succesvol te ontwikkelen.

Missie

EBN investeert in de opsporing, winning en ondergrondse opslag van aardgas en olie in Nederland. Hiermee levert EBN een aanzienlijke bijdrage aan de aardgasbaten van de Nederlandse staat.

Strategie

In 2013 hebben wij onze strategie voortgezet, waarbij de nadruk ligt op zoveel mogelijk gas en olie uit de Nederlandse ondergrond te halen.

De EBN strategie stoelt op drie pijlers:

- Faciliteren en stimuleren van operators om velden optimaal te benutten
- Ontdekken en ontwikkelen van bestaand en nieuw ondergronds potentieel
- Bijdragen aan een duurzame Nederlandse energiehuishouding

Faciliteren en stimuleren van operators

EBN is actief op het gebied van kennisopbouw en -uitwisseling, het bijdragen aan een optimaal (fiscaal) investeringsklimaat en de toepassing van nieuwe technologieën. Dit zijn belangrijke factoren voor operators om de productie uit bestaande velden te maximaliseren. In 2013 is het eigen NOV-managementsysteem verder uitgewerkt en geïmplementeerd. De NOV-managementcyclus is een systematiek die werkt met op individuele operators toegespitste strategieën en actieplannen. Hierdoor worden de mogelijkheden voor optimaal beheer verder vergroot. Het beheer van de bestaande assetportfolio op korte en middellange termijn krijgt hiermee een extra impuls. De relatie met de bestaande activiteitenplannen

en kennisdeling binnen de industrie wordt nadrukkelijk gelegd. Verder is er veel aandacht voor het operationaliseren van een effectieve prestatietesting. Dit NOV-managementsysteem levert een professionelere aansturing op van EBN's deelnemingen en operators, met als doel meer activiteit en een hogere gasproductie.

Ontdekken en ontwikkelen van ondergronds potentieel

EBN richt zich binnen de samenwerkingsverbanden op het zoeken naar en het ontwikkelen van nieuwe velden en stimuleert de opsporing en winning van moeilijk winbaar gas, zoals in kleisteen- of slecht doorlatende zandsteenlagen. Dit soort voorkomens zijn echter – technisch – complex. Het is daarom belangrijk dat er voldoende onderzoek wordt gedaan naar nieuwe technologieën.

Het activiteitsniveau van olie-opsporing en oliewinning neemt de laatste jaren weer toe. In 2011 is het Schoonebeekveld weer in productie genomen, gevolgd door enkele kleinere velden rond het De Ruyter olieplatform. Begin 2014 zal het Q13-Amstel olieveld in productie gaan en wij verwachten dat in de periode 2015-2016 de F17 en L5-E olievelden in productie zullen worden genomen.

Bijdragen aan duurzame energiehuishouding

Aardgas is de ruggengraat van de huidige energievoorziening en een wezenlijk onderdeel van de energiemix. EBN bezit veel kennis van de verschillende (samenhangende) aspecten van de energiemix. Ook naar aanleiding van het Nationale Energieakkoord zou EBN een grote bijdrage kunnen leveren aan de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Activiteitenplannen op basis van technologiebeleid

EBN geeft met technische activiteitenplannen ('Technology Roadmaps') invulling aan belangrijke onderdelen van de strategie. Deze hebben tot doel het ontdekken of ontwikkelen van additionele volumes aan aardgas in het kader van het realiseren van de 30/30 ambitie. In het internationaal gehanteerde Petroleum Resource Management System (de PRMS-systematiek) is dit het opwerken van resources. De bijbehorende acties en activiteiten moeten zorgen voor meer innovatie van exploratie- en productietechnologieën en werkwijzen die leiden tot de opsporing van nieuwe gas- en oliereserves. Resultaten presenteren wij op nationale- en internationale podia en conferenties en tijdens workshops met in Nederland actieve operators. Zo wordt kennis binnen de (Nederlandse) exploration and production-sector gepubliceerd en gedeeld. De aandachtgebieden zijn: End of Field Life (EOFL)', 'Exploratie ondiepe gasreservoirs', 'Schaliereservoirs', 'Tight reservoirs', onrendabele velden en infrastructuur.

'End of Field Life'

De huidige gasvelden zijn voor 80% in de volwassen ('mature') fase. Oude gasputten hebben de neiging te stoppen met produceren onder meer als gevolg van afnemende druk. Er zijn diverse technologieën om de levensduur van de putten te rekken en de opbrengsten te maximaliseren. Dit is een van de belangrijkste uitdagingen voor de industrie. EBN investeerde ook in 2013 aanzienlijk in de uitbreiding van kennis van End of Field Life (EOFL). Wij verrichten onderzoek en vergelijken prestaties van operators op dit gebied. Wij benaderen operators proactief met voorstellen voor betere EOFL-strategieën. In 2013 zijn met operators in totaal 25 EOFL-projecten uitgevoerd. Deze leveren ongeveer 2 miljard m³ extra gas. EBN neemt ook deel in het Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI)-GAS programma, dat zes EOFL-projecten heeft opgestart.

Exploratie

Drie studies domineerden de EBN exploratieactiviteiten in 2013. De prospectiviteitsstudie van de 'Dinantien kalkgesteenten', die zich op land en in de zuidelijke offshore

bevinden, is voortgezet. Dit heeft geresulteerd in een cluster van kansen. Een vergelijkbare studie van 'Zechstein kalkgesteenten' is in 2013 gestart. In 2014 zullen de eerste resultaten worden gedeeld met de industrie. De interpretatie van de nieuwe seismiek over het noordelijk deel van de Nederlandse Noordzee is in het verslagjaar op grote schaal voortgezet. Diverse onderzoeksstages door universitaire studenten leverden een grote bijdrage aan deze studies. We constateren dat er nieuwe belangstelling is voor dit gebied.

Ondiepe gasreservoirs

De belangrijkste uitdagingen voor ondiepe gasreservoirs, die zich vooral bevinden in de noordelijk deel van de Nederlandse Noordzee zijn de grote onzekerheid over de gassaturatie van de voorkomens, de relatief kleine volumes onder lage druk en de vaak aanzienlijke afstand tot de bestaande gasinfrastructuur. In 2013 hebben wij een modelleringsstudie uitgevoerd om de seismische karakteristieken van ondiep gas en de relatie met gassaturatie beter te begrijpen. Daarnaast zijn met behulp van het 'bright spot characterisation system' alle geïdentificeerde voorkomens van een score voorzien. Om meer zicht te krijgen in het potentieel van de hoogst scorende voorkomens, is er een economische analyse uitgevoerd. Onderzocht is of deze relatief kleine accumulaties op zichzelf staand kunnen worden ontwikkeld.

Schaliereservoirs

Bij EBN heeft het accent tot nu toe gelegen op het in kaart brengen van het potentieel van schaliereservoirs in Nederland. Verder onderzoek wordt lastig zonder essentiële data van proefboringen. Door het maatschappelijk debat over schalie wordt een put op zijn vroegst verwacht in de loop van 2015. Wij blijven lopende het debat actief zoeken naar mogelijkheden om de eigenschappen van de geïdentificeerde schalies in al bestaande olie-, gas- en geothermische putten te beschrijven.

EBN heeft in 2013 het conceptuele veldontwikkelingsplan voor schaliegaswinning in Noord-Brabant beschikbaar gesteld ter ondersteuning van het onderzoek van Witteveen+Bos.

velden **56**

Tight reservoirs
volume kan oplopen
tot boven 200 miljard m³

'Tight reservoirs'

Een groot aantal gasvelden in Nederland heeft te maken met lage productiviteit door een lage natuurlijke doorlatendheid van het reservoirgesteente. Dit heeft grote invloed op het ontwikkelingspotentieel van olie- en gasvoorkomens en op de rentabiliteit. Nederland heeft circa 56 al aangeboorde velden met een gezamenlijk geschat gasvolume van ruim 142 miljard m³, die vanwege productiviteitsproblemen nog niet in productie zijn genomen. Ook toekomstige vondsten zullen in bepaalde gebieden waarschijnlijk met dit verschijnsel te maken krijgen, waardoor het 'tight gas'-volume kan oplopen tot ver boven de 200 miljard m³. Innovatieve technieken moeten winning van dit gas wel mogelijk maken.

Onrendabele velden

In Nederland zijn zo'n 120 gas- of olievoorkomens aangetoond die om diverse redenen nog niet in ontwikkeling zijn gebracht. In tegenstelling tot de grotere voorkomens, waarin relatief makkelijk te winnen gas zit, is het grootste deel van deze velden klein in volume, moeilijk winbaar of een combinatie van beide.

Het is de uitdaging om onrendabele velden met efficiënte technieken, die elders hun waarde bewezen hebben, te ontwikkelen.

Infrastructuur

Voor de gaswinningsinstallaties op zee hebben wij in 2013 opnieuw een aantal scenario's bepaald voor de ontmantelingsdatum. Installaties die aan het eind van hun levensduur zijn, worden

op basis van een urgentielijst in kaart gebracht. Om dit in de toekomst eenvoudiger te maken, is begin 2013 gestart met de ontwikkeling van het softwarepakket INFRASIM, waarmee de te verwachten levensduur van installaties, maar ook de economische waarde van de activa eenvoudiger kan worden bepaald. Met deze informatie kan EBN voor zowel operators als onze aandeelhouder het effect op het verdwijnen van de infrastructuur inzichtelijk maken.

Topsectoren

EBN neemt voor het tweede jaar op rij deel aan het Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI) in het kader van het innovatiecontract gas (TKI-gas). De ambitie van TKI sluit naadloos aan bij onze doelstellingen. Deelnemende organisaties komen uit de industrie en er zijn ook kennisinstellingen en universiteiten betrokken.

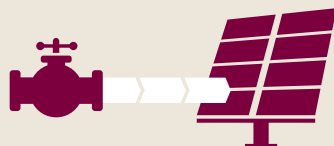
EBN participeert in het deelprogramma 'upstream gas' waarin diverse projecten zijn geformuleerd. In 2012-2013 hebben wij deelgenomen in negen projecten. Alle projecten hebben als doelstelling innovatieve oplossingen te genereren om de maximale hoeveelheden gas uit de Nederlandse ondergrond te winnen.

Mart van Bracht,
directeur TNO Energie:
“Het opstellen van een
langetermijnvisie op onze
energietoekomst zal niet
eenvoudig zijn.”

2030

“Zonne-energie en energie-opslag bieden goede mogelijkheden voor de toekomst.”

“Je kunt niet zomaar veranderen wat je in meer dan 50 jaar hebt opgebouwd. Maar het is wel urgent dat we nu nadenken over de toekomst van Nederland na het gas.”

Volgens Mart van Bracht, algemeen directeur van TNO Energie, staat ons land voor een ongeken- de uitdaging – en wordt dat nog veel te weinig beseft. Hij verwijst naar een studie die vorig jaar is uitgevoerd door TNO, ECN en de Universiteit Utrecht, waarin is onderzocht hoe toekomst- bestendig het Nederlandse energiesysteem is. “De uitkomsten hebben ons verbaasd. Twintig procent van de staatsinkomsten zijn rechtstreeks afkomstig van de olie- en gasector! Voor onze economie vitale industrieën vestigen zich hier vanwege de beschikbaarheid, betaalbaarheid en betrouwbaarheid van ons aardgas. Nederland speelt ook een sleutelrol in de aardolieketen in Noordwest-Europa.”

Met andere woorden: een energietransitie is voor Nederland moeilijker dan voor andere Europese landen. Dát zo’n transitie er aankomt, lijdt voor Van Bracht geen twijfel. “Het is niet een kwestie van óf we stoppen met fossiel, maar wanneer.” Maar de overgang zal wel geleidelijk gaan. “Als mensen zeggen dat we vandaag moeten stoppen met ons gas, accepteren ze dan ook dat we vijftig jaar teruggaan in welvaartsniveau?” Dus zullen we zo snel mogelijk alternatieve strategieën moeten bedenken. Daar is volgens Van Bracht nog nauwelijks een begin mee ge- maakt. “We moeten echter niet de lange termijn uit het oog verliezen.”

De vraag is, waarmee gaat Nederland in een ‘gasloos’ tijdperk geld verdienen? Duurzame energie zal steeds belangrijker worden. Daarbij is innovatie het sleutelwoord. “We kunnen niet blij- ven doorgaan met het subsidiëren van niet-con- currende technologieën. De duurzame energie van de toekomst is concurrerende duurzame energie.”

Van Bracht verwacht dat vooral zonne-energie en energie-opslag goede mogelijkheden bieden. “In experimentele laboratoria, zoals in Eindhoven, zie je een nieuwe generatie zonne-energietechnieken ontstaan. En in de hele wereld wordt onderzoek gedaan naar energie-opslag. Daar komt zeker een doorbraak in.” Maar of Nederland op deze terreinen nieuwe industrieën kan opbouwen, is de vraag. “We zijn wel sterk in bijvoorbeeld de offshore-industrie, die een belangrijke rol kan spe- len in wind-op-zee, en in de biobased-sector.”

Vooralsnog is er maar één optie: gas met duur- zaam. “We moeten zoveel mogelijk gas gebruiken in plaats van kolen en olie.” Liefst Nederlands gas. Hoewel we er niet onderuit komen dat het minder wordt met onze eigen voorraden. “Er zijn zeker nog mogelijkheden om de productie te vergroten. Het blijft de moeite waard om hierin te investeren,” zegt Van Bracht.

“Het opstellen van een samenhangende lange- termijnvisie op onze energietoekomst zal niet eenvoudig zijn.”

Marktontwikkelingen en trends

De Nederlandse olie- en gasindustrie staat voor het eerst sinds vele decennia weer in het middelpunt van de belangstelling, zowel politiek als maatschappelijk. Dit heeft met name te maken met de aardbevingsproblematiek in Groningen, de discussie rondom schaliegas en de perceptie dat het aardgas snel opdraait. Voor wat betreft dit laatste blijkt uit onderzoek van EBN en van andere partijen dat er onder de Nederlandse bodem (op land en op zee) nog mogelijkheden zijn om (olie en) gas te winnen.

Het zoeken naar en het winnen van (olie en) gas wordt technisch steeds complexer. Aanzienlijke investeringen zullen de komende jaren nodig zijn. Het huidige investeringsniveau van EUR 1,1 miljard is onvoldoende om de dalende kleineveldenproductie te keren.

Op korte termijn wordt gas als energiebron voor elektriciteitsopwekking in Noordwest-Europa in toenemende mate verdrongen door zowel kolen (door de verminderde vraag naar kolen in de Verenigde Staten en lage prijzen voor CO₂-emissierechten is de inzet van kolen aantrekkelijk) als door de import van duurzaam opgewekte energie. Dit heeft geleid tot het buiten gebruik stellen van relatief dure gasgestookte energiecentrales en daarmee tot een teruglopende vraag naar gas.

Het Groningen gasveld zal de komende jaren minder produceren als gevolg van de aardbevingsproblematiek. De minister van Economische Zaken heeft besloten een productiebeperking in te stellen voor het Groningen gasveld. De productie van de bestaande velden in Noordwest-Europa neemt eveneens af, ook vanuit de Nederlandse kleine velden. Om de energieafhankelijkheid van buitenlandse partijen te verminderen of beperkt te houden, hebben verschillende Europese landen hun hoop gevestigd op de ontwikkeling van schaliegas. De productie van Europees schaliegas is nu nog zo gering dat dit voorlopig geen effect zal hebben op het aanbod van gas. Om bovengenoemde redenen blijft het actief opsporen en ontwikkelen van kleine velden van groot belang.

Interactie met belanghebbenden

In het proces van gaswinning - van verkenning tot winning en opruiming - zijn veel partijen betrokken op verschillende niveaus. EBN heeft een unieke positie: wij vervullen de rol van partner van operators die actief zijn in Nederland en ondersteunen het ministerie van Economische Zaken op beleidsgebied. EBN is in 2013 gestart met het project Toolkit Gaswinnen.nl, dat medio 2014 wordt gelanceerd. Op dit online platform wordt technische en juridische informatie over alle fasen van gaswinning op een aantrekkelijke manier getoond. Dit initiatief ondersteunt ook de voorlichting hierover aan de consument. Bij de ontwikkeling van dit platform zijn operators, gemeenten en het ministerie van Economische Zaken nauw betrokken.

Omdat in de maatschappij veel onduidelijkheid bestaat over aardgaswinning uit schalielagen is transparantie en het delen van kennis voor EBN van groot belang. In 2013 hebben wij twee rapporten vrijgegeven over technische, ruimtelijke, en milieuaspecten van een mogelijke schaliegasontwikkeling in Nederland, ondersteund met een publieksvriendelijke leeswijzer.

Naast de behoefte aan kennis over de opsporing en winning van aardgas en -olie zijn er in de samenleving ook uiteenlopende zorgen, wensen en visies van belanghebbenden met betrekking tot deze activiteiten, in het bijzonder over gas uit schalielagen.

In 2013 is in opdracht van EBN een breed scala aan belanghebbenden geïnterviewd: lokale, provinciale en nationale overheden, natuur- en milieuorganisaties, bedrijven, de olie- en gasector, waterschappen en kennisinstellingen. Dit proces heeft veel inzicht gegeven in de werkelijke problematiek rondom de gasactiviteiten. De resultaten zijn begin 2014 aan de betrokkenen teruggekoppeld. Om de maatschappelijke waarde van de winning van aardgas en -olie voor een langere tijd te waarborgen is een aantrekkelijk investeringsklimaat van groot belang. Dit was de aanleiding voor de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur een onafhankelijk essay over de

geschiedenis en mogelijke toekomst van het Nederlandse kleineveldenbeleid te schrijven. Het scenario dat in dit essay is geschetst kan het vertrekpunt vormen voor een constructieve dialoog tussen diverse betrokken partijen.

Klachtenafhandeling

EBN is telefonisch en per e-mail bereikbaar voor geïnteresseerden en gesprekspartners, maar ook wanneer er klachten zijn over operationele werkzaamheden. Ook al is EBN nooit de uitvoerende partij van werkzaamheden, onze communicatieafdeling draagt er wel zorg voor dat klachten met de verantwoordelijke afdeling en met onze operating partners worden gedeeld.

We streven ernaar om samen met onze partners klachten zo snel mogelijk en naar tevredenheid van alle betrokken partijen af te handelen. In 2013 zijn er bij EBN geen klachten binnengekomen.

Resultaten 2013

Algemene ontwikkelingen

Gas, het kernproduct van EBN, heeft in 2013 in de schijnwerpers gestaan. Het belang van gas voor Nederland is groot. De balans tussen maatschappelijke acceptatie van gaswinning en de economische baten moet worden hervonden. EBN is niet direct partij bij alle discussies hierover. Wel zijn we via onze deelnemingen in GasTerra en de vele productiegerichte joint ventures de partij die namens de staat de inkomstenstroom uit gas bewaakt.

Over 2013 realiseerde EBN een omzet van EUR 8,7 miljard (2012: EUR 8,5 miljard), met een nettowinst van EUR 2,3 miljard (2012: EUR 2,4 miljard).

Het EBN-deel van de totale gasproductie is met

ruim 32 miljard m³ hoger dan in voorgaande jaren. De belangrijkste oorzaak is de lange koude winter 2012-2013 en een koel voorjaar 2013. Het investeringsniveau steeg in 2013 tot EUR 652 miljoen (2012: EUR 621 miljoen), met als grootste investeringen de gasopslagen in Norg en Bergermeer. Het aantal exploratie- en evaluatieboringen (10) en productieboringen (16) kwam in 2013 lager uit dan in 2012 (respectievelijk 15 en 18).

Groningen

Om de veiligheid te vergroten van de mensen die boven het gasveld in Groningen wonen, is een aantal maatregelen genomen:

- De totale gasproductie uit het Groningenveld wordt voor 2014, 2015 en 2016 begrensd op respectievelijk 42,5, 42,5 en 40 miljard m³
- De productie in het meest risicovolle gebied (rond Loppersum) wordt over de periode 2014-2016 met 80% verminderd
- Voor het versterken van gebouwen, huizen en infrastructuur en om de leefbaarheid van het gebied te verbeteren komt bijna EUR 1,2 miljard beschikbaar

De productie in 2013 bedroeg bijna 54 miljard m³. Het besluit is een reactie van het kabinet op een plan van NAM voor de gaswinning in komende jaren en gebaseerd op veertien onderzoeksrapporten en verschillende adviezen van onder meer Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).

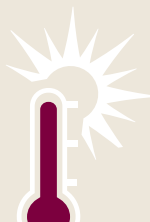
Schaliedossier

Schaliegas biedt mogelijkheden als energiebron in Nederland. Schaliegas is gas dat opgesloten zit in kleisteenlagen, ook wel schalies genoemd. Gas uit schalie is hetzelfde aardgas als wat uit andere velden wordt gewonnen. Er bestaan zorgen over de technologie die benodigd is voor het ontsluiten van gas uit deze lagen, hoewel deze technologie al jaren wordt toegepast.

Wouter van Dieren, IMSA:
“Het geld dat aan gas
wordt verdiend, moet
worden gebruikt voor
de energietransitie.”

warmer 4° à 5°

“Lokale effecten zullen onvoorstelbaar zijn.”

“Over 20, 25 jaar zullen onze kinderen een einde maken aan het fossiele tijdperk. Hoe, dat weten we nog niet. Maar ze blijven niet met open ogen toekijken wanneer het 4,5 graden warmer wordt.”

Wouter van Dieren, directeur van het Instituut voor Milieu- en Systeemanalyse (IMSA) in Amsterdam en al sinds de jaren zeventig boegbeeld van de milieubeweging, is helder. Hij gelooft niet dat fossiele brandstoffen nog een lange toekomst hebben. “Volgens alle toekomst-scenario’s van de oliemaatschappijen zal het gebruik van fossiele brandstoffen blijven groeien tot ver voorbij het koolstofbudget dat de opwarming van de aarde tot 2 graden beperkt. Dat zal de maatschappij niet accepteren.”

Van Dieren denkt dat naarmate de schade door klimaatverandering groter wordt, de druk op de fossiele industrie om te stoppen zal toenemen. “De lokale effecten van klimaatverandering zullen onvoorstelbaar zijn. Het kan zo drie maanden lang 40, 50 graden worden hier in Europa.” Hij schat dat de energiemaatschappijen nog maar 40% van hun huidige en toekomstige voorraden kunnen winnen. “Er is nu al een beweging aan de gang om investeerders ervan te overtuigen zich terug te trekken uit de fossiele sector.”

De energietransitie is dus onvermijdelijk en urgent. De uitdaging is volgens Van Dieren om dat goed te managen. Als je kijkt naar gas, is er geen helder antwoord op belangrijke vragen: welke rol speelt gas in de transitie? Hoe pas je het in de duurzame sector in? Op welke termijn?”

Van Dieren stelt: “Hierdoor komt de rol van gas in het gedrang.” Hij verwijst naar een rapport van Gasunie, ‘Fuelling the future’, waarin wordt aangegeven dat er EUR 70 tot EUR 90 miljard moet worden geïnvesteerd in gasinfrastructuur. “Maar wie gaat dat doen met de huidige onzekerheden?”

Volgens Van Dieren zou je eigenlijk moeten stoppen met fossiel, maar dat zal in de praktijk niet lukken. Gas is dan de minste van de kwaden. Je moet het koppelen aan duurzaam. Biogas ontwikkelen. CO₂-opslag mogelijk maken. En tegelijk uitfaseren. “Dat gaat een jaar of veertig duren”, denkt hij. “Het geld dat aan gas wordt verdiend, moet worden gebruikt voor de energietransitie. Het is een essentiële voorwaarde dat we die kant op gaan.”

Ondertussen mag er volgens hem best naar nieuw gas worden gezocht. “Het is logisch dat je probeert je voorraden op peil te houden. De gasindustrie zou zelf het heft in handen moeten nemen. De sector zou het beleid vorm moeten geven. De bevolking erbij betrekken. Een plan maken en politieke consensus creëren. De markt gaat dat niet doen.”

Van Dieren: “Er zullen altijd randvoorwaarden nodig zijn om vraag en aanbod van energie te sturen.”

Vanaf 2011 hebben verschillende partijen hun zorgen geuit over de gevolgen van mogelijke schaliegasontwikkelingen in Nederland. In 2013 heeft de overheid de mogelijke risico's van schaliegaswinning voor mens, natuur en milieu inzichtelijk gemaakt. In 2014 onderzoekt de overheid welke locaties in Nederland het meest geschikt zijn voor (proef)boringen naar schaliegas. In afwachting van de resultaten (eerste kwartaal van 2015) wordt er geen besluit genomen over mogelijke proefboringen.

Samenwerkingsverbanden

EBN deelt kennis, faciliteert en investeert samen met operators in (olie- en) gasontwikkelingen. In de regel hebben wij een belang van 40%, soms oplopend tot 50%. Het aantal samenwerkingsverbanden met deze marktpartijen steeg in 2013 tot 191 (2012: 176). Er zijn drie samenwerkingsverbanden omgezet van opsporing naar winning van gas en olie; er zijn geen samenwerkings-

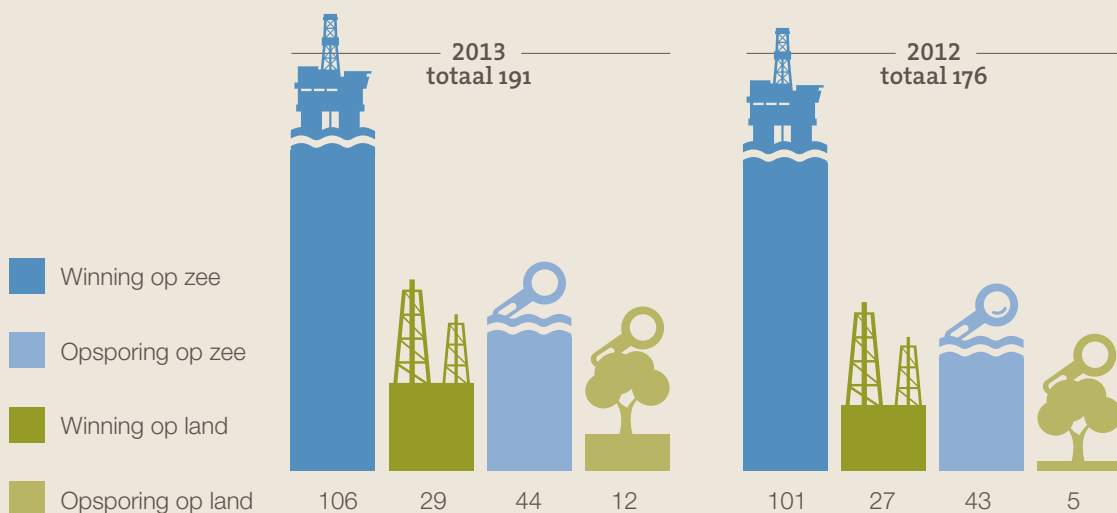
verbanden voor winning beëindigd. EBN neemt deel in vijftien nieuwe samenwerkingsverbanden voor opsporing, terwijl vier samenwerkingsverbanden zijn beëindigd. Deze opsporingsvergunningen zijn door de vergunninghouders teruggegeven aan de minister van Economische Zaken.

Naast 191 samenwerkingsverbanden in opsporings- en winningsvergunningen, participeert EBN (deels via haar dochteronderneming EBN Capital B.V.) in vier pijpleidingen, vier gasopslagen, de gasbehandelingsinstallatie en pijpleiding K-13 Den Helder en in gasgroothandelmaatschappij GasTerra B.V.

Portfolio van gas- en olievelden

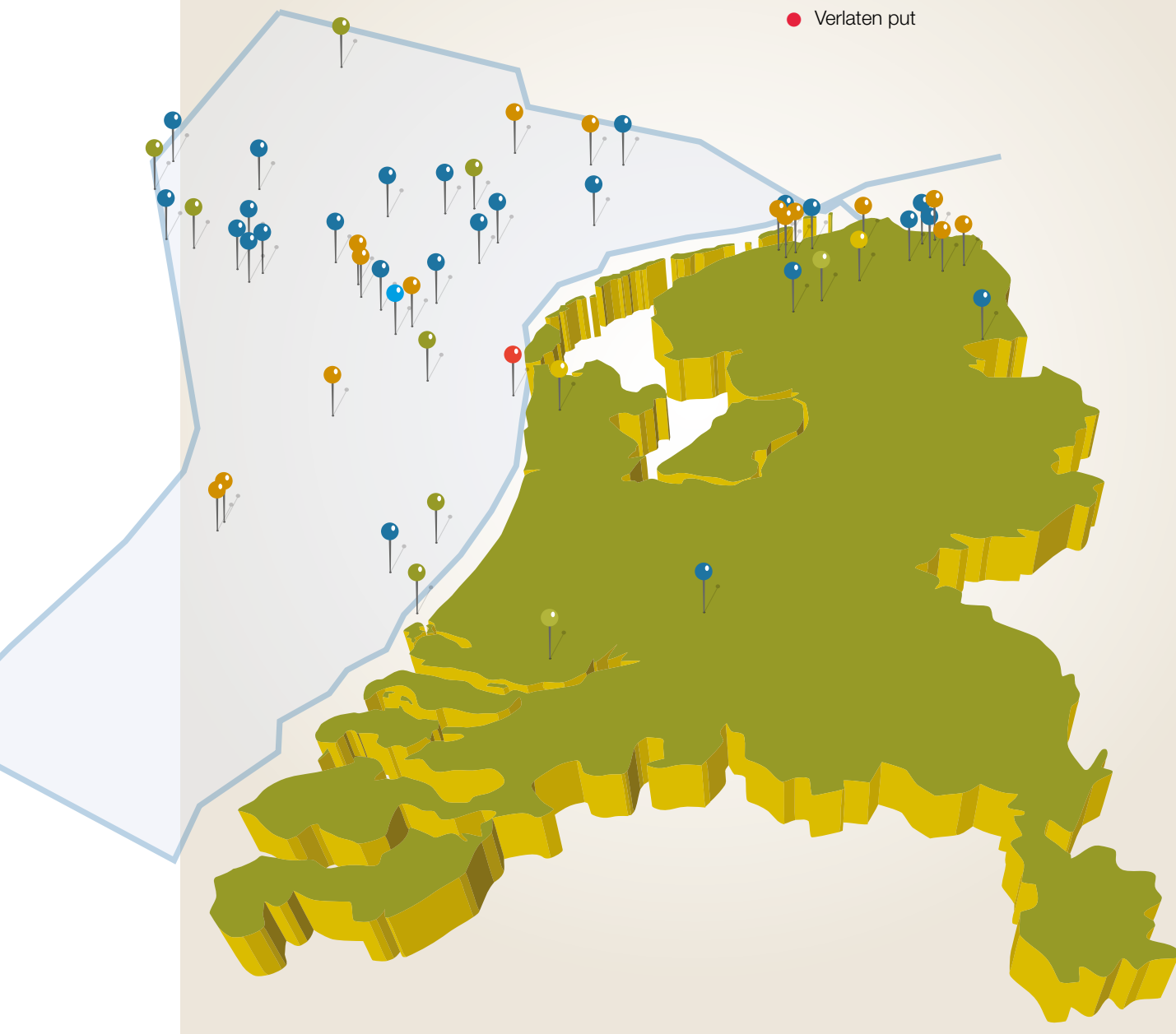
Nederland beschikt over een aanzienlijk potentieel aan kleine (olie- en) gasvelden op zee, maar ook op land. Het totaal aantal gasvelden in Nederland waarin EBN deelneemt is 372, waarvan 238 velden in productie zijn.

Samenwerkingsverbanden in opsporing en winning

Activiteiten 2013

- Verbeterde gasproductie
- Veldontwikkeling
- Gasopslag
- Seismiek
- Geboorde put
- Verlaten put

Daarnaast participeert EBN in vier producerende olie-velden. In het verslagjaar werden acht nieuwe gasvelden in productie genomen. Deze velden zorgen voor 4 miljard m³ aan gasreserves.

Opsporing

In 2013 is 825 km² nieuwe 3d seismiek geschoten en zijn tien exploratie- en evaluatieboringen afgerond.

EBN investeerde in 2013 EUR 112 miljoen in exploratie- en evaluatieboringen, aanzienlijk meer dan in 2012: (EUR 54 miljoen).

Ontwikkelingen

De investeringen in de winnings- en opslagvergunningen zijn 5% toegenomen naar EUR 652 miljoen vergeleken met EUR 621 miljoen in 2012. Zonder deze investeringen zal de gasproductie uit kleine velden sterk afnemen. Het is dus van belang velden te blijven ontwikkelen en nieuwe reserves toe te voegen.

De grootste investeringen in 2013 betroffen de bouw van de gasopslag Bergermeer en de uitbreiding van de gasopslag Norg (totaal EUR 200 miljoen). Voldoende op-

slagcapaciteit draagt bij aan de ambitie van de overheid om uit te groeien tot de gasrotonde: Nederland als een knooppunt in de Noordwest-Europese gasmarkt. Daarbij levert de gasopslag flexibiliteit in de energievoorziening. Het aantal boringen daalde van achttien in 2012 naar zestien in 2013, waarvan één waterinjectieput en vijf injectie/productieputten in het Bergermeerveld.

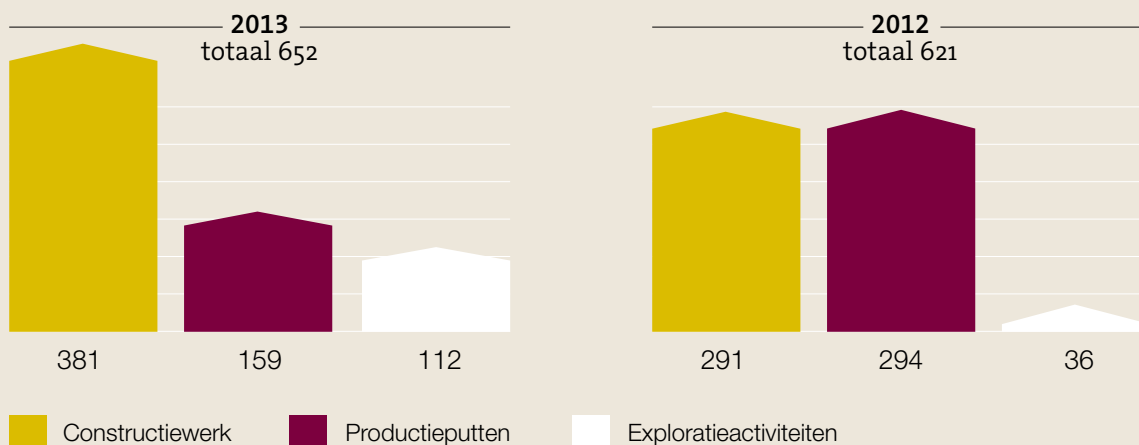
Productie

De gasproductie uit het Groningenveld bedroeg in 2013 bijna 54 miljard m³ (2012: 47 miljard m³), de productie van gas uit kleine velden waarin EBN deelneemt bedroeg ruim 26 miljard m³ (2012: 27 miljard m³). Hiermee komt het totaal aan geproduceerd gas in 2013 op ruim 80 miljard m³. Het EBN-aandeel in de gasproductie is 32 miljard m³ en de olieproductie 0,27 miljoen m³. Gedurende de wintermaanden is 5,5 miljard m³ uit de ondergrondse gasopslagen Norg, Grijskerk en Alkmaar geproduceerd. Dit volume wordt in de zomermaanden weer terug geïnjecteerd.

Reserves

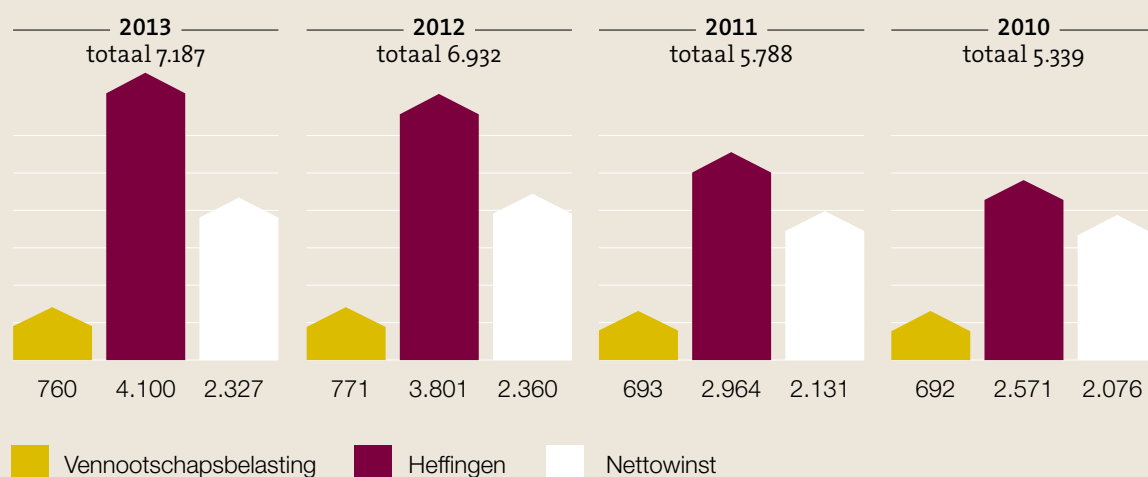
Met het Petroleum Resources Management System (PRMS) dat wij hanteren zijn de mogelijk produceerbare

Investerings (in EUR mln)

Afdrachten aan de staat (in EUR mln)

voorkomens ('resources') geïdentificeerd die kunnen worden opgewerkt tot 'reserves'.

Bij het vaststellen van reserves volgt EBN de PRMS-systematiek, waarbij de categorieën 1 tot en met 3 worden beschouwd als reserves. De nieuwe reserves ontstaan vooral bij de kleine velden en betreffen grotendeels resources die in 2013 zijn opgewerkt tot reserves.

De gasreserves van velden waarin EBN participeert bedragen per 31 december 2013 (op 100% veldbasis) 933 miljard m³, waarvan EBN's aandeel 378 miljard m³ bedraagt. De afname van de reserves van 977 miljard m³ in 2012 naar 933 miljard m³ in 2013 wordt verklaard door de hoeveelheid geproduceerd gas van 80 miljard m³, een opwaardering van bijna 15 miljard m³ op bestaande reserves en een toevoeging van ruim 21 miljard m³ aan nieuwe reserves.

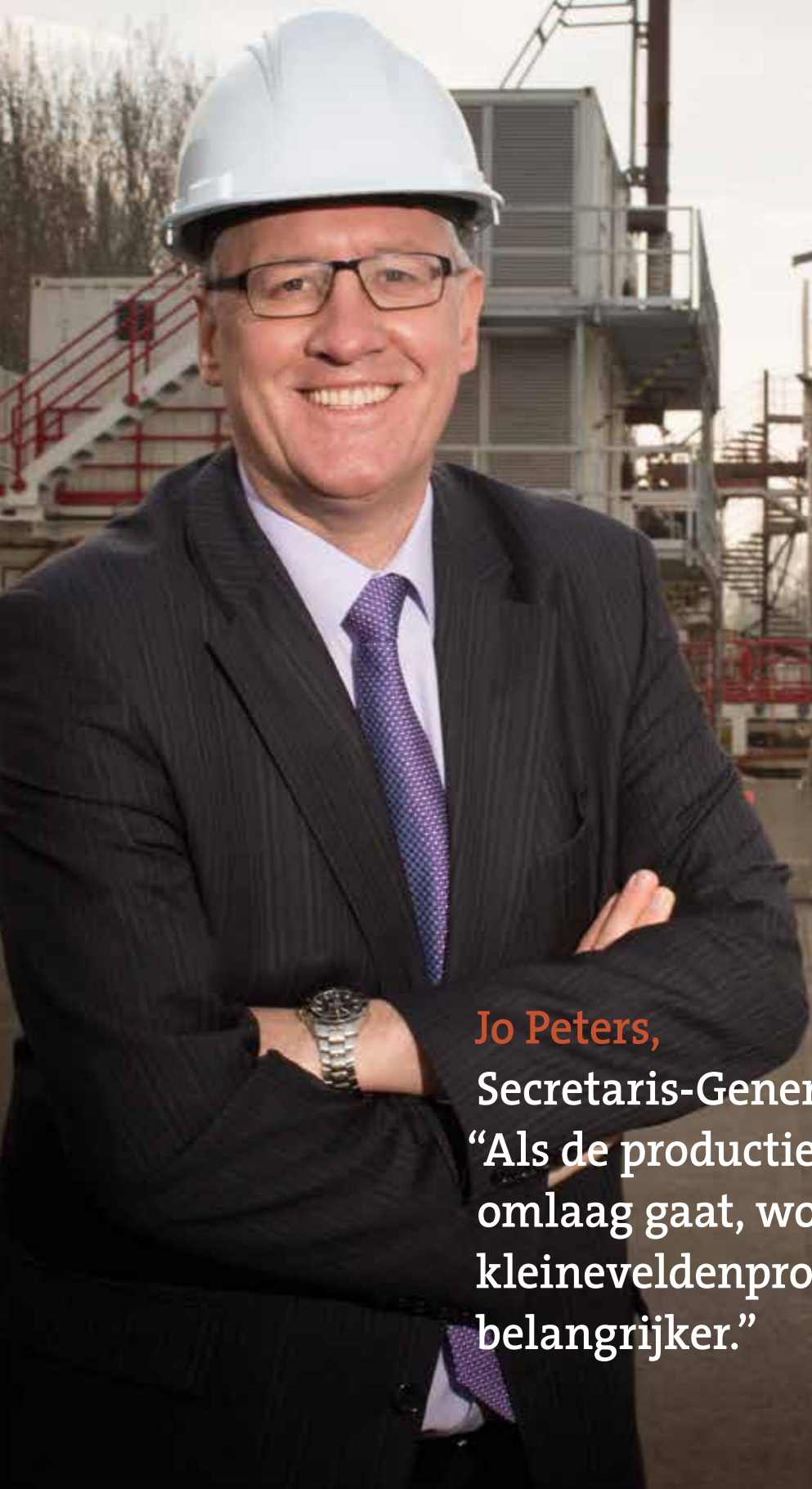
EBN's deel van de ontwikkelde reserves in de kleine velden nam met 5,8 miljard m³ af van 129,8 miljard m³ tot 124,0 miljard m³. Dit houdt

in dat de productie kleine velden voor 85% is vervangen door nieuw ontwikkelde reserves: 21,4 miljard m³ werd bijgeboekt op bestaande reserves en 0,1 miljard m³ aan nieuwe reserves werd toegevoegd door exploratie.

Daarnaast namen door investeringen in exploratie en nieuwe projecten de contingent resources in 2013 af van 252,5 miljard m³ naar 238,9 miljard m³. Van deze afname is 12,3 miljard m³ door middel van investeringen gematureerd naar reserves. Hieruit blijkt dat er nog voldoende potentieel zit in de Nederlandse ondergrond. Een groot deel van deze resources kan in de komende jaren worden bijgeboekt als reserves.

Verkopen

Door de afnemende productie en een grotere importafhankelijkheid van Europa zijn de Europese gasprijzen in 2013 gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. De prijzen werden in hoge mate bepaald door een verhoogde vraag als gevolg van de onverwacht lange winter van 2013.

Jo Peters,

Secretaris-Generaal NOGEPA:

“Als de productie in Groningen omlaag gaat, wordt de kleineveldenproductie nog belangrijker.”

miljard m³
per jaar **30**

“Er zijn nog veel
plekken waar niemand
gezocht heeft.”

Van de man die de gas- en olieproducenten in Nederland vertegenwoordigt, zou je verwachten dat hij een enthousiaste supporter is van alles wat fossiel is. Maar zo is het niet. “Ik ben ervan overtuigd dat we een volledig duurzame energievoorziening zullen hebben lang voordat de fossiele brandstoffen op zijn”, stelt Jo Peters, Secretaris-Generaal van NOGEPA (de Nederlandse Olie & Gas Exploratie en Productie Associatie). Om er meteen aan toe te voegen dat ook hij de toekomst niet kan voorspellen. “Ik weet niet wanneer we volledig duurzaam zullen zijn of welke innovaties er nog komen. Duurzaam kan ook betekenen: CO₂-vrij fossiel, als je de CO₂ opslaat.”

Wat Peters wél weet is dat aardgas kan helpen bij de verduurzaming van Nederland. Die verduurzaming zelfs kan helpen versnellen. “Ik wil een brug slaan naar de mensen aan de andere kant van de tafel. Voor mij is het zaak om met gas de weg naar verduurzaming te vinden.”

Gas is als flexibel inzetbare en relatief schone fossiele brandstof de ideale partner van duurzaam, stelt Peters. “Tenzij je gelooft dat je over tien jaar alleen met zon en wind toe kan. Maar dat is een illusie.” Nederland zou zich volgens Peters niet alleen moeten richten op het subsidiëren van activiteiten, maar ook op innovatie. “Zodat de effectiviteit van alternatieve technologieën drastisch verbetert.”

De Limburger, die 28 jaar bij Shell werkte, waarvan meest recent als directeur van het Shell Technology Centre in Amsterdam, weet uit ervaring hoe

complex R&D op energiegebied is. Hij zou het dan ook een goed plan vinden als hiervoor aardgasbaten worden ingezet. “Die zou je moeten gebruiken voor de versnelling van de energietransitie.”

Peters bestrijdt de ‘misvatting’ dat het gastijdperk in Nederland ten einde zou lopen. “Nederland heeft nog voor minstens 25 jaar gas in Groningen. Voor de kleine velden is er de ambitie om in 2030 nog steeds 30 miljard m³ per jaar te produceren. Er zijn nog veel plekken waar niemand heeft gezocht.”

Om de Nederlandse gasvoorraden optimaal te exploiteren is wel een aantrekkelijk investeringsklimaat nodig. “Op dit moment twijfelen veel bedrijven of ze in Nederland de meeste kansen op succes hebben. Exploratie is duur, de risico’s zijn groot. Als overheid zou je moeten proberen die risico’s te beperken of het rendement te vergroten.”

Met ‘subsidiëring’ heeft dat niets te maken, zegt Peters. “Van elke euro die in onze bedrijfstak wordt verdiend, gaat meer dan de helft naar de Staat. Als je dat aandeel wat vermindert, zal er meer kunnen worden geïnvesteerd in de opsporing en productie van aardgas dat ingezet kan worden als versneller van een duurzame energiemix.”

Dit is des te urgenter, zegt hij, nu het Groningen-veld aan een lager productieplafond wordt gebonden. “Daardoor wordt het kleineveldenbeleid alleen maar belangrijker.”

De prijzen op de spotmarkt (Title Transfer Facility (TTF)) bewogen zich gedurende het jaar tussen EUR 26 en 27 per MWh (TTF Month Ahead (MA)), waarbij alleen in december duidelijk een stijging te zien was naar EUR 28 per MWh. Er zijn wederom geen seizoensinvloeden zichtbaar, al zorgden de onverwachte extra graaddagen in maart en april wel voor uitschieters op de Day Ahead (DA)-markt. Gemiddeld over 2013 kwam de gasprijs uit op EUR 26,6 per MWh.

Financieel resultaat

De omzet over 2013 is met 2% gegroeid naar EUR 8,7 miljard, vergeleken met EUR 8,5 miljard in 2012. De stijging van de omzet is een gevolg van een hogere afzet uit het Groningenveld. Wel is de gemiddelde opbrengstprijs met 4,3% gedaald. De afgezette volumes olie zijn gedaald (3,7%) en de gemiddelde olieprijs was lager dan 2012 (-8,2%). De daling van de gemiddelde opbrengstprijs van olie is grotendeels te verklaren doordat er in verhouding minder hoogwaardige olie is verkocht.

De afgezette volumes condensaat dalen (0,8%), terwijl de gemiddelde ontvangen condensaatprijs daalde (8,4%).

Het nettoresultaat kwam uit op EUR 2,3 miljard. De operationele kosten bedroegen EUR 845 miljoen, EUR 48 miljoen meer dan in 2012 (6%). De totale afdracht aan de Nederlandse Staat, inclusief heffingen, bedroeg EUR 7,2 miljard (2012: EUR 6,9 miljard). In 2013 werd een langlopende obligatielening van CHF 450 mln afgelost. Er werd geen nieuwe langlopende financiering aangetrokken.

De mensen van EBN

EBN bindt medewerkers door hen te boeien met uitdagende projecten, verantwoordelijkheid en ruimte voor persoonlijke en professionele ontwikkeling. Wij zijn een kennisintensief bedrijf dat zich onder meer bezighoudt met onderzoek. Daarom vinden wij de ontwikkeling van kennis en vaardigheden van medewerkers van groot belang. Zij worden gestimuleerd en in staat gesteld passende opleidingen en trainingen te volgen die bijdragen aan de ontwikkeling van de organisatie en het algehele kennisniveau. Wij bieden professionals met passie voor hun vak de kans zich daarmee optimaal te ontplooiën en bij te dragen aan de unieke positie van EBN binnen de Nederlandse energieketen en aan draagvlak voor aardgasprojecten.

Opleiding en ontwikkeling

EBN kent een hoog gemiddeld opleidingsniveau: 70% is academisch geschoold en 12% heeft een afgeronde hbo-opleiding. Op elk niveau investeert EBN in opleiding en ontwikkeling van haar medewerkers. Het totaal aantal opleidingsdagen bedraagt 507, dit is inclusief seminars en conferenties. Het gemiddeld aantal opleidingsuren per jaar is licht gestegen naar 56 uur per medewerker.

Personele bezetting

In lijn met de strategie is ook de personele bezetting van EBN in 2013 licht gegroeid. Het aantal fte's is met name op technisch gebied toegenomen. Ultimo 2013 heeft EBN 73 medewerkers (fte: 68,7) in dienst (2012: 65,8) en acht medewerkers ingehuurd (fte: 5,2).

Het percentage vrouwelijke medewerkers bij EBN bedraagt 34,3%; een kwart van de leidinggevende en/of professionele functies wordt ingevuld door vrouwen. EBN volgt in algemene zin het beleid van de overheid om de verhouding man/vrouw 50/50 te laten zijn. Bij de invulling van functies wordt hier (waar mogelijk) rekening mee gehouden. Vrouwen maakten in 2013 geen deel uit van de directie en de raad van commissarissen.

EBN streeft naar een verloop van minder dan 10%. In 2013 is hier ruimschoots aan voldaan met een verloop van circa 4%. De gemiddelde leeftijd is 41,7 jaar. Eind 2013 is 62% van de medewerkers jonger dan 45 jaar.

Wij streven ernaar meer jonge mensen in dienst te nemen die we willen boeien en goed willen opleiden in alle aspecten van de E&P industrie. Ook willen we inhoudelijk uitdagende stages bieden. Dit is in het verslagjaar opgepakt. Ten opzichte van 2012 was sprake van een verdubbeling van het aantal stagiaires tot tien, waarvan negen met een technische achtergrond en één promovenda op de financiële afdeling.

Wij hebben opnieuw in samenwerking met het Universiteitsfonds Delft de 'Geo Energy Master Award' uitgereikt aan studenten van de Universiteit Delft. Hiermee stimuleert EBN studenten om hoogstaand onderzoek te doen naar energiebronnen uit de Nederlandse ondergrond. Zo willen wij in contact komen en blijven met potentiële toekomstige werknemers.

Ziekteverzuim

EBN heeft in 2013 stevig ingezet op terugdringing van het ziekteverzuim. Medio 2013 is een nieuwe arbodienst aangenomen, die sterk gericht is op preventie, korte lijnen, persoonlijke benadering en het dragen van eigen verantwoordelijkheid voor werkgever en werknemer. Dit resulteerde in 2013 in een daling van het korte en middellange ziekteverzuim van 1,6% naar 1,3% en een gemiddelde meldingsfrequentie van 1,10.

Wel kenden we in 2013 een relatief hoog gemiddeld langdurig ziekteverzuim van 1,6%. Dit percentage daalde ultimo 2013 naar 0,2%. Het totale gemiddelde ziekteverzuim is gelijk gebleven. EBN streeft ernaar het ziekteverzuim onder 3% te houden.

ziekteverzuim in%	2013	2012
kort verzuim (< 8 dagen)	1,0	1,1
middenlang verzuim (8 - 42 dagen)	0,3	0,5
lang verzuim (43 > dagen)	1,6	1,3
totaal	2,9	2,9

Vertrouwenspersoon

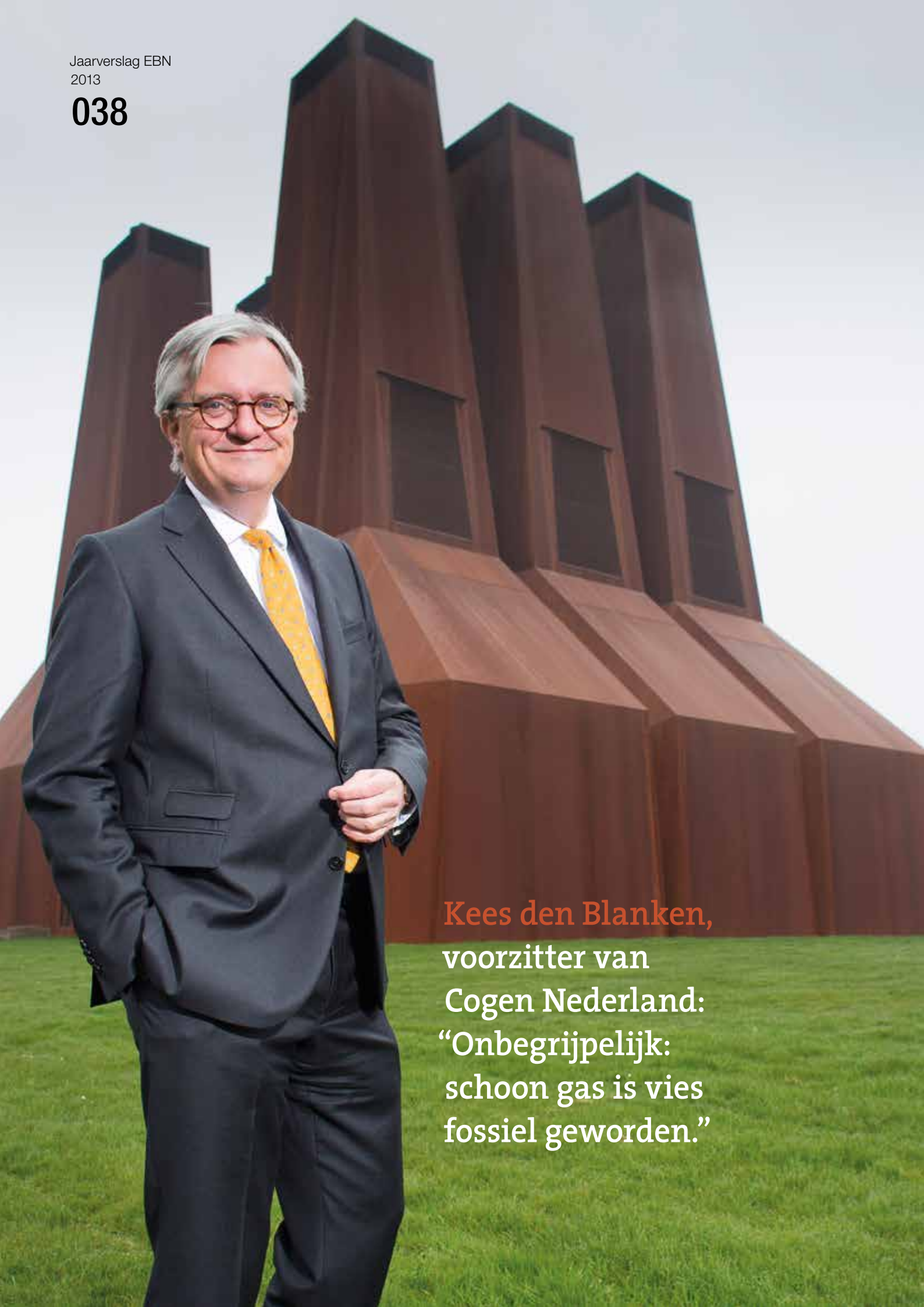
Wij kennen een open cultuur met ruimte voor feedback en korte communicatielijnen. Het kan voorkomen dat er in de praktijk behoefte is aan een onafhankelijk klankbord. Daartoe heeft EBN naast haar gedragscode een klachtencommissie en een vertrouwenspersoon aangesteld. In 2013 heeft de klachtencommissie geen klachten ontvangen en heeft één medewerker een beroep gedaan op de vertrouwenspersoon.

Ondernemingsraad

In 2013 heeft er vier keer formeel overleg plaatsgevonden tussen de bestuurder en de ondernemingsraad. Bij één van de vergaderingen is een lid van de raad van commissarissen aanwezig geweest. Daarnaast is er geregeld en, zoals gebruikelijk, informeel gesproken. De belangrijkste onderwerpen die in 2013 aan de orde zijn geweest zijn regelingen omtrent arbeidsvoorwaarden en ziekteverzuim, inclusief de benoeming van de nieuwe arbodienst.

De ondernemingsraad bestond uit drie leden. De zittingstermijn van deze ondernemingsraad liep tot en met 31 december 2013. Op 1 januari 2014 is een nieuwe ondernemingsraad van vijf leden geïnstalleerd.

Voor meer gedetailleerde informatie over de mensen bij EBN wordt verwezen naar de website: <http://www.ebn.nl/WerkenBijEBN>

Kees den Blanken,
voorzitter van
Cogen Nederland:
“Onbegrijpelijk:
schoon gas is vies
fossiel geworden.”

keer **100**

“Transport van warmte
is veel duurder
dan transport van gas.”

“De Nederlandse gasector dreigt te worden vermorzeld tussen kolen en duurzaam. Ons efficiënte energiesysteem, uniek in de wereld en gebouwd op eigen aardgas, wordt om zeep geholpen. Onbegrijpelijk.”

Kees den Blanken – alweer tien jaar directeur van Cogen Nederland, de vereniging voor Warmtekrachtkoppeling (WKK) en daarvoor altijd al nauw betrokken bij het Nederlandse WKK-park, onder meer als lid van de raad van bestuur van Nuon en als (interim) directeur van Kema Power Generation – heeft de nodige ups en downs meegemaakt. Maar zo slecht als de vooruitzichten voor WKK nu zijn, dat is nog nooit vertoond. “We zitten heel diep in de problemen.”

Hij toont zich geschokt. “Wij verwachten dat de productie uit WKK zal halveren tot 2020 en daarna nog verder zal doorzakken.” De gevolgen? “Het is alsof je 3 miljoen Nederlandse woningen van isolatie ontdoet.”

WKK is in Nederland geen hobby van een paar tuinders en fabrieken. In 2012 was WKK goed voor 51% van de elektriciteitsproductie! En voor 15 tot 20% van de warmteproductie. WKK doet dat zo efficiënt dat er 150 PJ energie bespaard wordt, het equivalent van 36 grote windparken op zee. WKK vormt ook het kloppend hart van de Nederlandse aardgasafzet: de centrales verstoken circa 14 miljard m³ per jaar – een kwart van alle aardgas dat in Nederland wordt gebruikt. WKK zit in de problemen doordat aardgas uit de markt wordt gedrukt door goedkope kolen en

gesubsidieerde renewables. Eigenlijk is er maar één wezenlijk probleem voor aardgas, zegt Den Blanken: het feit dat CO₂ geen of slechts een hele lage prijs heeft. “Als er een eerlijke, kost-reflectieve prijs was voor CO₂, zou er heel veel ruimte zijn: voor gas, voor WKK én voor duurzaam.”

Cogen vindt het jammer dat er in het Energieakkoord geen rol is weggelegd voor WKK. Den Blanken stelt dat in Nederland gas feitelijk niet meer wordt erkend als transitiebrandstof. “Schoon gas is vies fossiel geworden.” Volgens hem zou er erkenning moeten zijn voor het feit dat gas de schoonste fossiele energie is. De ideale partner voor duurzaam.

“Gasgestookte brandstoffen – inclusief biogas, restgas, waterstof, en dergelijke – zijn ideaal in de stedelijke omgeving. Transport van stroom is 10 keer zo duur en van warmte 100 keer zo duur als van gas.” In de ogen van Den Blanken is Nederland gasland bij uitstek. “Vroeger kwamen mensen uit de hele wereld hier kijken hoe wij ons energiesysteem hadden geregeld.” Hij wijst erop dat in de ons omringende landen wel ‘WKK-beleid’ wordt gevoerd. “Duitsland heeft besloten om zijn aandeel WKK op te voeren van 11 naar 25%.”

Den Blanken ziet nog maar één oplossing: “De gasindustrie zal de unieke rol die gas kan spelen in de verduurzaming moeten verdedigen. Als ons dat niet lukt, worden we opgerold.”

Ketenverantwoordelijkheid

Binnen de samenwerkingsverbanden zijn de operators verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden en het verlenen van opdrachten daartoe. EBN voert zelf geen werkzaamheden uit. Wij participeren met een belang van 40% à 50% in exploratie- of productiedeelname. In onze rol van ketenpartner stimuleren wij onze partners zich in te zetten voor veiligheid en gezondheid, milieu en natuur, en zorg voor de leefomgeving. De operationele activiteiten brengen potentiële inherente risico's met zich mee op calamiteiten en overige ongewenste effecten zoals een negatief effect op het draagvlak voor gas- en oliewinning.

Daarnaast zien we het als onze opdracht om een zuiver beeld te schetsen van onze industrie. Door inzet van onze kennis van alternatieve, innovatieve winningsmethoden kunnen we samen met operators de impact op het milieu verkleinen.

Deze niet-financiële onderwerpen zijn nadrukkelijk onderdeel van ons NOV-management. Veiligheid, gezondheid en milieuprestaties komen aan de orde in ons reguliere overleg met operators. De volledige mvo-rapportage is beschikbaar op de website van EBN. Enkele aspecten daaruit:

Veiligheid en gezondheid

In onze keten hebben in 2013 twee ernstige ongelukken plaatsgevonden op zee, waarbij in totaal vijf mensen zijn omgekomen. Twee personen zijn omgekomen bij onderhoudswerkzaamheden op een platform, de andere drie slachtoffers vielen te betreuren na een maritiem ongeval waarbij een 'guard vessel' is overvaren door een vissersboot. EBN betreurt het ten zeerste dat voor het eerst sinds 2005 deze dodelijke ongevallen hebben plaatsgevonden. Het onderzoek naar de oorzaken was ten tijde van de publicatie van dit verslag nog niet afgerond.

Milieu

EBN deelt haar kennis uit de vele samenwerkingsverbanden waarin zij bij betrokken is met de operators

bijvoorbeeld via workshops. Bij afnemende productie van gas- en olievelden neemt de hoeveelheid productiewater toe. Na reiniging wordt dit productiewater op zee geloosd, inclusief het hemel-, schrob- en dekwatervan de platforms. Tot en met 2007 namen de lozingen van dit productiewater toe. Vanaf 2008 wordt in toenemende mate een systeem toegepast om productiewater te herinjecteren via een oude productieput. Hierdoor is een dalende trend zichtbaar en is de hoeveelheid looswater teruggebracht tot het niveau van 2004.

Biodiversiteit

Platforms die aan het eind van hun levenscyclus zijn werden voorheen ontmanteld. Tussen de poten die op het zeebed staan ontstaat een weelderige flora en fauna. De overweging kan zijn om alleen het bovenste deel van een uitgeproduceerd platform te verwijderen en het onderste deel te laten staan. De mogelijkheden hiertoe worden onderzocht bij het project Living North Sea Initiative (LiNSI). Daarnaast vindt aan de Universiteit Wageningen promotieonderzoek plaats waarin de biodiversiteit bij platforms in kaart wordt gebracht.

Inkoopbeleid

In 2011 is EBN gestart met de toetsing van de belangrijkste leveranciers. EBN vraagt door het ondertekenen van een verklaring naleving van de mensenrechten, niet te discrimineren en bij de vervaardiging van hun producten geen kinderarbeid te laten verrichten. Dit beleid is in 2012 en 2013 doorgezet. Voordat EBN zaken doet met een leverancier, wordt een dergelijke verklaring gestuurd. EBN wenst alleen zaken te doen met leveranciers die zo'n verklaring hebben ondertekend. Bedrijven die dit niet gedaan hebben, zullen op termijn worden uitgefaseerd. Lopende contracten van bedrijven die de verklaring niet ondertekenen, worden opgezegd.

Rapporteren in de keten

EBN heeft Key Performance Indicators (KPI's) opgesteld die voor onze keten relevant zijn en rapporteert hierover volgens de richtlijnen en het sectorsupplement van Global Reporting Initiative (GRI 3.1). De GRI-prestatie indicatoren

geven ons de handvatten om vanuit onze overzichtspositie de sector inzicht te verschaffen en een voortrekkersrol te nemen. Het geeft ons ook de mogelijkheid om met operators in gesprek te gaan over individuele prestaties.

De partijen die een vergunning hebben gekregen in de olie- en gasindustrie in Nederland leveren deze gegevens aan bij Agentschap NL (sinds 1 januari 2014 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). EBN rapporteert vervolgens naar rato haar aandeel in de deelnemingen. In dit jaarverslag kunnen we nog niet volledig zijn omdat pas in juni 2014 alle gegevens voorhanden zijn. Daarom publiceren wij een separate rapportage met veel mvo-indicatoren.

Alle cijfers en achtergronden van de 21 KPI's over de periode 2003 tot en met 2012 maken onderdeel uit van dit verslag en zijn in te zien op www.ebn.nl/Documents/EBN_operationele_prestatie-indicatoren.pdf

In juli 2014 zal een nieuwe rapportage met de cijfers over de periode 2003 tot en met 2013 worden gepubliceerd.

Operationele prestatie-indicatoren tot en met 2012	2012	2011
energieverbruik	17,9 PJ	16,7 PJ
energie-efficiency verbetering (resultaat vs doel)	0,7 vs 11,31%	0,3 vs 0,51%
energieverbruik als percentage van de energetische koolstofproductie	1,80%	1,70%
CO ₂ -emissie	769 ton	765 ton
methaanemissie	6,6 ton	6,2 ton
lozingen productiewater	3,2 mln m ³	3,1 mln m ³
aantal incidentele lozingen	26	15
volume incidentele lozingen	5,7 ton	1,2 ton
dodelijke ongevallen	0	0
arbeidsongevallen die hebben geleid tot verzuim	19	20
arbeidsongevallen die niet hebben geleid tot verzuim	27	23

Vooruitzichten

EBN verwacht dat het totale gasverbruik in 2014 op een vergelijkbaar niveau zal blijven als in 2013.

Als gevolg van de aardbevingsproblematiek wordt de totale gasproductie uit het Groningenveld voor de jaren 2014, 2015 en 2016 begrensd op respectievelijk 42,5, 42,5 en 40 miljard m³.

EBN's deel van de totale productie zal in 2014 ruim 27 miljard m³ bedragen, ruim 15% minder dan in 2013.

De exploratie-uitgaven zullen mede door een hoger aantal exploratieputten fors stijgen.

Naar verwachting stijgt in 2014 het aantal samenwerkingsverbanden, doordat er meer vergunningen worden afgegeven.

Actieplannen 2014

- In 2014 worden 26 exploratie- en evaluatieputten gestart, geboord of afgerond. Hiervan worden er waarschijnlijk achttien in 2014 afgerond.
- Er wordt aan achttien veldontwikkelingen gewerkt. Daarvan worden er in 2014 naar schatting acht in productie genomen.
- Een derde serie putten op de locatie Bergermeer zal in de tweede helft van 2014 worden geboord. Deze worden in de winter van 2014/2015 voor het eerst operationeel.
- De aanleg van de pijpleiding tussen het Groningenveld en Norg gasopslag is voltooid zodat in 2014 het tracé kan worden hersteld. De leiding zal gereed komen voor de winter van 2014/2015. De constructie voor de uitbreiding van de productiecapaciteit van Norg loopt door in 2014 en de aansluiting op de bestaande installatie zal tijdens de zomerstop plaatsvinden.
- Wij zullen ook in 2014 het maatschappelijke en politieke debat voeden met juiste en actuele technische data over schaliegas, specifiek voor Nederland.
- EBN is aanwezig met een stand en technische presentaties tijdens een drietal conferenties in Amsterdam (EAGE in juni en SPE ATCE in oktober) en Londen (Prospex in december). Hier worden de resultaten van de technische activiteitenplannen gepresenteerd.

Corporate Governance en risicomanagement

Corporate Governance

EBN is een besloten vennootschap met de Nederlandse Staat als enig aandeelhouder (een zogenaamde staatsdeelneming). Het beheer van de aandelen is ondergebracht bij het ministerie van Economische Zaken. EBN is ook een beleidsdeelneming; het aandeelhouderschap en de rol van beleidsmaker berusten bij hetzelfde ministerie.

Het geplaatst en volgestort kapitaal van EBN bedraagt EUR 128.137.500 en is verdeeld in 284.750 gewone aandelen met een nominale waarde van EUR 450 per aandeel.

De aandeelhouder benoemt de voorzitter van de directie en de commissarissen van EBN. De benoeming van de directie vindt plaats door de aandeelhouder uit een bindende voordracht door de raad van commissarissen. De minister van Economische Zaken dient deze voordracht vooraf goed te keuren. De benoeming van een commissaris geschiedt door de aandeelhouder uit een voordracht door de raad van commissarissen. De aandeelhouder benoemt uit de leden van de raad van commissarissen een voorzitter.

Daarnaast is in de statuten van EBN opgenomen dat de directie voor bepaalde besluiten de voorafgaande goedkeuring van de aandeelhouder nodig heeft, bijvoorbeeld bij het aangaan of verbreken van een duurzame samenwerking of investeringen met een waarde van meer dan EUR 200 miljoen, het sluiten van het bedrijf van de vennootschap of van een dochtermaatschappij of van een belangrijk onderdeel van het bedrijf en bij besluiten van de directie over een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de vennootschap, waaronder begrepen het nemen of afstoten van een substantiële deelneming in het kapitaal van een andere vennootschap en de overdracht van de onderneming aan een derde.

Aandeelhoudersvergadering

In 2013 is eenmaal een aandeelhoudersvergadering gehouden. De voorzitter van de directie, de directeur finance en de voltallige raad van commissarissen zijn bij deze aandeelhoudersvergadering aanwezig geweest. Tijdens

de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering worden in ieder geval de volgende onderwerpen geagendeerd:

- de behandeling van het schriftelijk jaarverslag van de directie over de zaken van de vennootschap en het gevoerde bestuur
- de vaststelling van de jaarrekening en de bepaling van de winstbestemming
- de decharge van de directie voor haar bestuur over het afgelopen boekjaar
- de decharge aan de commissarissen voor hun toezicht over het afgelopen boekjaar

De hierboven genoemde onderwerpen zijn tijdens de aandeelhoudersvergadering besproken. De jaarrekening is vastgesteld en decharge is verleend aan de directie en de commissarissen.

Tijdens de aandeelhoudersvergadering van 2013 is de samenstelling van de raad van commissarissen gewijzigd. De heer Van der Meer, de voorzitter van de raad van commissarissen, is afgetreden. De heer Van Oorschot is als nieuwe voorzitter benoemd en de heer Zwitserloot is door de aandeelhouder als nieuwe commissaris benoemd. Tenslotte is de heer Gratama van Andel herbenoemd voor een derde periode van vier jaar.

Met instemming van de minister zijn de statuten van EBN in mei 2013 gewijzigd. De statuten zijn op onderdelen gewijzigd, vooral om deze in overeenstemming te brengen met gewijzigde wetgeving.

Informeel overleg

Naast de aandeelhoudersvergadering hebben het ministerie en EBN regelmatig informeel overleg gevoerd: in 2013 vier keer. Dit informele overleg heeft ten doel om de aandeelhouder tijdig alle relevante financiële informatie te verschaffen die de aandeelhouder behoeft voor de uitoefening van zijn bevoegdheden. Het verschaffen van relevante informatie is een verplichting van de directie. Het informele overleg vindt vooral plaats tussen de directeur finance en de aandeelhoudervertegenwoordigers van het ministerie. In 2013 heeft EBN een aandeelhou-

derdag georganiseerd om de aandeelhoudervertegenwoordigers van het ministerie beter inzicht te verschaffen in de verschillende afdelingen en activiteiten van EBN.

Met de beleidsmaker wordt ook op regelmatige basis informeel overleg gevoerd. Er zijn vaste overlegmomenten, zoals het strategisch overleg, het directieoverleg en het mijnbouw- en gasgebouw-overleg. In deze vaste overlegvergaderingen wordt informatie uitgewisseld over ontwikkelingen binnen de beide organisaties, eventuele wijzigingen van het energiebeleid en relevante ontwikkelingen op het gebied van de taken en activiteiten van EBN. Naast leden van het directieteam zijn bij deze overleggen ook andere medewerkers van EBN aanwezig. Bij het strategisch overleg is de voorzitter van de raad van commissarissen aanwezig.

Raad van commissarissen

De voorzitter en de leden van de raad van commissarissen worden benoemd door de aandeelhouder. De Raad is belast met het toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken binnen EBN en staat waar nodig en gewenst de directie met raad bij. Op haar beurt voorziet de directie de Raad van alle benodigde en relevante informatie om optimaal invulling en uitvoering te kunnen geven aan de taken en verantwoordelijkheden van de Raad. In de statuten van EBN is opgenomen dat de directie voor bepaalde besluiten de voorafgaande goedkeuring van de Raad nodig heeft, bijvoorbeeld bij het vaststellen en wijzigen van het exploitatiebudget en het investerings- en financieringsplan, het aanstellen van procuratiehouders en het verrichten van (des)investeringen en het verrichten van andere rechtshandelingen met een waarde van meer dan EUR 50 miljoen.

Evenwichtige verdeling van de zetels van de raad van commissarissen

De samenstelling van de raad van commissarissen is in 2013 gewijzigd. De Raad heeft een functieprofiel voor de totale Raad opgesteld. Dit profiel is beschikbaar op de website van EBN. De vacature die in de raad van commissarissen is ontstaan, is ingevuld door de heer Zwitserloot. Bij het werven en selecteren van deze nieuwe commissaris heeft de raad van commissarissen actief gezocht naar een vrouw gelet op het bepaalde in artikel 2: 276 BW. Het is uiteindelijk niet gelukt om een vrouw voor te dragen voor deze vacature. Zodra een vacature ontstaat die niet wordt ingevuld door herbenoeming zal de raad van commissarissen opnieuw actie ondernemen om tot een verdeling te komen rekening houdend met art. 2:276 BW.

Het verslag van raad van commissarissen staat op pagina 009 van dit jaarverslag.

Directie

De directie van EBN bestaat uit één statutair directeur (Jan-Dirk Bokhoven) en is verantwoordelijk voor het algemene beleid en de strategie met het bijbehorende risicoprofiel van de onderneming. De directie is tevens verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen van de vennootschap, de resultatenontwikkeling en de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen. Waar nodig legt de directie besluiten ter goedkeuring voor aan de aandeelhouder of aan de raad van commissarissen. Daarnaast draagt zij zorg voor een goed werkend intern risicobeheersing- en controlesysteem. De directie wordt bijgestaan door drie titulaire directeuren die samen met de statutair directeur het directieteam vormen. De statutair directeur is de voorzitter van het directieteam. Het huidige directieteam bestaat naast de statutair directeur uit de volgende personen: Thijs Starink (Director

Asset Management), Berend Scheffers (Director Technology) en Jan Boekelman (Director Finance). De vierde titulaire directeur, Maxine Tillij, is in de loop van 2013 uit dienst getreden. Deze functie is niet opnieuw ingevuld. Het organogram is weergegeven op pagina 006.

In het directiereglement is opgenomen hoe de taken binnen het directieteam zijn verdeeld. Het directieteam functioneert vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Binnen die gezamenlijke verantwoordelijkheid is er een taakverdeling naar functionele gebieden. Deze specifieke taakverdeling is schriftelijk vastgelegd. In 2013 heeft EBN het directiereglement en de bijbehorende taakverdeling herzien; deze wijzigingen zijn goedgekeurd door de raad van commissarissen.

Elk lid van het directieteam heeft binnen zijn eigen werkgebied de verantwoordelijkheid voor de voorbereiding van beleidsaangelegenheden en besluiten. Na besluitvorming binnen het directieteam zorgen de leden van het directieteam voor de tijdige uitvoering van de genomen besluiten. Het directieteam vergadert in beginsel elke twee weken. In het jaarverslag geeft de directie een beschrijving van de voornaamste risico's gerelateerd aan de strategie van EBN en de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot die risico's.

Verder beschrijft de directie eventueel geconstateerde tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen en de in reactie daarop doorgevoerde wijzigingen en voorgenomen verbeteringen. Voor de beschrijving hiervan wordt verwezen naar pagina 047.

Bezoldiging

De aandeelhouder stelt het beleid voor de bezoldiging van de directie vast. Binnen de kaders van dat beleid bepaalt de raad van commissarissen de daadwerkelijke beloning van de directie, inclusief de variabele beloning. In het verslag van de raad van commissarissen wordt de beloning van de directie toegelicht.

Overige commissariaten

Jan-Dirk Bokhoven is lid van de raad van commissarissen van GasTerra en is tevens lid van het college van gedelegeerd commissarissen van GasTerra.

Belangenverstrengeling

EBN onderschrijft het principe II.3 van de Corporate Governance Code (zie hieronder 'Toepassing Corporate Governance Code') dat iedere vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen de vennootschap en de directie dient te worden vermeden. De statuten en het directiereglement bevatten een regeling over (potentieel) tegenstrijdige belangen tussen de directie en de vennootschap. Ieder (potentieel) tegenstrijdig belang dat van materiële betekenis is, dient onmiddellijk aan de voorzitter van de raad van commissarissen gemeld te worden. Er zijn in 2013 geen meldingen gedaan door de directie.

Externe accountant

De aandeelhouder benoemt de externe accountant, waarbij de raad van commissarissen een voordracht kan doen. In 2011 is EY benoemd om de jaarrekeningen over de jaren 2012, 2013 en 2014 te controleren.

Gedragscode, interne klachtencommissie en vertrouwenspersoon

Waar we extern hechten aan transparantie en duidelijkheid, geldt dat ook binnen de muren van onze organisatie. Zo beschikt EBN over een gedragscode die voor alle medewerkers toegankelijk en van toepassing is. Deze vormt een leidraad bij het maken van persoonlijke keuzes en het nemen van individuele beslissingen. Daarnaast gebruiken we de gedragscode om het daadwerkelijke gedrag van de onderneming en haar werknemers te toetsen. In het geval van interne klachten kunnen werknemers terecht bij een vertrouwenspersoon of bij de klachtencommissie. De klachtencommissie heeft in 2013 geen klachten ontvangen of in behandeling genomen. De vertrouwenspersoon heeft in 2013 één gesprek gevoerd met een medewerker. De gedragscode is te vinden op: www.ebn.nl/documents/gedragscode_EBN.pdf

Klokkenluiderregeling

Op basis van de klokkenluiderregeling kunnen medewerkers vermeende misstanden in de onderneming melden aan de directie of aan de raad van commissarissen. In 2013 zijn er geen vermeende misstanden gemeld. De klokkenluiderregeling is te vinden op:

www.ebn.nl/documents/klokkenluidersregeling_EBN.pdf

Toepassing Corporate Governance Code

Aangezien EBN kwalificeert als een staatsdeelneming, volgt de onderneming het beleid van de overheid waarin wordt voorgeschreven dat staatsdeelnemingen de Corporate Governance Code volgen. Hoewel EBN niet-beursgenoteerd is en om die reden niet verplicht is de code te hanteren, onderschrijft zij wel het uitgangspunt van de Corporate Governance Code dat transparantie naar belanghebbenden cruciaal is. In lijn daarmee volgen wij een aantal principes van de code* waarbij echter geldt dat niet alle 'best practice bepalingen' die horen bij de gevolgde principes van de Corporate Governance Code toepasbaar zijn op EBN.

De specifiek door ons gevolgde principes en best practices zijn uitgewerkt in de statuten en reglementen van EBN en vormen een leidraad voor het handelen van de directie, de commissarissen en de aandeelhouder. De volledige Corporate Governance Code is te lezen op:

<http://commissiecorporategovernance.nl>

Risicomanagement

Risicomanagement is een integraal onderdeel van de bedrijfsvoering van EBN. Het stelt onze organisatie in staat goed en blijvend zicht te houden op de strategische en operationele kansen en risico's en hierop adequaat in te spelen. Risicomanagement binnen EBN is voor een deel gebaseerd op gestandaardiseerde processen en regelingen die zoveel mogelijk zijn geïntegreerd in de reguliere businessactiviteiten van de onderneming.

Bij het identificeren van deze kansen en risico's steunen we echter niet alleen op deze zogenoemde structurelementen. We doen dit ook door consequent en gericht aandacht te besteden aan de cultuuraspecten, zoals het risicobewustzijn en de integriteit binnen onze organisatie. Om hier blijvend aan te werken is in 2013 een start gemaakt met een intern integriteitsprogramma. Dit programma is nadrukkelijk gekoppeld aan 'werkplezier'. Het is onze filosofie dat werkplezier en integriteit op een natuurlijke manier met elkaar zijn verbonden. Via een benchmarkonderzoek wordt het niveau van werkplezier en integriteit vergeleken met andere bedrijven. In 2014 zullen de resultaten worden besproken via interne workshops waarbij iedere medewerker wordt betrokken.

Risicomanagementstructuur

EBN hanteert een risicomanagementsysteem, het 'EBN raamwerk', waarin risicomanagement zoveel mogelijk onderdeel is van de reguliere bedrijfsprocessen. Dit raamwerk bestaat uit vier afzonderlijke pijlers, waarbinnen verschillende

* EBN richt zich naar de volgende principes uit de Corporate Governance Code: II.1 het bestuur: de taak en de werkwijze, II.3 het bestuur: tegenstrijdige belangen, III.1 de raad van commissarissen: de taak en werkwijze, III.2 de raad van commissarissen: onafhankelijkheid, III.3 de raad van commissarissen: deskundigheid en samenstelling, III.4 de raad van commissarissen: de voorzitter van de raad van commissarissen en de secretaris van de vennootschap, III.5 de raad van commissarissen: samenstelling en de rol van de drie kerncommissies van de raad, III.6 de raad van commissarissen: tegenstrijdige belangen, III.7 de raad van commissarissen: bezoldiging, V.1 financiële verslaggeving, V.2 rol benoeming, beloning en beoordeling van het functioneren van de externe accountant, V.3 en V.4 relatie en communicatie van de externe accountant met de organen van de vennootschap.

activiteiten zijn benoemd die in samenhang worden uitgevoerd. Bovenstaande afbeelding toont het 'EBN raamwerk' met daarin de belangrijkste onderdelen per pijler voor risicomanagement.

In 2013 is een vernieuwde systematiek voor prestatie meting ingevoerd. Er wordt gewerkt met nieuw ontworpen rapportages, de 'dashboards', waarmee met opnieuw vastgestelde prestatie-indicatoren de prestaties van de samenwerkingsverbanden, de interne technische activiteitenplannen (de 'roadmaps') en de afdelingen periodiek effectief worden gevolgd. Hiermee wordt tevens de voortgang van geplande activiteiten op deze gebieden gemeten. Ook op directieniveau is een nieuw dashboard geïntroduceerd, waarmee de prestaties van EBN als geheel effectiever kunnen worden gevolgd en waar nodig bijgestuurd. De dashboards worden op regelmatige basis in de diverse organisatieonderdelen besproken en gehanteerd.

Risicoanalyses en beheersmaatregelen

Zoals elk jaar heeft de directie ook in 2013 een strategische risicoanalyse uitgevoerd waarbij zowel de kansen als de risico's voor realisatie van deze doelstellingen in kaart zijn gebracht. Hierbij zijn waar nodig additionele beheersmaatregelen geïdentificeerd, in aanvulling op maatregelen die al in werking zijn. De belangrijkste strategische risico's en de beheersing hiervan worden jaarlijks besproken met de auditcommissie van de raad van commissarissen.

Ook de operationele risico's zijn in 2013 wederom beoordeeld. Dit laatste is door de afdelingen binnen EBN uitgevoerd. Hierbij zijn operationele risico's geïdentificeerd en is beoordeeld of deze door hen voldoende worden beheerst. Dit heeft plaatsgevonden via open en informele sessies, waarin de afdelingsmanager met zijn of haar medewerkers een zelfevaluatie heeft uitgevoerd van de belangrijk(st)e beheersmaatregelen. Hierbij is zowel de opzet als de daadwerkelijke werking en effectiviteit van

deze maatregelen besproken. Waar nodig zijn er concrete acties gedefinieerd om het niveau van beheersing te verbeteren. De uitkomsten van de zelfevaluaties zijn aan de directie gerapporteerd, waarbij de afdelingsmanagers over 2013 een 'in-control-verklaring' hebben afgegeven. Hierin is door de managers verklaard dat de belangrijkste risico's in het betreffende verantwoordelijkheidsgebied zijn geïdentificeerd en is toegelicht of deze in voldoende mate worden beheerst.

Integraal Management Systeem (IMS)

Op het EBN intranet zijn de werkprocessen via een 'Integraal Management Systeem' (IMS) beschikbaar voor alle medewerkers. In het kader van risicobeheersing stelt EBN interne beleidsdocumenten en interne regelingen, zoals de autorisatie- en procuratieregeling en de gedragscode, via dit IMS ter beschikking waarmee deze voor alle medewerkers eenvoudig toegankelijk zijn.

Audits

In 2013 zijn, zoals ieder jaar, een aantal interne audits uitgevoerd. Deze zijn gericht op het beoordelen van de kwaliteit en effectiviteit van belangrijke werkprocessen en/of op een aantal specifieke thema's binnen die werkprocessen. In 2013 zijn interne audits uitgevoerd op processen rond het ICT programma- en projectmanagement, het management van externe technische data en rond verzekeringen. Deze interne audits hebben tot bevindingen geleid. Op basis hiervan zijn acties vastgesteld, die zijn toegewezen aan 'eigenaren'. De bevindingen van de audits zijn aan de directie gepresenteerd en toegelicht. De belangrijkste bevindingen zijn eveneens besproken met de auditcommissie van de raad van commissarissen. De uitvoering van de acties wordt periodiek door het directieteam gevolgd.

Naast de interne audits heeft EBN in 2013, zoals ieder jaar, via de zogenaamde 'joint venture audits' een financiële audit uitgevoerd op de kosten

die in het kader van de diverse samenwerkingsverbanden aan onze organisatie worden doorbelast. De bevindingen van de joint venture audits zijn besproken met de partners. Waar nodig worden aanpassingen doorgevoerd.

Financiële markten

Voor het realiseren van onze strategische doelstellingen is goede toegang tot de kapitaalmarkten, beheersing van valuta- en renterisico's en een goede kredietwaardigheid van onze financiële tegenpartijen essentieel. Op pagina 085 en verder van de jaarrekening wordt toegelicht hoe de desbetreffende risico's worden beheerst.

Risicoprofiel

Elk jaar opnieuw zet EBN zich tot het uiterste in haar strategische doelstellingen voor de korte en lange termijn te bereiken. Hierbij dienen zich traditiegetrouw en onvermijdelijk risico's en onzekerheden aan die in meer of mindere mate invloed hebben op de daadwerkelijke realisatie van deze plannen. Hieronder beschrijven we de voornaamste en meest actuele risico's.

Calamiteiten en andere ongewenste effecten op het gebied van veiligheid, gezondheid, milieu en leefomgeving

De operationele activiteiten die worden uitgevoerd door de operator ten behoeve van de samenwerkingsverbanden waarin EBN deelneemt, brengen potentiële inherente risico's met zich mee op calamiteiten en andere ongewenste effecten op het gebied van veiligheid, gezondheid, milieu (VGM) en leefomgeving. Indien een calamiteit of een ander ongewenst effect op VGM zich voordoet, kan dit leiden tot schade voor mens, natuur en milieu en tot financiële schade. Tevens kan dit leiden tot verlies van reputatie voor de exploration and production-sector (E&P) en tot verminderd maatschappelijk draagvlak voor E&P-activiteiten. Ook een negatieve perceptie

vanuit de samenleving op deze risico's kan leiden tot minder maatschappelijke steun. Voor het exploreren en winnen van gas en olie is voldoende steun vanuit de samenleving echter essentieel om de geambieerde productie en vervanging van reserves in Nederland te realiseren.

We stimuleren de operators een zo veilig mogelijk proces te hanteren, waarbij mogelijke effecten op de leefomgeving worden geminimaliseerd. Specifieke VGM-issues worden met de operators besproken. Indien zich schades voordoen, stimuleren we de operator deze vlot en doeltreffend af te wikkelen. We vinden het belangrijk dat belanghebbenden proactief, feitelijk en transparant worden geïnformeerd over specifieke activiteiten en mogelijke VGM-effecten. We stimuleren de operators dan ook om hierover transparant te communiceren.

Jaarlijks vinden er vele tientallen aardbevingen plaats in Nederland, veroorzaakt door gaswinning. In 2013 heeft met name in Groningen een aantal bevingen plaatsgevonden waarbij aanzienlijke schade is ontstaan. Naar aanleiding van de relatief zware aardbeving in Loppersum op 16 augustus 2012 heeft de overheid besloten onderzoek te doen naar de bevingen. Bij bevingen kan er schade aan huizen of andere objecten ontstaan. In die gevallen vergoedt de operator de schade die is ontstaan als gevolg van een aardbeving. EBN draagt hierin haar aandeel bij naar rato van haar belang in het betreffende samenwerkingsverband.

Te weinig potentiële resources in Nederland en een ongunstig investeringsklimaat

Indien er in Nederland onvoldoende exploratiemogelijkheden zijn of worden gezien door olie- en gasmaatschappijen of indien het Nederlandse investeringsklimaat voor exploratie en winning van olie en gas door hen als ongunstig wordt beschouwd, zullen olie- en gasmaatschappijen prioriteiten gaan verschuiven naar landen waar een beter rendement op investeringen te halen is. Dit betekent ook dat Nederland onvoldoende nieuwe investeerders kan aantrekken, met als resultaat dat er minder wordt geïnvesteerd in de Nederlandse gas- en oliewinning in

het algemeen en in het toepassen van nieuwe innovatieve technieken in het bijzonder. Zonder nieuwe investeringen zal bovendien de bestaande infrastructuur vroegtijdig worden verwijderd. Voor gaswinning op zee is het echter van essentieel belang dat kritische infrastructuur zo lang mogelijk behouden blijft om de ontwikkeling van nieuwe velden te faciliteren. Het risico bestaat dat het niveau van gas- en olieproductie achterblijft bij de ambities en geproduceerde reserves onvoldoende worden vervangen.

EBN stimuleert dat er voldoende seismiek wordt geschooten, op basis van nieuwe technologieën. We brengen, via gericht onderzoek, nieuwe E&P mogelijkheden en resources in Nederland in kaart en brengen deze onder de aandacht van olie- en gasmaatschappijen. 'Resources' zijn geïdentificeerde kansen die mogelijk opgewerkt kunnen worden tot 'reserves'. EBN stimuleert olie- en gasmaatschappijen actief tot het zoveel mogelijk opwerken van resources tot reserves. EBN zal de mogelijkheden voor verdere optimalisatie van het investeringsklimaat onderzoeken en zich samen met de overheid, de sector en kennisinstellingen inzetten om deze te realiseren.

Tevens zullen we actief de mogelijkheden voor exploratie en winning van gas en olie in Nederland nationale en internationale onder de aandacht blijven brengen. Hiermee beogen we de dynamiek in de sector te vergroten en passende nieuwe toetreders aan te trekken.

Een ongunstige concurrentiepositie van gas en het risico op lage gasprijzen

Aardgas speelt in potentie een essentiële rol in de transitie naar hernieuwbare energiebronnen. Aardgas is de schoonste fossiele brandstof en vormt bovendien een natuurlijke combinatie met hernieuwbare energie als zon en wind, omdat het flexibel inzetbaar is. Het risico bestaat echter dat deze potentiële rol van aardgas in de energiemix onvoldoende wordt gerealiseerd als gevolg van een toenemende energieproductie uit andere bronnen (bijvoorbeeld kolen, als gevolg van een mogelijk langdurige lage prijs van kolen). Dit kan leiden tot lagere gasprijzen over langere tijd. De marktprijs van gas is

afhankelijk van vraag- en aanbod. Indien zich een langdurige periode van lage gasprijzen zou voordoen, bestaat het risico dat olie- en gasmaatschappijen investeringsprojecten gaan vertragen of uitstellen en minder gaan investeren in nieuwe ontwikkelingen. In dat geval zal het niveau van de gas- en olieproductie achterblijven bij de ambities en zullen geproduceerde reserves onvoldoende worden vervangen.

EBN vindt het daarom belangrijk om de potentie en het belang van aardgas in de energietransitie uit te dragen en beleidsmakers te beïnvloeden ten aanzien van beleidskeuzes hierbij. EBN volgt de ontwikkeling van de gasprijs voortdurend. EBN neemt geen maatregelen zoals hedgen om het risico van fluctuerende marktprijzen te beheersen. Door de lage operationele kostenstructuur hebben lage marktprijzen weinig effect op de continuïteit van EBN.

Directieverklaring

De directie is verantwoordelijk voor adequate interne risicobeheersingssystemen en voor het beoordelen van de effectiviteit ervan. De werkelijke bedrijfsprestaties zijn in het boekjaar periodiek vergeleken met de goedgekeurde plannen en budgetten en besproken tijdens de directievergadering. De directie verklaart dat de systemen met betrekking tot de financiële verslaggevingsrisico's gedurende het verslagjaar naar behoren hebben gewerkt en een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Over dit verslag

Hoewel EBN niet direct betrokken is bij de operationele gang van zaken van de olie- en gasproductiefaciliteiten waarin wij participeren vinden wij het als joint venture partner belangrijk dat de activiteiten in de deelnemingen op een duurzame en verantwoorde manier worden uitgevoerd. De transparante rapportage zal operators mogelijk verder stimuleren tot het voortzetten van de reeds duurzame aanpak van hun activiteiten. Daarnaast kan het inzicht in de prestaties bijdragen aan de maatschappelijke acceptatie van de activiteiten van de olie- en gaswinningsindustrie.

Binnen de samenwerkingsverbanden zijn de operators verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden en het verlenen van opdrachten daartoe. EBN voert zelf geen werkzaamheden uit. Wij participeren met een belang van 40%-50% in exploratie- of productiedeelnemingen. In onze rol van ketenpartner stimuleren wij onze partners zich in te zetten voor veiligheid en gezondheid, milieu en natuur en zorg voor de leefomgeving. De operationele activiteiten brengen potentiële inherente risico's met zich mee op calamiteiten en overige ongewenste effecten zoals een negatief effect op het draagvlak voor gas- en oliewinning.

Daarnaast zien we het als onze opdracht om een zuiver beeld te schetsen van onze industrie. Door onze kennis van alternatieve, innovatieve winningsmethoden in te zetten kunnen we samen met operators de impact op het milieu verkleinen.

Onderwerpkeuze

We beschouwen een reeks aan milieuprestaties waaronder emissies, gebruik van chemische stoffen, energieverbruik, waterlozingen, biodiversiteit, buitengebruikstelling (decommissioning) van oude platforms en afvalverwerking, alsmede veiligheid en gezondheid en mensenrechten van personeel als materieel voor onze sector. Monitoring van relevante operationele prestaties vindt plaats via de reguliere overleggen met de operators, als onderdeel van ons NOV-management.

Voor ons inkoopbeleid hebben we ook kinderarbeid opgenomen als relevant aspect om over te rapporteren. Omgevingsmanagement is een onderwerp waarbij wij indirect betrokken zijn via onze joint venture partners. Hoe en op welke wijze wij daaraan een bijdrage leveren, daarover rapporteren wij alleen in kwalitatieve vorm.

Wat betreft de eigen milieuprestaties laten we anders dan in voorgaande jaren de rapportage over het interne energie- en papierverbruik achterwege. Beide zijn op een gewenst niveau, bovendien is de impact hiervan minimaal gezien de omvang van onze organisatie. We achten de relevantie ervan onvoldoende om hiervoor data te blijven verzamelen en extern te rapporteren.

Bij de materiële onderwerpen hebben wij op basis van de richtlijn van het Global Reporting Initiative (GRI) 21 relevante prestatie-indicatoren geselecteerd voor de operationele activiteiten. We kiezen dit jaar voor GRI 3.1 level B.

Ontwikkeling van het verslag

Als opmaat naar een geïntegreerd jaarverslag dat voldoet aan de GRI-richtlijn hebben we over het verslag over 2012 een assurance readiness check laten uitvoeren door EY. De uitkomst van dit onderzoek was bemoedigend. Dit boekjaar maken we de slag naar zo'n geïntegreerd jaarverslag en vragen wij voor het eerst externe assurance met beperkte mate van zekerheid over (een deel van) de niet-financiële prestaties.

In dit jaarverslag sorteren we ook voor op de nieuwe GRI 4.0 richtlijn die vanaf 2015 verplicht is. We hebben aantal elementen opgenomen die volgens die versie van de richtlijn vereist zijn, zoals een beschrijving van businessmodel, supply chain en stakeholder engagement. In 2014 zullen we een nadere materialiteitsanalyse uitvoeren op basis van gesprekken met interne en externe stakeholders. De uitkomst hiervan zal de basis vormen voor de inhoud van het verslag over 2014 en daarna.

In dit verslag rapporteren wij over inspanningen en realisatie van doelstellingen in 2013. Daarnaast geven wij ook

onze plannen en visie weer voor de toekomst. Deze toekomstgerichte informatie is te herkennen aan woorden als: continueren, willen, beogen, voorspellen, verwachting, doel, doelstelling, visie, planning, ambitie, scenario, voornemen en voorspelling. Inherent aan toekomstverwachtingen is dat de uitkomsten onderhevig zijn aan risico's en onzekerheden en realisatie daarvan niet zeker is.

EBN heeft een separate rapportage met veel mvo-indicatoren (Verslag operationele prestatie-indicatoren 2003-2012) naast het financiële jaarverslag. De niet-financiële prestaties zijn deels opgenomen in dit geïntegreerde jaarverslag, en nog deels in de separate rapportage waarvan de versie tot en met 2013 in mei verschijnt. De reden voor deze splitsing is dat de sectorgegevens worden verzameld door Agentschap.NL en niet eerder beschikbaar zijn. We spannen ons in om de komende jaren eerder te kunnen beschikken over de sectorgegevens.

Scope

De milieuprestaties van het EBN-deel (alleen onze joint ventures) zijn gerelateerd aan de prestaties van de gehele sector die actief is op Nederlands grondgebied. Als leidraad zijn de individuele milieurapportages van de operators gehanteerd, die in het kader van de intentieverklaring uitvoering milieubeleid olie- en gaswinningsindustrie jaarlijks door de operators zijn opgesteld. De Nederlandse operators voegen de milieu- en energieprestaties toe in het zogenaamde elektronisch MilieuJaarVerslag (eMJV). Deze data vormen de basis voor de prestaties zoals gepresenteerd in dit verslag en in de separate rapportage met mvo-indicatoren welke op de EBN website is te vinden op: http://www.ebn.nl/Documents/EBN_operationele_prestatie-indicatoren.pdf

Deze rapportage en de in het jaarverslag opgenomen informatie geven een overzicht van EBN's

deel (tenzij anders vermeld) in de prestaties van de gehele olie- en gaswinningsindustrie.

Proces

In het hoofdstuk risicomanagement is het systeem van interne beheersing uitgebreid beschreven. Daarin is ook te lezen dat niet-financiële prestatie-indicatoren integraal onderdeel uitmaken van de besturing van de organisatie en de planning en controlcyclus. De externe verslaglegging is – onder meer – de resultante. Bij de opstelling van de inhoud van het jaarverslag vormen de strategie en het jaarlijkse activiteitenplan het uitgangspunt.

GRI - index

level 3.1 B

Strategie en Analyse			
	Element	Toelichting/verwijzing	Pagina
1.1	CEO statement	Voorwoord	
1.2	Belangrijke gevolgen, risico's en mogelijkheden	Risicoprofiel	
Organisatieprofiel			
2.1	Naam organisatie	EBN B.V.	
2.2	Voornaamste producten en/of diensten	Profiel, Businessmodel	004
2.3	Operationele structuur	Organogram	006
2.4	Locatie hoofdkantoor	Utrecht	004
2.5	Landen waar de organisatie actief is	Nederland	004
2.6	Eigendomsstructuur en rechtsvorm	Governance	044
2.7	Afzetmarkten	Profiel	004
2.8	Omvang van de organisatie	Organisatiestructuur De mensen van EBN	004 036
2.9	Significante veranderingen tijdens de verslagperiode m.b.t. omvang, structuur of eigendom	Organisatiestructuur: aanpassing organisatiestructuur	006
2.10	Toegekende onderscheidingen	Geen onderscheidingen in 2013	
Verslagparameters			
3.1	Verslagperiode	1 januari 2013 t/m 31 december 2013	
3.2	Datum van het meest recente verslag	Verslagjaar 2012 EBB operationele prestatie-indicatoren 2003-2012 per 1 juli 2013	
3.3	Verslaggevingcyclus	Kalenderjaar	
3.4	Contactpunt	Colofon	100
3.5	Proces voor de bepaling van de inhoud van het verslag	Over dit verslag	052
3.6	Afbakening van het verslag	Over dit verslag	052
3.7	Vermelding van beperkingen voor de reikwijdte van het verslag	Over dit verslag	052
3.8	Basis voor verslaggeving over samenwerkingsverbanden, dochterondernemingen, gehuurde voorzieningen, uitbestede activiteiten en andere entiteiten die significante wijzigingen teweeg kunnen brengen	Over dit verslag	052
3.9	Technieken en berekeningsgrondslagen voor gegevensmetingen, inclusief de manier waarop aannames en schattingen tot stand zijn gekomen toegepast op de verzameling indicatoren en andere informatie in dit verslag	Over dit verslag Toelichting Jaarrekening	052 062
3.10	Verklaring van het effect van herziene informatie verstrekt in eerdere verslagen en de reden van de herziening	Geen herziene informatie	
3.11	Veranderingen die vergelijkbaarheid met vorige verslagen kunnen beperken	Veranderingen worden toegelicht in de tekst of als voetnoot bij tabel/grafiek	
3.12	GRI inhoudsopgave	GRI-index	054
3.13	Beleid en huidige toepassing van het verkrijgen van externe assurance op het verslag	Over dit verslag	052

Governance, Commitment, en Engagement			
4.1	Governancestructuur	Corporate Governance	044
4.2	Voorzitter van het hoogste bestuursorgaan vervult een leidinggevende functie	Corporate Governance: directie	045
4.3	Aantal leden van het hoogste bestuursorgaan met een onafhankelijke rol	Corporate Governance: directie	045
4.4	Mechanismen voor aandeelhouders en medewerkers om aanbevelingen te doen of medezeggenschap uit te oefenen op het hoogste bestuursorgaan	EBN heeft een ondernemingsraad	037
4.5	Koppeling tussen prestaties van de organisaties (inclusief sociale en milieuprestaties) en vergoedingen voor leden hoogste bestuursorgaan, topmanagers en leidinggeven- den	Corporate Governance Gedeeltelijk gerapporteerd	046
4.6	Processen waarmee hoogste bestuursorgaan waarborgt dat strijdige belangen worden vermeden.	Corporate Governance: Belangenverstrengeling Gedragscode	046
4.7	Proces om de kwalificaties en kennis vast te stellen van de leden van het hoogste bestuursorgaan om de strategie op het gebied van economische, milieu- en sociale onderwerpen te leiden	Governance: Directie	045
4.8	Intern ontwikkelde missies, gedragscodes, beginselverklaringen relevant voor economische, milieu- en sociale prestaties en de status van implementatie	Missie en visie Corporate Governance, Gedragscode, Klokkenluiderregeling Gedeeltelijk van toepassing	020 046
4.9	Procedures van het hoogste bestuursorgaan om toezicht te houden op de legitimatie van de organisatie en management van economische, milieu-, en sociale prestaties, inclusief relevante risico's en kansen, en instemming of compliance met de internationaal geaccepteerde standaarden, gedragscodes en principes	Risicomanagement	047
4.10	Processen voor evalueren van eigen prestaties van het hoogste bestuursorgaan, de economische, milieu- en sociale prestaties in het bijzonder	Toezicht raad van commissarissen Risicomanagementstructuur	014 047
4.11	Uitleg of en hoe het voorzorgprincipe binnen de organisatie aan de orde wordt gesteld	Risicomanagement	047
4.12	Extern ontwikkelde economische, milieu gerelateerde en sociale handvesten, principes of andere initiatieven welke de organisatie onderschrijft en goedkeurt	EBN is als staatsdeelneming gehouden aan de handvesten, principes en andere initiatieven van de Nederlandse staat	
4.13	Lidmaatschap van verenigingen en/of nationale/ internationale belangenorganisaties	Niet van toepassing	
4.14	Lijst van groepen stakeholders die de organisatie heeft betrokken	Belanghebbenden	005
4.15	Basis voor de inventarisatie en selectie van groepen stakeholders die moeten worden betrokken	Businessmodel	004
4.16	Benadering van het betrekken van belanghebbenden, inclusief frequentie van het betrekken per type stakeholdergroep	Interactie met belanghebbenden	026
4.17	De voornaamste onderwerpen en vraagstukken die naar voren zijn gekomen door de betrokkenheid van stakeholders en hoe de organisatie hierop heeft gereageerd	Interactie met belanghebbenden, vier interviews met stakeholders over het belang van gas voor Nederland	026

DMA's en indicatoren

Indicator	ECONOMISCH	Toelichting/verwijzing	Pagina
DMA EC	Disclosure on Management Approach	Toelichting op de financiële resultaten Jaarrekening	027 060
EC1	Direct gegenereerde en gedistribueerde economische waarde Inclusief donaties aan lokale gemeenschappen of Nederlandse goede doelen	Toelichting op de financiële resultaten Jaarrekening	027 060
OG1	Productie gas, olie en condensaat	Productie en reserves	032
Indicator	MILIEU	Toelichting/verwijzing	Pagina
DMA EN	Disclosure on Management Approach	Ketenverantwoordelijkheid Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	040
Materiaal			
EN1	Materiaalgebruik, gewicht en volume	Gebruik van chemicaliën Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
Energie			
EN3	Direct energiegebruik, primaire energie	Energieverbruik primaire proces in de sector. Het energiegebruik van booractiviteiten is niet meegenomen. Energieverbruik bij EBN is in 2013 gedaald van 190 Mwh naar 183 Mwh. *	
EN5	Energiebesparing en energie-efficiency verbetering	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
EN6	Energiebesparingsinitiatieven	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
Biodiversiteit			
OG4	Aantal en percentage relevante operationele sites waar het biodiversiteitsrisico is vastgesteld en wordt gemonitord		
Water			
EN21	Waterlozingen (kwaliteit en volume)	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
EN23	Afval (kwaliteit en volume)	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
Emissies en afval			
EN16	Totale broeikasgasemissies (CO ₂ en CH ₄)	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
EN19	Emissie van ozonaantastende stoffen naar gewicht	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
OG6	CH ₄ -emissies als gevolg van afblazen en affakkelen	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
EN20	Verzuring SO ₂ -, NO _x - en VOS-emissies	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
EN22	Afval als gevolg van productie gerelateerde activiteiten	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
OG7	Afval door boringen	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
OG11	Decommissioning, verwijderde installaties	Rapport operationale prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website *	
EN28	Monetaire waarde van boetes en sancties voor niet nakomen van milieuwet- en regelgeving	Er zijn in 2013 geen boetes of sancties geweest	

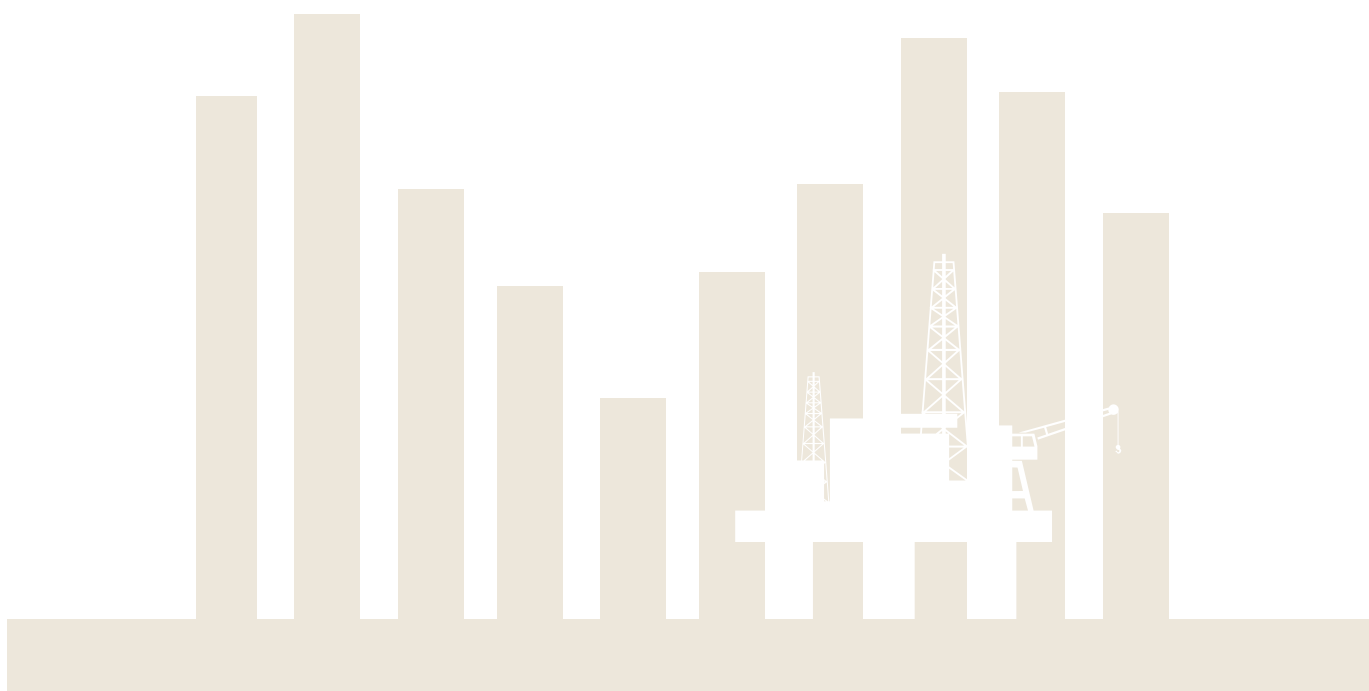

Indicator	GEZONDHEID EN VEILIGHEID	Toelichting/verwijzing	Pagina
DMA LA	Disclosure on Management Approach	De mensen van EBN Ketenverantwoordelijkheid	037 040
LA7	Arbeidsongevallen	Veiligheid en gezondheid Bij EBN hebben zich geen interne ongevallen voorgedaan. *	037 040
Indicator	MENSENRECHTEN	Toelichting/verwijzing	Pagina
DMA HR	Disclosure on Management Approach	Ketenverantwoordelijkheid: Inkoopbeleid	040
HR2	Toetsing op naleving mensenrechten	Ketenverantwoordelijkheid: inkoopbeleid	040
HR6	Toetsing op naleving geen kinderarbeid	Ketenverantwoordelijkheid: inkoopbeleid	040
Indicator	MAATSCHAPPIJ	Toelichting/verwijzing	Pagina
DMA SO	Disclosure on Management Approach	Risicomanagement	047
SO8	Sancties wegens het niet naleven van wet- en regelgeving	Er zijn in 2013 geen sancties geweest	
Indicator	PRODUCTVERANTWOORDELIJKHEID	Toelichting/verwijzing	Pagina
DMA PR	Disclosure on Management Approach	Klachtenbehandeling	027

* Zoals aangegeven in de tabel wordt voor een aantal indicators verwezen naar het rapport operationele prestatie-indicatoren 2003-2012 op de website, bevattende de uitkomsten tot en met 2012. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het hoofdstuk 'ketenverantwoordelijkheid' in dit jaarverslag.

Jaarrekening

2 januari 1973

EBN opgericht
te Maastricht

Algemeen

De directie heeft de jaarrekening van EBN B.V. (EBN) over het boekjaar 2013 opgemaakt en geaccordeerd volgens haar besluit van 20 maart 2014. Aansluitend is de jaarrekening voorgelegd aan de raad van commissarissen. EBN is een besloten vennootschap, gevestigd en kantoorhoudende in Nederland met haar statutaire zetel te Utrecht. EBN is opgericht op 2 januari 1973 te Maastricht. Krachtens artikel 20.2 van de statuten geeft de Raad ook een pre-advies aan de aandeelhouders. De jaarrekening zal vervolgens worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 16 april 2014. Daar zal de jaarrekening vastgesteld en vervolgens gepubliceerd worden. Alle aandelen van EBN worden gehouden door de Nederlandse Staat.

De geconsolideerde jaarrekening van EBN over het jaar 2013 omvat de vennootschap en haar dochteronderneming EBN Capital B.V. en is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) en uitspraken van het International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) zoals van kracht per 31 december 2013 en zoals aanvaard voor gebruik binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de jaarrekeningen verwerkt van EBN en van de entiteit waarover EBN zeggenschap heeft. EBN heeft zeggenschap over een dochteronderneming als EBN in staat is het financiële beleid en het bedrijfsbeleid van de dochteronderneming te bepalen teneinde voordeel te behalen uit haar activiteiten. De

jaarrekening van de dochteronderneming wordt opgesteld met dezelfde grondslagen als EBN. Alle transacties, saldi, baten en lasten binnen de Groep worden bij de consolidatie geëlimineerd. De resultaten van dochterondernemingen die in de loop van het jaar zijn verworven of afgestoten, worden in de geconsolideerde winst- en verliesrekening opgenomen vanaf de datum van verwerving respectievelijk tot de datum van afstoting, al naar gelang van toepassing.

De jaarrekening van EBN richt zich voornamelijk op het aandeel van EBN in contractuele samenwerkingsverbanden op het gebied van gas- en oliewinning in Nederland en het Nederlands Continentaal Plat. Het gaat dan om EBN's aandeel in de activa en passiva, alsook in de opbrengsten en kosten van zulke samenwerkingsverbanden. Daarnaast neemt EBN deel in enkele vennootschappen.

Samenwerkingsverbanden

Onder samenwerkingsverbanden verstaan we zowel contractuele als vennootschappelijke samenwerkingsverbanden met partners waarmee EBN activiteiten uitvoert. Bij het uitvoeren van die activiteiten wordt gebruik gemaakt van activa waarover EBN samen met die andere partijen zeggenschap heeft. EBN verwerkt deze gezamenlijke activa en de bijbehorende verplichtingen, kosten en opbrengsten proportioneel in de jaarrekening.

Het belangrijkste samenwerkingsverband is de Maatschap Groningen. In totaal werkt EBN samen met partners in 29 winningsvergunningen op land, 106

winningsvergunningen offshore, 56 opsporingsvergunningen, de gaszuiveringsinstallatie Emmen en 4 faciliteiten voor ondergrondse opslag van aardgas. Het deelnemingspercentage in deze samenwerkingsverbanden varieert van 40% tot 50%. Ook neemt EBN deel in de gasbehandelingsinstallatie en de pijpleiding K13-Den Helder, de pijpleiding K13-Extensie (via een dochteronderneming) en de pijpleiding F3/A6 Extensie (via een dochteronderneming). EBN houdt 100% van de aandelen in EBN Capital B.V. in verband met de hierboven vermelde deelnemingen in de pijpleidingen K13-Extensie en F3/A6 Extensie en de Bergermeer gasopslag.

Geassocieerde deelnemingen

EBN neemt voor 40% deel in GasTerra B.V. gevestigd in Groningen en heeft als hoofdactiviteit het handelen in aardgas. Daarbij heeft EBN een deelname voor 45% in NOGAT B.V. en 12% in NGT extensie. De hoofdactiviteit van deze deelnemingen is aardgastransport vanuit de Noordzee.

Deelnemingen EBN

GasTerra B.V.

EBN 40%

NOGAT B.V.

EBN 45%

NGT extensie

EBN 12%

Grondslagen waardering en winstbepaling

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, en op going concern basis, tenzij anders vermeld.

Omrekening buitenlandse valuta

De functionele valuta en presentatievaluta van EBN is de euro. Dat geldt ook voor de samenwerkingsverbanden. Commerciële transacties en opgenomen leningen in vreemde valuta worden in de administratie verwerkt tegen de contante wisselkoersen die gelden op de dag van de transacties. Monetair balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de contante koers per balansdatum. Koersverschillen die voortvloeien uit de afwikkeling van deze transacties en uit de omrekening van monetaire balansposten worden in het resultaat verwerkt.

Onderscheid tussen activa en passiva naar termijnen

Een actief wordt als vlottend aangemerkt als het naar verwachting binnen 12 maanden na balansdatum wordt gerealiseerd. Een verplichting of schuld wordt als kortlopend aangemerkt als deze binnen 12 maanden na balansdatum wordt afgewikkeld.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa ten behoeve van de productie

De materiële vaste activa voor de gas- en oliewinning en de overige bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde onder aftrek van afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. Vervangingsinvesteringen die een verbetering vormen, worden geactiveerd en identieke vervangingsinvesteringen komen ten laste van de winst- en verliesrekening.

De geschatte kosten van buitengebruikstelling, ontmanteling en verwijdering van platforms en andere installaties

worden geactiveerd, als onderdeel van de aanschaffingswaarde van het betreffende materieel actief.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer het wordt afgestoten of wanneer er geen toekomstige economische voordelen meer worden verwacht uit het verdere gebruik, of in geval van teruggave of verkoop van de vergunning. Een eventuele bate of verlies voortvloeiend uit het niet langer in de balans opnemen van het actief, wordt in het resultaat verwerkt.

Exploratie activa

EBN activeert uitgaven voor exploratie. Uitgaven voor onderstaande activiteiten worden geactiveerd als onderdeel van de exploratie- en evaluatieactiva: acquisitie van exploratielicenties, exploratieboringen, trenching (onderzoek d.m.v. aarddoorsnedes), sampling (monsternamen) en activiteiten in relatie tot evaluatie van de technische en commerciële mogelijkheid om mineralen te winnen.

Niet geactiveerd worden uitgaven voor: topografisch-, geologisch-, geochemisch- en geofysisch onderzoek, tenzij ze samenhangen met reeds bestaande en aangebouwde velden (bijvoorbeeld om beter te weten waar men moet boren). Als deze uitgaven worden aangerekend als onderdeel van inbrengvergoedingen worden zij geactiveerd. Inbrengvergoedingen worden over het algemeen namelijk alleen betaald als winning haalbaar lijkt. Hierdoor bestaat in dat geval meer zekerheid dan in het geval zelf dit onderzoek wordt uitgevoerd.

Exploratieboringen

Uitgaven voor exploratieputten worden geactiveerd (boringen in aanleg). Als blijkt dat de exploratieput droog is, worden deze uitgaven vervolgens ten laste van het resultaat gebracht. Zolang er bij een gas- of olievoerende exploratieput geen productie is, wordt op de betreffende activa niet afgeschreven.

Uitgaven van exploratieputten die meer dan 12 maanden oud zijn worden ten laste van het resultaat gebracht, tenzij:

- 1) zij zich in een gebied bevinden waar omvangrijke investeringen zijn vereist voordat de productie kan beginnen, en
- 2) commercieel winbare hoeveelheden zijn aangetroffen, en
- 3) verdere exploratie- of evaluatieactiviteiten plaatsvinden, dat wil zeggen additionele exploratieputten worden geboord of daartoe vastomlijnde plannen bestaan voor de nabije toekomst.

Het management beoordeelt regelmatig of activeering van de uitgaven voor exploratieboringen nog voldoet aan de hierboven genoemde criteria en of de boringen kunnen worden voortgezet. Exploratieputten die ouder dan 12 maanden zijn, worden nog aanvullend beoordeeld om vast te stellen of de feiten en omstandigheden zijn gewijzigd en of bovengenoemde voorwaarden nog van toepassing zijn.

Inbrengvergoedingen

De kosten van betaalde inbrengvergoedingen – voornamelijk exploratiekosten en rentevergoedingen met betrekking tot bewezen reserves – worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de Unit-of-Production methode (in de volgende paragraaf volgt de toelichting).

Afschrijvingen

Materiële vaste activa voor de gas- en oliewinning worden afgeschreven op basis van de Unit-of-Production (UoP) methode. Deze UoP percentages voor het boekjaar geven de verhouding weer tussen de productie voor het jaar en de bewezen reserves (PRMS categorie 1). Deze bewezen reserves worden bepaald door de reserves ultimo boekjaar te verhogen met de productie voor het jaar. De reserves zijn bepaald volgens de

definities zoals ze door de Society of Petroleum Engineers (SPE), World Petroleum Council (WPC), American Association of Petroleum Geologists (AAPG) en Society of Petroleum Evaluation Engineers (SPEE) zijn vastgelegd in het Petroleum Resources Management Systeem. De reserves zijn gebaseerd op de huidige inschattingen van EBN's bewezen reserves en productieprofielen.

De overige materiële vaste activa worden op lineaire basis afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. In eerste instantie wordt daarbij uitgegaan van twintig jaar voor hoofdtransportleidingen en dertig jaar voor faciliteiten voor ondergrondse opslag van aardgas (Underground Gas Storages of UGS-en). Voor bedrijfsgebouwen geldt een gebruiksduur van tien jaar. Op bedrijfsterreinen wordt niet afgeschreven.

De geschatte resterende gebruiksduur van deze materiële vaste activa wordt elk jaar getoetst. Daarbij wordt rekening gehouden met economische en technologische veroudering en met normale slijtage.

Investeringen en boringen in aanleg

Er wordt niet afgeschreven op investeringen en boringen in aanleg.

Financieringskosten projecten

Financieringskosten van projecten worden geactiveerd. Het gehanteerde rentepercentage gedurende het boekjaar wordt gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage voor de langlopende leningen van het afgelopen boekjaar.

Financiële vaste activa

Een geassocieerde deelneming is een belang in een geheel waarin EBN invloed van betekenis heeft, maar geen beslissende zeggenschap kan uitoefenen. De geassocieerde deelnemingen

worden verwerkt op basis van de equity-methode. Dat houdt in dat het aandeel van EBN in een geassocieerde deelneming wordt bepaald op het EBN-aandeel in de netto activa van deze deelnemingen, verminderd met een eventuele bijzondere waardevermindering. Het belang van EBN bij de winst of het verlies van de geassocieerde deelneming wordt opgenomen in het resultaat.

Wanneer het aandeel van EBN in het verlies van een geassocieerde deelneming de boekwaarde van deze deelneming – inclusief eventuele andere vorderingen – overtreft, wordt de boekwaarde tot nihil teruggebracht. Er worden geen verdere verliezen verantwoord, tenzij EBN verplichtingen van de geassocieerde deelneming op zich heeft genomen via een garantie of andere verplichting. Ongerealiseerde winsten en verliezen uit transacties met geassocieerde deelnemingen worden geëlimineerd naar verhouding van het EBN-aandeel in deze deelnemingen.

Bijzondere waardeverminderingen

Op elke balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat de boekwaarde van een vast actief (een materieel of financieel vast actief) boven de realiseerbare waarde (de hoogste van indirecte en directe opbrengstwaarde) ligt. In dat geval wordt overgegaan tot een analyse ter identificatie van een mogelijke benodigde bijzondere waardevermindering ('impairment'). Wanneer een actief niet in ruime mate zelfstandig voor een instroom van kasmiddelen zorgt, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Voor EBN komt bij de materiële vaste activa een kasgenererende eenheid overeen met een concessie.

Bij de bepaling van de indirecte opbrengstwaarde worden de geschatte toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet vóór belastingen, gebaseerd op de markttrente plus een opslag voor de specifieke risico's van het actief. EBN gebruikt hiervoor de WACC (Weighted Average Cost of Capital). Voor midstream-activiteiten bedraagt deze 7% na belastingen, voor exploratie- en productieactiviteiten 8% na belastingen.

Op basis van een iteratieve methode is tevens een disconteringsvoet vóór belastingen bepaald.

Wanneer de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde, wordt de boekwaarde afgeboekt tot de realiseerbare waarde. Een bijzondere waardevermindering wordt, eventueel ten dele, teruggedraaid bij een wijziging in de schatting die van belang is voor de bepaling van de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden op een afzonderlijke regel in het overzicht van totaalresultaat opgenomen.

Vorraden

De voorraden ondergronds gas en voorraden materialen worden gewaardeerd tegen de gemiddelde inkooprijzen of lagere netto opbrengstwaarde. De voorraad bovengrondse condensaat en olie wordt gewaardeerd tegen de netto-opbrengstwaarde per het einde van het jaar.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs met een eventuele waardecorrectie in verband met oninbaarheid. De eerste waardering vindt tegen reële waarde plaats.

Liquide middelen

Onder liquide middelen verstaan we kasmiddelen, banktegoeden en deposito's bij banken met een resterende looptijd van minder dan drie maanden. Bankschulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van EBN bestaat uit aandelenkapitaal en nog uit te keren dividend. De Staat der Nederlanden is de enige aandeelhouder van EBN. Het dividend dat aan de aandeelhouder moet worden uitgekeerd, wordt als verplichting opgenomen in de periode waarover deze verschuldigd is, conform de statuten van EBN. Uitzonde-

ring daarop vormt het voorgestelde slotdividend. Dat wordt pas opgenomen als een verplichting na vaststelling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Voorzieningen

Voorzieningen worden in de balans opgenomen wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- 1) er is een juridische of feitelijke verplichting als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden, en
- 2) het is waarschijnlijk dat middelen aan de onderneming zullen worden onttrokken om aan de verplichting te voldoen, en
- 3) er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van het bedrag van de verplichting.

Als het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, worden voorzieningen bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een rentevoet vóór belastingen.

Als een contante waarde is berekend, wordt de toename van de voorziening door het verloop van de tijd beschouwd als rentelast. De voorziening voor uitgestelde belastingverplichtingen wordt niet contant gemaakt.

De voorziening voor opruimkosten is bedoeld voor de voorziene geschatte kosten van buitengebruikstelling, ontmanteling en terreinherstel gebaseerd op de huidige eisen, technologie en schattingen. De hoogte van deze voorziening is gebaseerd op opgaven van de operators en wijzigingen hierin zullen, na een eigen beoordeling door EBN, doorgaans leiden tot een overeenkomstige aanpassing van de geactiveerde opruimkosten van de betreffende materiële vaste activa. De voorziening voor bodemdaling richt zich op bepaalde bijkomende verplichtingen die ontstaan tijdens de winningfase.

Schulden

Opgenomen leningen worden tegen geamortiseerde kostprijs verantwoord. De eerste waardering vindt plaats tegen reële waarde onder aftrek van kosten. De leningen in vreemde valuta worden op balansdatum tegen de dan geldende koers geherwaardeerd. Agio of disagio op leningen wordt gedurende de looptijd van de betreffende leningen afgeschreven. De interestlasten worden toegerekend aan het resultaat van de periode waarop zij betrekking hebben volgens de effectieve interestmethode.

Pensioenen

EBN heeft een toegezegde pensioenregeling gebaseerd op middelloon, welke is ondergebracht bij het pensioenfonds ABP. EBN verwerkt deze pensioenregeling als toegezegde bijdrageregeling omdat het pensioenfonds niet in staat is om het aandeel van EBN in de onderliggende pensioenverplichting, fondsbeleggingen en kosten van de regeling op consistente en betrouwbare wijze uit te splitsen.

Voorwaardelijke activa en passiva

Voorwaardelijke activa en passiva worden niet in de balans opgenomen.

Emissierechten

EBN moet door haar belang in de samenwerkingsverbanden voldoen aan wetgeving met als doel vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. De operator verhandelt de emissierechten namens de partners in de samenwerkingsverbanden. De operator reserveert emissierechten om te kunnen voldoen aan leveringsverplichtingen. De rechten worden niet opgenomen in de balans.

Er wordt een bate opgenomen wanneer de operator het EBN-aandeel in de overtollige emissierechten verkoopt. Als de operator emissierechten moet bijkopen, neemt EBN voor haar aandeel daarin een last op.

Netto-omzet

De netto-omzet uit de verkoop van gas, olie en condensaat wordt verantwoord op moment van levering. Dat is het moment waarop het eigendom en de risico's van de geleverde goederen overgaan op de afnemer. De opbrengsten uit de gas- en oliewinning door middel van activa waarin EBN samen met andere producenten deelneemt, worden opgenomen op basis van het relatieve belang van EBN hierin.

Bedrijfslasten

De kosten worden bepaald op basis van historische kosten. De kosten omvatten het met het belang overeenkomend aandeel in de kosten van de samenwerkingsverbanden, evenals de beheerskosten.

Bij operationele kosten zijn ook de aan de Staat verschuldigde uitkeringen opgenomen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden opgenomen op tijdsevenredige basis. Daarnaast worden onder deze post de interestkosten in verband met oprenting van voorzieningen opgenomen.

Resultaat geassocieerde deelnemingen

Het aandeel in het resultaat financiële vaste activa wordt bepaald op een deel van de resultaten over het verslagjaar dat overeenkomt met het belang van EBN, na aftrek van de belastingen daarop.

Belastingen

De winstbelasting wordt bepaald volgens de 'balansmethode'. Belastinglasten worden opgenomen in het overzicht van totaal resultaat behalve voor zover zij betrekking hebben op een post die rechtstreeks is opgenomen in de overige ongerealiseerde resultaten.

Actuele belastingen zijn de belastingen die naar verwachting betaald moeten worden over de fiscale winst over het jaar, op basis van de belastingtarieven per balansdatum, en eventuele aanpassingen in de te betalen belastingen over voorgaande jaren.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen op basis van de verwachte fiscale consequenties van tijdelijke verschillen tussen de fiscale en de commerciële boekwaarde van activa en passiva. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden berekend tegen de per balansdatum geldende of materieel vastgestelde belastingtarieven en -wetten die naar verwachting van toepassing zijn wanneer de betreffende latente belastingvorderingen en verplichtingen worden afgewikkeld.

Financiële derivaten

Financiële derivaten worden initieel in de balans opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens op iedere balansdatum gewaardeerd tegen de actuele reële waarde. De actuele reële waarde wordt berekend met het waarderingsmodel van Reuters gebruikmakend van yields van Reuters. De daaruit voortvloeiende baten of lasten worden in het resultaat verwerkt. EBN past geen hedge accounting toe.

International Financial Reporting Standards (IFRS)

Nieuwe en gewijzigde IFRS-standaarden en IFRIC-interpretaties waarvan de toepassing van kracht is vanaf boekjaar 2013 zijn verwerkt:

- IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures - Amendment to Disclosures

De volgende standaarden, aanpassingen van standaarden en interpretaties, die nog niet van kracht zijn of nog niet door de Europese Unie zijn bekrachtigd worden door EBN nog niet toegepast:

- IFRS 9 Financial Instruments
- IFRS 10 Consolidated Financial Statements
- IFRS 11 Joint Arrangements
- IFRS 12 Disclosure of Interests in Other Entities
- IAS 19 Employee Benefits
- IAS 28 Investments in Associates and Joint Ventures
- IAS 32 Offsetting Financial Assets and Financial Liabilities & Financial Instruments, Presentation
- IAS 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement
- IFRIC 21 Levies

EBN onderzoekt de gevolgen van deze standaarden, aanpassingen van standaarden en deze interpretaties. Op basis van de voorlopige uitkomsten verwacht EBN dat de toepassing van deze nieuwe standaarden, aanpassingen van standaarden en nieuwe IFRIC-interpretaties in toekomstige boekjaren geen materiële gevolgen zullen hebben voor de jaarrekening van de onderneming.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

<i>in EUR mln</i>	noot	2013	mutaties t.o.v. 2012	2012
netto-omzet	2	8.737	2%	8.528
heffingen	3	4.100		3.801
operationele kosten	4	845		797
duurzame waardeverminderingen	5	97		-
afschrijvingen	5	555		745
bedrijfslasten		5.597	5%	5.343
bedrijfsresultaat		3.140	-1%	3.185
financiële baten	6	123		99
financiële lasten	6	-219		-201
resultaat geassocieerde deelnemingen	7	43		48
resultaat voor belastingen		3.087	-1%	3.131
belastingen	8	-760	-1%	-771
	9	2.327	-1%	2.360
overige ongerealiseerde resultaten		-		-
totaalresultaat na belastingen		2.327	-1%	2.360

Geconsolideerde balans

activa	noot	ultimo 2013	ultimo 2013	passiva	noot	ultimo 2013	ultimo 2012
vaste activa				eigen vermogen	14		
materiële vaste activa	10	4.039	3.911	aandelenkapitaal		128	128
financiële vaste activa	11	111	112	ingehouden winst		91	72
		4.150	4.023			219	200
				langlopende schulden			
				voorzieningen	15	2.191	1.957
				latente belastingverplichtingen	8	93	135
				opgenomen leningen	16	1.136	1.652
				overige	17	16	16
						3.436	3.760
				kortlopende schulden			
vlottende activa				opgenomen leningen	16	527	373
voorraden	12	16	40	belastingenschulden		45	110
vorderingen	13	1.147	1.079	handelscrediteuren	18	281	487
derivaten	19	154	257	overige	18	971	802
liquide middelen		61	366	derivaten	19	49	33
		1.378	1.742			1.873	1.805
totaal		5.528	5.765	totaal		5.528	5.765

Wijzigingen geconsolideerd eigen vermogen

<i>in EUR mln</i>	aandelen- kapitaal	ingehouden winst	totaal eigen vermogen
stand per 1 januari 2012	128	76	204
nettoresultaat	-	2.360	2.360
overige ongerealiseerde resultaten	-	-	-
totaalresultaat na belastingen	-	2.360	
slotdividend 2011	-	-76	-76
interimdividend	-	-2.288	-2.288
stand per 31 december 2012	128	72	200
nettoresultaat	-	2.327	2.327
overige ongerealiseerde resultaten	-	-	-
totaal resultaat na belastingen	-	2.327	2.327
slotdividend 2012	-	-72	-72
interimdividend	-	-2.236	-2.236
stand per 31 december 2013	128	91	219

De ultimo 2013 ingehouden winst van EUR 91 mln is het voorgestelde slotdividend. Het totaalresultaat over 2013 bedroeg EUR 8.172 per aandeel. Dat was een daling van 1% ten opzichte van 2012.

Zie in dit verband ook noot 14.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

<i>in EUR mln</i>			2013		2012
Bedrijfsactiviteiten					
netto resultaat uit doorlopende activiteiten			2.327		2.360
herleiding naar netto kasstromen uit bedrijfsactiviteiten					
- resultaat deelnemingen		-43		-48	
- afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen		652		745	
- afwaarderingen		54		50	
- mutatie voorzieningen		75		65	
- geactiveerde financieringskosten		-5		-3	
- mutatie reële waarde CCIRS		65		35	
- herwaardering opgenomen leningen		-62		-6	
- overige financiële baten en lasten	- ten laste van resultaat gebracht	40		39	
- belastingen	- ten laste van resultaat gebracht	760		771	
- mutatie bedrijfskapitaal					
	- voorraden	24		28	
	- vorderingen	-68		6	
	- overige verplichtingen (exclusief leningen, schulden aan kredietinstellingen en winstuitkeringen)	110		435	
- onttrekking voorzieningen		-19		-14	
- rente	- ontvangen	46		64	
	- betaald	-85		-103	
- omzetbelasting	- betaald	-57		-413	
- vennootschapsbelasting	- ontvangen	-		80	
	- betaald	-841		-697	
			644		1.034
Middelen uit bedrijfsactiviteiten			2.972		3.394
Investeringsactiviteiten					
materiële vaste activa		-652		-621	
ontvangen dividend		43		48	
Middelen aangewend voor investeringsactiviteiten			-609		-573
Financieringsactiviteiten					
winstuitkeringen		-2.420		-2.102	
opname leningen		-		300	
aflossing leningen		-365		-289	
kasstroom bij expiratie CCIRS		53		36	
kasstroom uhv reset CCIRS		-		15	
mutatie schulden aan kredietinstellingen		65		-425	
Middelen uit financieringsactiviteiten			-2.667		-2.465
Mutatie liquide middelen			-305		357
Stand liquide middelen per 1 januari			366		9
Stand liquide middelen per 31 december			61		366

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

(1) Algemene informatie

Alle bedragen in deze toelichting zijn vermeld in miljoenen euro's, tenzij anders vermeld.

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening van EBN is op grond van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW op vereenvoudigde wijze opgesteld.

Schattingen en oordelen

Voor het opstellen van de jaarrekening moeten schattingen en beoordelingen worden gemaakt. Deze hebben consequenties voor de gerapporteerde bedragen voor activa en passiva, inkomsten en uitgaven en de daaraan gerelateerde rapportage van voorwaardelijke activa en passiva op de datum van de jaarrekening. De resultaten kunnen door dergelijke inschattingen en beoordelingen worden beïnvloed. In die gevallen worden in de toelichtingen de grondslagen besproken die het management het meest belangrijk acht en die vanwege intrinsieke onzekerheid veelal het meest lastig te voorspellen zijn.

Opruimkosten

De voorziening opruimkosten en de activering van opruimkosten in de balans is gebaseerd op informatie van operators en eigen analyses. Voor een nadere toelichting op de totstandkoming van deze voorziening wordt verwezen naar de "Grondslagen voor de waardering en winstbepaling" en paragraaf "Voorzieningen" op pagina's 062 en 079.

Reserves

EBN bepaalt de gas- en oliereserves volgens definities zoals door SPE, WPC, AAPG en SPEE. Deze zijn vastgelegd in het PRMS.

Realiseerbare waarde

De inschatting van de realiseerbare waarde van activa is mede gebaseerd op de reserves, productieprofielen, ingeschatte toekomstige verkoopprijzen en de WACC.

Het management wijst erop dat toekomstige gebeurtenissen kunnen afwijken van de voorspellingen en dat schattingen regelmatig moeten worden bijgesteld.

Toelichting op het overzicht van het totaalresultaat

(2) Netto-omzet

EBN oefent één hoofdactiviteit uit, namelijk de exploratie en winning van aardgas en aardolie. De totale omzet is in Nederland gerealiseerd. Ook de activa waar EBN in participeert, bevinden zich in Nederland. Informatie met betrekking tot de belangrijkste debiteuren is opgenomen bij noot 22.

De netto-omzet 2013 uit bedrijfsvoering bedroeg EUR 8.737 mln. Ten opzichte van 2012 was dit een stijging van EUR 209 mln (2%).

De stijging van de omzet hield voornamelijk verband met gerealiseerde hogere afzet van aardgas (8%). De gerealiseerde opbrengstprijzen waren voor zowel gas, olie als condensaat lager dan in 2012.

(3 en 4) Heffingen en operationele kosten

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
heffingen	4.100	3.801
operationele kosten	845	797

De heffingen kwamen EUR 299 mln (8%) hoger uit dan in 2012. Dit betrof voornamelijk de bijzondere afdrachten aan de Staat met betrekking tot de productie uit het Groningen-veld in 2013, te weten afdrachten volgens de Meer Opbrengsten Regeling (MOR) van EUR 3.982 mln en een staatsaandeel van EUR 110 mln. De toename in de afdrachten in 2013 was voornamelijk het gevolg van hogere afgezette volumes.

De operationele kosten hebben vooral betrekking op productie- en transportkosten.

Ultimo 2013 is er één persoon vanuit GasTerra bij EBN gedetacheerd. De totale loonkosten zijn onder de operationele kosten opgenomen. Deze bedroegen in 2013 EUR 9,0 mln (2012: EUR 8,2 mln), waarvan EUR 6,9 mln bruto lonen (2012: EUR 6,4 mln), EUR 0,6 mln sociale lasten (2012: EUR 0,5 mln), EUR 1,4 mln pensioenkosten (2012: EUR 1,2 mln) en EUR 0,1 mln overige (2012: EUR 0,1 mln). Voor meer informatie omtrent het werknemersbestand van EBN wordt verwezen naar de toelichtingen zoals opgenomen in het jaarverslag.

Per balansdatum had de onderneming geen contractuele verplichting tot het storten van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het pensioenfonds anders dan de mogelijkheid van het betalen van hogere toekomstige premies.

(5) Afschrijvingen

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
afschrijving materiële vaste activa	450	574
duurzame waardeverminderingen	97	-
afschrijving materiële vaste activa i.v.m. opruimkosten	105	171
totaal	652	745

De lagere afschrijvingen werden vooral veroorzaakt door verlagingspercentages als gevolg van hogere reserves. Voor een verdere toelichting zie noot 10.

(6) Financiële baten en lasten

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
rentebaten	3	4
rentebaten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	34	43
baten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	9	25
overige financiële baten	77	27
totaal financiële baten	123	99
rentelasten	-35	-43
rentelasten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	-49	-59
lasten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat	-76	-54
rentelast op contant gemaakte voorzieningen	-58	-45
overige financiële baten en lasten	-1	-
totaal financiële lasten	-219	-201
nettofinancieringslasten	-96	-102

Ondanks het hogere volume van beschikbare liquiditeiten in het verslagjaar lagen de rentebaten op een lager niveau dan in 2012 als gevolg van lagere markttrentes.

Het saldo van rentebaten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat, rentelasten en lasten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat betreffen de lasten op kortlopende en langlopende leningen en de daaraan direct gerelateerde derivaten. Deze lasten zijn lager dan het in 2012 als gevolg van aflossingen en, waar van toepassing, herfinanciering van afgeloste leningen tegen lagere rentes.

Het saldo van baten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat, overige financiële baten, lasten op financiële instrumenten op reële waarde via het resultaat en overige financiële baten en lasten betreffen vooral de herwaarderingsresultaten op de langlopende leningen en de direct daaraan gerelateerde derivaten.

(7) Resultaat geassocieerde deelnemingen

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
GasTerra B.V.	14	14
NOGAT B.V.	23	26
NGT-Extensie	6	8
totaal	43	48

(8) Belastingen

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
actuele belastingen lopend jaar	803	759
correctie voorgaand jaar	-1	-
latente belastingen afkomstig van tijdelijke verschillen	-42	12
totaal	760	771

De effectieve belastingdruk over 2013 was met 25,0% gelijk aan 2012 (25,0%).

In 2013 bedroeg het nominale tarief van de vennootschapsbelasting in Nederland 25,0% (2012: 25,0%).

Het saldo van latente belastingvorderingen en belastingverplichtingen nam met EUR 42 mln af als gevolg van de volgende wijzigingen:

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
stand per 1 januari		
latente belastingvorderingen	8	102
latente belastingverplichtingen	-143	-222
totaal	-135	-120
mutaties als gevolg van:		
- verschil commerciële en fiscale waardering materiële vaste activa	-18	79
- verschil commerciële en fiscale waardering voorzieningen	60	-94
stand per 31 december	-93	-135
waarvan:		
- latente belastingvorderingen	68	8
- latente belastingverplichtingen	-161	-143
mutatie vordering	60	-94
mutatie verplichting	-18	79

Onder de latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden de toekomstige belastingvorderingen en -verplichtingen verstaan die onder meer voortvloeien uit tijdelijke verschillen tussen het vermogen berekend op basis van bedrijfseconomische grondslagen en het vermogen op basis van fiscale grondslagen.

(9) Nettoresultaat

In 2013 resulteert een nettoresultaat uit doorlopende activiteiten van EUR 2.327 mln. Dat was EUR 33 mln (1%) lager dan over 2012.

Toelichting op de balans

(10) Materiële vaste activa

<i>in EUR mln</i>	totaal	productie, transport en opslagfaciliteiten	boringen	inbreng- vergoedingen	activering opruimkosten	exploratien en evaluatie- boringen	investeringen en boringen in aanleg
stand 01-01-2012							
aanschaffingswaarde	12.566	6.496	3.050	1.434	1.306	-	280
afschrijvingen	8.360	4.679	2.059	1.203	419	-	-
boekwaarde	4.206	1.817	991	231	887	-	280
mutaties in 2012							
aanschaffingswaarde:							
- investeringen	567	89	177	5	-	-	296
- investeringen exploratieboringen	54	-	-	-	-	54	-
- inbedrijfstellingen	-	55	143	-	-	-7	-191
- activering financieringskosten	3	-	-	-	-	-	3
- activering opruimkosten	-126	-	-	-	-126	-	-
- buitenbedrijfstellingen	-	-	-	-	-	-	-
- afwaarderingen	-48	-	-40	-	-	-	-8
afschrijvingen:							
- afschrijvingen	-745	-290	-260	-24	-171	-	-
- buitenbedrijfstellingen	-	-	-	-	-	-	-
	-295	-146	20	-19	-297	47	100
stand ultimo 2012							
aanschaffingswaarde	13.016	6.640	3.330	1.439	1.180	47	380
afschrijvingen	9.105	4.969	2.319	1.227	590	-	-
boekwaarde	3.911	1.671	1.011	212	590	47	380
mutaties in 2013							
aanschaffingswaarde:							
- investeringen	540	90	86	14	-	-	350
- investeringen exploratieboringen	112	-	-	-	-	112	-
- inbedrijfstellingen	-	45	95	-	-	-36	-104
- activering financieringskosten	5	-	-	-	-	-	5
- activering opruimkosten	178	-	-	-	178	-	-
- buitenbedrijfstellingen	-	-	-	-	-	-	-
- afwaarderingen	-55	-1	-28	-	-	-15	-11
afschrijvingen:							
- afschrijvingen	-555	-230	-203	-17	-105	-	-
- duurzame waardevermindering	-97	-	-	-	-	-	-97
- buitenbedrijfstellingen	-	-	-	-	-	-	-
	128	-96	-50	-3	73	61	143
stand ultimo 2013							
aanschaffingswaarde	13.796	6.774	3.483	1.453	1.358	108	620
afschrijvingen	9.757	5.199	2.522	1.244	695	-	97
boekwaarde	4.039	1.575	961	209	663	108	523

De investeringen in 2013 ad EUR 652 mln waren 5% hoger dan in 2012 (EUR 621 mln). De splitsing van deze investeringen tussen op land en offshore was EUR 275 mln (2012: EUR 202 mln) respectievelijk EUR 377 mln (2012: EUR 419 mln).

De toename in de activering van de geschatte opruimkosten van installaties bedroeg in 2013 EUR 178 mln (2012: negatief EUR 126 mln). Voor een verdere toelichting zie noot 15.

Naar aanleiding van de toepassing van IAS 23 "Borrowing Costs" is voor de projecten Bergermeer en Norg gasopslag het geactiveerde bedrag met gemiddeld 3,1% opgerent en daarmee is een bedrag van EUR 5 mln (2012: EUR 3 mln) aan financieringskosten geactiveerd.

In 2013 is een duurzame waardevermindering verantwoord van EUR 97 mln betreffende midstream activiteiten (2012: -). Deze duurzame waardevermindering is het gevolg van gewijzigde marktomstandigheden en prijs-scenario's die er toe hebben geleid dat de realiseerbare waarde is afgenomen tot onder de boekwaarde van het

actief. Derhalve is een duurzame waardevermindering verantwoord ter hoogte van het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

(11) Financiële vaste activa

Onder financiële vaste activa verstaat EBN de deelneming van 40% in GasTerra B.V., de 45% deelneming in NOGAT B.V. en een aantal kleinere participaties, waaronder de 12% deelneming in de NGT-Extensie. Deze laatste deelneming is opgenomen onder 'overige'.

De geassocieerde deelnemingen worden verwerkt op basis van de equity-methode. Het resultaat wordt jaarlijks uitgekeerd, als gevolg daarvan zijn er geen wijzigingen in de waardering van de betreffende deelnemingen.

<i>in EUR mln</i>	GasTerra	NOGAT	overige	2013 totaal	GasTerra	NOGAT	overige	2012 totaal
stand per 1 januari	86	13	13	112	86	13	14	113
aandeel in resultaat	14	23	6	43	14	26	7	47
ontvangen dividend	-14	-23	-7	-44	-14	-26	-8	-48
stand per 31 december	86	13	12	111	86	13	13	112

De volgende tabel geeft samenvattende financiële informatie over de geassocieerde deelnemingen GasTerra B.V., NOGAT B.V. en de NGT-Extensie op 100%-basis.

<i>in EUR mln</i>		GasTerra	NOGAT	NGT- Extensie	2013 totaal	GasTerra	NOGAT	NGT- Extensie	2012 totaal
balanstotaal activa	kortlopend	3.904	60	-	3.964	3.697	67	-	3.764
	langlopend	39	46	13	98	37	52	13	102
schulden	kortlopend	3.727	4	1	3.732	3.518	11	1	3.530
	langlopend	-	-	-	-	-	-	-	-
netto-omzet		24.293	76	81	24.450	23.381	88	95	23.564
nettoresultaat		36	51	80	167	36	58	95	189

(12) Voorraden

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
materiaal	6	6
gas	-	27
condensaat en olie	10	7
totaal	16	40

(13) Vorderingen

Deze zijn als volgt te specificeren:

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
vorderingen op geassocieerde deelneming	1.109	1.005
overige handelsdebiteuren	17	22
totaal handelsdebiteuren	1.126	1.027
overige vorderingen en transitoria	21	52
totaal	1.147	1.079

De vorderingen zijn met EUR 68 mln (6%) gestegen, voornamelijk als gevolg van hogere afgezette volumes in het vierde kwartaal 2013 ten opzichte van het vierde kwartaal in 2012.

De geassocieerde deelneming betreft GasTerra B.V. waarin EBN voor 40% deelneemt.

Voor wat betreft het kredietrisico wordt verwezen naar noot 19.

(14) Eigen vermogen

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
stand per 1 januari	200	204
totaalresultaat	2.327	2.360
slotdividend voorgaand jaar	-72	-76
interimdividend	-2.236	-2.288
stand per 31 december	219	200

EBN draagt maandelijks het (voorlopige) resultaat af aan de aandeelhouder, het ministerie van Economische Zaken. Deze periodieke winstafracht is sterk bepalend voor de balansstructuur van EBN en resulteert in een relatief beperkt eigen vermogen voor de onderneming. Daar staat echter een zeer omvangrijke cashflow gedurende het gehele jaar tegenover. Het maatschappelijke, tevens geplaatste en volgestorte aandelenkapitaal bedraagt in 2013 EUR 128 mln (2012: EUR 128 mln) en bestaat uit 284.750 aandelen (2012: 284.750 aandelen) met elk een nominale waarde van EUR 450,00. Het gedeclareerde dividend per aandeel bedroeg EUR 8.105 (2012: EUR 8.302).

Het voorgestelde slotdividend van EUR 91 mln (2012: EUR 72 mln) wordt uitgekeerd na vaststelling van de jaarrekening door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Dit bedrag is het saldo van de nettowinst à EUR 2.327 mln en het al uitgekeerde interimdividend à EUR 2.236 mln. Het voorgestelde slotdividend is niet in mindering gebracht op het eigen vermogen.

(15) Voorzieningen

De voorziening opruimkosten omvat verplichtingen met een looptijd van 1 tot 60 jaar.

De voorziening bodemdaling omvat eveneens verplichtingen met een looptijd van 1 tot 60 jaar.

De voorziening opruimkosten is gebaseerd op opgaven van de operators en eigen analyses en wordt bepaald middels een schatting van de kosten op basis van het huidige prijspeil, zonder rekening te houden met inflatie, en contant

gemaakt met een reële rente van 0,7% (2012: 1,2%). De tegenhanger van de contant gemaakte voorziening is gerubriceerd onder de materiële vaste activa en wordt afgeschreven op basis van UoP-methode. Voor het oprenten van de voorziening wordt de nominale rente van 3,15% gebruikt (2012: 2,3%).

Het totaal van de voorzieningen wordt verhoogd met EUR 234 mln. Dit is het saldo van de volgende wijzigingen:

<i>in EUR mln</i>	opruimkosten	bodemdaling	totaal
stand per 1 januari 2012	1.967	66	2.033
dotatie	-	19	19
onttrekking	-13	-1	-14
herziening	-126	-	-126
oprenten	45	-	45
stand per 31 december 2012	1.873	84	1.957
dotatie	-	17	17
onttrekking	-18	-1	-19
herziening	178	-	178
oprenten	58	-	58
stand per 31 december 2013	2.091	100	2.191

De verhoging van de voorziening opruimkosten ad EUR 218 mln wordt vooral veroorzaakt door een aanpassing van de disconteringsvoet naar een reële rente van 0,7% (2012: 1,2%).

Daarnaast zijn de geschatte kosten voor het ontmantelen en opruimen van installaties geactualiseerd door toename van de ingeschatte kosten en aangepaste inzichten met betrekking tot de tijdstippen van beëindiging van de productie.

(16) Opgenomen kortlopende en langlopende leningen

in EUR mln	2013		2012	
	totaal	waarvan kortlopend	totaal	waarvan kortlopend
obligatieleningen	1.494	427	1.893	373
onderhandse leningen	104	35	132	-
commercial paper	65	65	-	-
totaal	1.663	527	2.025	373

In 2013 verviel er één obligatielening van CHF 450 mln.

Het totaal van de opgenomen leningen is met EUR 362 mln (-/-18%) afgenomen. Deze afname is vooral het gevolg van de sterk gestegen kasstroom uit bedrijfsactiviteiten in 2013 en als gevolg daarvan het niet uitgeven van nieuwe obligatieleningen en onderhandse leningen. In 2014 zullen langlopende obligatieleningen met een nominale waarde van CHF 525 mln worden afgelost alsmede een langlopende onderhandse lening van JPY 5.000 mln. Deze zijn in 2013 verantwoord als kortlopende schuld. Er zijn geen zekerheden verstrekt over de opgenomen leningen met een totale schuldrest ultimo 2013 van EUR 1.663 mln. In de overeenkomsten van deze leningen zijn clausules opgenomen die het stellen van zekerheden beperken.

Opgenomen langlopende leningen

De balanspost langlopende leningen is als volgt samengesteld:

in EUR mln					2013	2012
JPY	5.000 mln	1,59%	onderhandse lening	2004/2014	35	44
CHF	450 mln	2,75%	openbare lening	2006/2013	-	372
CHF	400 mln	3,00%	openbare lening	2007/2014	325	331
CHF	125 mln	3,00%	openbare lening	2007/2014	102	104
JPY	10.000 mln	1,775%	onderhandse lening	2007/2017	69	88
CHF	325 mln	2,125%	openbare lening	2010/2020	265	269
CHF	125 mln	2,125%	openbare lening	2010/2020	102	104
CHF	350 mln	0,75%	openbare lening	2011/2016	285	290
CHF	150 mln	1,625%	openbare lening	2011/2023	122	124
CHF	235 mln	0,625%	openbare lening	2012/2019	191	195
CHF	125 mln	1,125%	openbare lening	2012/2024	102	104
					1.598	2.025

De hoofdsommen van deze leningen en de bijbehorende rentelasten in vreemde valuta zijn via cross currency interest rate swaps volledig omgezet naar euro's. Daardoor worden de koerseffecten op de langlopende schulden zoals die uit de tabel blijken geneutraliseerd. Het gemiddelde interestpercentage van alle langlopende leningen, inclusief de effecten van de cross currency interest rate swaps, is 3,0% (2012: 3,3%). Alle langlopende leningen zijn vastrentend. Met uitzondering van de aan de JPY 2004/2014 en de JPY 2007/2017 leningen gerelateerde cross currency interest rate swaps, is het rentetype van de cross currency interest rate swaps vast.

De volgende tabel geeft een overzicht van de opgenomen obligaties en onderhandse leningen, gerangschikt op vervaldatum.

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
binnen 1 jaar	462	372
binnen 1 tot 2 jaar	-	479
binnen 2 tot 3 jaar	285	-
binnen 3 tot 4 jaar	69	290
binnen 4 tot 5 jaar	-	88
na 5 jaar	782	796
totaal	1.598	2.025

Van het totaal van de opgenomen leningen heeft meer dan 50% een resterende looptijd langer dan 3 jaar. Van de leningen die na 5 jaar vervallen, vervalt EUR 191 mln in 2019, EUR 367 mln in 2020, EUR 122 mln in 2023 en EUR 102 mln in 2024.

(17) Overige langlopende schulden

Dit is hoofdzakelijk een schuld van EUR 17 mln (2012: EUR 17 mln) aan de Staat uit hoofde van een stockdividend van GasTerra B.V. De Staat heeft recht op een deel van het aan EBN toekomende dividend van GasTerra B.V. bij liquidatie van GasTerra B.V.

(18) Overige kortlopende schulden

Deze post is als volgt samengesteld:

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
handelscrediteuren	281	410
schulden inzake rente	23	33
heffingen	742	679
overige schulden	206	167
totaal	1.252	1.289

De toename bij de heffingen is voornamelijk het gevolg van een hogere uitstaande verplichting met betrekking tot de MOR.

Beleid om financiële risico's te beheersen

(19) Risicobeheer

Algemeen

De belangrijkste financiële risico's voor EBN zijn het liquiditeitsrisico, kredietrisico en het marktrisico (bestaande uit een renterisico en een valutarisico). Het financiële beleid van EBN is erop gericht om de effecten van koers- en renteschommelingen op activa en passiva te beperken. EBN maakt gebruik van financiële derivaten om de rente- en valutarisico's te beheersen die verbonden zijn aan met name de financiering van bedrijfsactiviteiten. De onderneming neemt geen speculatieve posities in met financiële derivaten.

Kapitaalbeheer

EBN streeft naar continuering van een goede toegang tot de geld- en kapitaalmarkten, onder andere door een prudent financieringsbeleid, gericht op handhaving van de korte- en langetermijn creditratings op de hoogst

mogelijke niveaus. Investeringsbeslissingen worden geëvalueerd op basis van het verwachte rendement met inachtnaam van de gemiddelde gewogen vermogenskosten van EBN.

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
opgenomen leningen:		
langlopende leningen	1.136	1.652
kortlopende leningen	527	373
totaal opgenomen leningen	1.663	2.025
liquide middelen	-61	-366
financiële derivaten	-105	-224
nettoschuld (A)	1.497	1.435
eigen vermogen (B)	219	200
gearing ratio $A/(A+B)*100\%$	87%	88%

Liquiditeitsrisico

EBN beschikt over een commercial paper programma van EUR 2.000 mln. Dat is onveranderd ten opzichte van 2012. Ultimo 2013 was er voor EUR 65 mln aan commercial paper uitgegeven. Ultimo 2012: geen.

De volgende tabel geeft inzicht in de te verwachten contractuele kasstromen per jaar met betrekking tot aflossing en rente van de leningen en de daaraan gekoppelde derivaten:

<i>in EUR mln</i>			2012		2012	2011
	opgenomen leningen	rente-betalingen	betaling bij aflossing	kasstroom derivaten	totale cash out	totale cash out
binnen 1 jaar	372	-54	-372	61	-365	-736
binnen 1 tot 2 jaar	479	-42	-479	113	-408	-360
binnen 2 tot 3 jaar	-	-28	-	-	-28	-387
binnen 3 tot 4 jaar	290	-28	-290	-1	-319	-22
binnen 4 tot 5 jaar	88	-21	-88	27	-82	-313
na 5 jaar	796	-83	-796	55	-824	-574
totaal	2.025	-256	-2.025	255	-2.026	-2.392

<i>in EUR mln</i>			2013		2013	2012
	opgenomen leningen	rente-betalingen	betaling bij aflossing	kasstroom derivaten	totale cash out	totale cash out
binnen 1 jaar	462	-42	-462	97	-407	-365
binnen 1 tot 2 jaar	-	-28	-	-	-28	-408
binnen 2 tot 3 jaar	285	-28	-285	-6	-319	-28
binnen 3 tot 4 jaar	69	-21	-69	8	-82	-319
binnen 4 tot 5 jaar	-	-21	-	-	-21	-82
na 5 jaar	782	-62	-782	41	-803	-824
totaal	1.598	-202	-1.598	140	-1.660	-2.026

Kredietrisico

Het kredietrisico voor EBN heeft hoofdzakelijk betrekking op uitgezette deposito's bij kredietinstellingen, de beleggingen in geldmarktfondsen en commercial paper en de marktwaarde van financiële derivaten. EBN beperkt het kredietrisico door uitsluitend zaken te doen met financiële instellingen met een hoge kredietwaardigheid en door vaststelling van specifieke kredietlimieten per financiële instelling, gebaseerd op de credit rating van de desbetreffende instelling. Voor beleggingen in deposito's en commercial paper geldt minimaal een P-1 of A-1 kortetermijnrating van Moody's respectievelijk Standard & Poor's én een A2 of A langetermijnrating van Moody's respectievelijk Standard & Poor's. Voor geldmarktfondsen geldt een minimale credit rating van Aaa en AAA van Moody's respectievelijk Standard & Poor's.

Indien in het kader van langlopende financiering derivaten-transacties worden afgesloten, wordt dit uitsluitend gedaan met tegenpartijen die minimaal een A2 of A langetermijnrating van Moody's respectievelijk Standard & Poor's hebben. Er zijn in 2013 geen kredietverliezen opgetreden.

Ten aanzien van cross currency interest rate swaps met een nominale waarde van CHF 923 mln zijn er Credit Support Annexes (CSA's) overeengekomen met de betreffende tegenpartijen. Uit dien hoofde is er ultimo 2013 voor EUR 13 miljoen aan onderpand gestort bij banken (2012: EUR 2 mln). Dit onderpand is rentedragend.

Kredietrisico met betrekking tot vorderingen

EBN verkocht in 2013 96% (2012: 91%) van de omzet aan GasTerra B.V. waarvan het kredietrisico als laag wordt ingeschat (langetermijnrating Standard & Poors AA). De vordering op GasTerra B.V. bedraagt 97% (2012: 93%) van de totale vorderingen.

Renterisico

Het renterisicobeleid van EBN is gericht op het beperken van de renterisico's die samenhangen met de financiering van de onderneming en tegelijkertijd op het realiseren van minimale nettorentelasten. Van de langlopende leningen en financiële derivaten wordt volgens interne richtlijnen maximaal 60% als variabel rentend aangehouden. Ultimo 2013 is 93% van deze langlopende schuldpositie vastrentend. Onderstaande analyse van de gevoeligheid van opgenomen leningen en daaraan gekoppelde financiële derivaten voor rentebewegingen, gaat uit van een onmiddellijke verandering van 1%-punt in de rentetarieven ten opzichte van het niveau op 31 december 2013. Alle andere variabelen worden daarbij constant gehouden. Een verlaging van de rentetarieven met 1%-punt zou resulteren in een geschatte daling van de nettofinancieringslasten met EUR 6 mln uitgaande van de portefeuille aan financiële instrumenten per 31 december 2013. Een toename van de rentetarieven met 1%-punt zou resulteren in een stijging van de netto financieringslasten van naar schatting EUR 6 mln. Deze effecten zullen hoofdzakelijk ontstaan omdat de door een renteverandering veroorzaakte verandering in de marktwaarde van de derivaten rechtstreeks wordt verantwoord in het resultaat.

In onderstaande tabel is de gevoeligheid weergegeven van de reële waarde van de financiële instrumenten per 31 december 2013 voor veranderingen in de rentetarieven:

2013	boekwaarde	reële waarde	verandering reële waarde +1%	verandering reële waarde -1%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	61	61	-	-
vorderingen	1.147	1.147	-	-
kortlopende leningen	-527	-540	5	-5
overige kortlopende schulden	-1.252	-1.252	-	-
langlopende leningen	-1.136	-1.168	63	-68
cross currency swaps positief gebruikt voor langlopende leningen	154	154	-7	7
cross currency swaps negatief gebruikt voor langlopende leningen	-49	-49	1	-1
totaal	-1.602	-1.647	62	-67

2012	boekwaarde	reële waarde	verandering reële waarde +1%	verandering reële waarde -1%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	366	366	-2	2
vorderingen	1.079	1.079	-	-
kortlopende leningen	-373	-378	2	-2
overige kortlopende schulden	-1.289	-1.289	-	-
langlopende leningen	-1.652	-1.744	88	-95
cross currency swaps positief gebruikt voor langlopende leningen	257	257	-12	13
cross currency swaps negatief gebruikt voor langlopende leningen	-33	-33	-	-
totaal	-1.645	-1.742	76	-82

Ultimo 2012 lag de gevoeligheid van de financieringslasten voor renteveranderingen met betrekking tot de reële waarde van de financiële instrumenten tussen negatief EUR 12 mln (+1%-punt wijziging van rente) en positief EUR 13 mln (-1%-punt wijziging van rente).

Valutarisico

EBN dekt valutarisico's, die voortvloeien uit verkopen en inkopen, volledig af op het moment waarop de handelsvorderingen of handelsverplichtingen zich manifesteren. Ultimo 2013 waren er geen af te dekken posities (ultimo 2012 USD 7 mln).

Valutarisico's op kortlopende leningen in vreemde valuta worden afgedekt met valutatermijncontracten. Ultimo 2013 waren er geen valutatermijncontracten afgesloten gerelateerd aan in vreemde valuta uitgegeven kortlopende leningen (ultimo 2012 geen).

2013	boekwaarde	reële waarde	verandering waarde +10%	verandering waarde -10%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	61	61	-	-
vorderingen	1.147	1.147	-	-
kortlopende leningen	-527	-540	-53	43
overige kortlopende schulden	-1.252	-1.252	-	-
langlopende leningen	-1.136	-1.168	-130	106
cross currency swaps positief gebruikt voor langlopende leningen	154	154	95	-78
cross currency swaps negatief gebruikt voor langlopende leningen	-49	-49	88	-71
totaal	-1.602	-1.647	-	-

2012	boekwaarde	reële waarde	verandering waarde +10%	verandering waarde -10%
<i>in EUR mln</i>				
liquide middelen	366	366	-	-
vorderingen	1.079	1.079	-	-
kortlopende leningen	-373	-378	-43	35
overige kortlopende schulden	-1.289	-1.289	-	-
langlopende leningen	-1.652	-1.744	-195	159
cross currency swaps positief gebruikt voor langlopende leningen	257	257	150	-123
cross currency swaps negatief gebruikt voor langlopende leningen	-33	-33	87	-72
totaal	-1.645	-1.742	-1	-1

Valutarisico's op langlopende leningen in vreemde valuta zijn afgedekt met cross currency interest rate swaps (zie noot 16).

In de bovenstaande analyse van de gevoeligheid van de nettoschuld (inclusief financiële derivaten) voor schommelingen in valutakoersen ten opzichte van de euro wordt uitgegaan van een verandering van 10% in alle valutakoersen tegenover de euro uitgaande van de koersen per 31 december 2013, waarbij alle andere variabelen constant worden gehouden. Een verandering van +10% houdt in dat de euro zwakker wordt ten opzichte van de vreemde valuta. Een verandering van -10% betekent een versterking van de euro ten opzichte van de vreemde valuta.

Reële waarde van financiële instrumenten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de boekwaarde en de geschatte reële waarde van financiële instrumenten:

in EUR mln	31 december 2013		31 december 2012	
	boekwaarde	reële waarde	boekwaarde	reële waarde
activa				
overige deelnemingen	111	111	112	112
kortlopende vorderingen	1.147	1.147	1.079	1.079
financiële derivaten	154	154	257	257
liquide middelen	61	61	366	366
passiva				
langlopende leningen	1.136	1.168	1.652	1.744
kortlopende leningen	527	540	373	378
financiële derivaten	49	49	33	33
overige kortlopende schulden	1.297	1.297	1.399	1.399

De reële waarden van beursgenoteerde langlopende leningen zijn gebaseerd op gepubliceerde koersen (niveau 1 volgens IFRS), de overige reële waarden worden berekend op basis van beschikbare marktinformatie en yields uit Reuters (niveau 2 volgens IFRS). Alle financiële activa en verplichtingen tegen reële waarde met waardemutaties door het resultaat classificeren zich naar niveau 2.

Kortlopende vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden worden opgenomen tegen boekwaarde. Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde.

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de boekwaarde van financiële derivaten onderverdeeld naar type en doel:

<i>in EUR mln</i>	activa	passiva	totaal
cross currency interest rate swaps	257	-33	224
totaal financiële derivaten in relatie tot opgenomen leningen	257	-33	224
stand per 31 december 2012	257	-33	224
cross currency interest rate swaps	154	-49	105
totaal financiële derivaten in relatie tot opgenomen leningen	154	-49	105
stand per 31 december 2013	154	-49	105

Overige toelichtingen

(20) Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Zoals aangegeven in de grondslagen voor waardering en winstbepaling neemt EBN deel in een veelvoud van samenwerkingsverbanden. De basis hiervoor is vastgelegd in overeenkomsten van samenwerking, waaruit meerjarige financiële rechten en verplichtingen voortvloeien. De investeringsverplichtingen ultimo 2013 bedragen EUR 535 mln, waarbij de looptijd van deze verplichtingen grotendeels korter is dan 1 jaar. Ultimo 2012 bedroeg de verplichting voor de drie grootste projecten (Bergermeer gasopslag, Q13 Amstel, UGS Norg) gezamenlijk EUR 453 mln.

Voorts bedraagt EBN's (in)directe aandeel in de bewezen en waarschijnlijke gasreserves van velden waarin EBN participeert per 31 december 2013 378 miljard m³ GE (2012: 395 miljard m³ GE).

Op 17 januari 2014 is er een Kabinetbesluit genomen rondom de gaswinning uit Groningen. Het Kabinetbesluit bevat een breed pakket aan maatregelen gericht op veiligheid en leefbaarheid en zorgt ervoor dat gaswinning ook in de toekomst verantwoord is. Minister Kamp heeft aangegeven dat met dit pakket aan maatregelen een totaalbedrag van EUR 1,2 miljard beschikbaar komt voor de periode 2014 – 2018.

(21) Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Bij het opstellen van het kasstroomoverzicht wordt de indirecte methode toegepast en wordt uitgegaan van een vergelijking van beginbalans en eindbalans. Vervolgens worden mutaties geëlimineerd die niet tot een kasstroom hebben geleid. De mutaties in het overzicht kasstromen kunnen worden ontleend aan de mutatieoverzichten van de betreffende balansposten.

(22) Verbonden partijen

GasTerra B.V. en EBN zijn verbonden partijen. EBN heeft 76 (2012: 78) gasverkoopcontracten met GasTerra B.V. Van de netto-omzet van EUR 8.737 mln is EUR 8.345 mln gerealiseerd via GasTerra B.V. (2012: EUR 8.528 mln resp. EUR 7.330 mln). Onder de vorderingen ultimo 2013 is uit hoofde van leveringen aan GasTerra B.V. een bedrag opgenomen van EUR 1.109 mln (2012: EUR 1.005 mln).^{*} De Staat als aandeelhouder is als een verbonden partij aan te merken. De heffingen, vennootschapsbelasting en het totaal resultaat worden afgedragen aan de Staat. Hierbij wordt verwezen naar noot 14 en noot 18 in de jaarrekening.

(23) Key management

De totale last ter zake van bezoldiging, pensioenen en overige loonkosten van het key management (4 directie-leden en 4 commissarissen) bedraagt in 2013 EUR 1,2 mln (2012: EUR 1,5 mln; 5 directie-leden en 4 commissarissen). De totale loonkosten van het key management in 2013 kan als volgt worden gespecificeerd:

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
periodiek betaalde beloningen	1,0	1,2
kosten voor beloning na beëindiging dienstverband	0,2	0,3
totaal	1,2	1,5

(24) Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum welke nader moeten worden toegelicht.

Utrecht, 20 maart 2014

Directie	Raad van commissarissen
J.D. Bokhoven	H.M.C.M. van Oorschot
	A.H.P. Gratama van Andel
	G-J. Kramer
	R.G.M. Zwitserloot

^{*} De vordering bestaat deels uit het proportionele gedeelte van afzet in concessies waarin EBN niet zelf het gas ontvangt maar gerechtigd is tot een evenredig deel van de opbrengst. Deze opbrengst wordt door GasTerra B.V. rechtstreeks aan EBN voldaan.

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

<i>in EUR mln</i>	2013	2012
resultaat deelnemingen	52	56
overige resultaten na belastingen	2.275	2.304
nettoresultaat	2.327	2.360
overige ongerealiseerde resultaten	-	-
totaalresultaat na belastingen	2.327	2.360

Enkelvoudige balans

<i>in EUR mln</i>							
activa	noot	ultimo 2013	ultimo 2012	passiva	noot	ultimo 2013	ultimo 2012
vaste activa				eigen vermogen	14		
materiële vaste activa	10	3.845	3.877	aandelenkapitaal		128	128
financiële vaste activa	11	219	112	ingehouden winst		91	72
		4.064	3.989			219	200
				langlopende schulden			
				voorzieningen	15	2.175	1.932
				latente belastingverplichtingen	8	93	135
				opgenomen leningen	16	1.136	1.652
				overige	17	16	16
						3.420	3.735
vlottende activa				kortlopende schulden			
voorraden	12	16	40	opgenomen leningen	16	527	373
vorderingen	13	1.147	1.079	belastingsschulden		45	110
derivaten	19	154	257	handelscrediteuren	18	281	487
liquide middelen		42	347	overige	18	882	774
		1.359	1.723	derivaten	19	49	33
						1.784	1.777
totaal		5.423	5.712	totaal		5.423	5.712

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening van EBN is opgesteld in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW.

Voor de bepaling van de grondslagen voor de waardering van activa en verplichtingen en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening wordt gebruik gemaakt van de optie die wordt geboden in artikel 2:362 lid 8 BW. Dit houdt in dat de grondslagen voor de waardering van activa en verplichtingen en resultaatbepaling van de enkelvoudige jaarrekening gelijk zijn aan die welke in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast. Hierbij worden deelnemingen, waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid, op basis van de nettovermogenswaarde gewaardeerd.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met International Financial Reporting Standards ('IFRS') zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW. Voor een beschrijving van de gehanteerde grondslagen wordt verwezen naar pagina 062 tot en met 067.

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

De enkelvoudige winst- en verliesrekening is opgesteld in overeenstemming met de op grond van artikel 2:402 BW toegestane beperkingen.

(11) Financiële vaste activa

De kapitaalbreng en verstrekte lening hebben betrekking op de inbreng van Bergermeer gasopslag in EBN Capital B.V.

Overige toelichtingen

De financiële vaste activa in de enkelvoudige balans omvat onder meer de waardering van de 100% deelneming EBN Capital B.V., welke is geconsolideerd in de geconsolideerde jaarrekening. De verschillen in de overige posten tussen de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening betreffen derhalve hoofdzakelijk balansposities van EBN Capital B.V. De voornaamste balansposities binnen EBN Capital B.V. zijn materiële vaste activa (EUR 195 mln) en overige kortlopende financiële verplichtingen (EUR 58 mln).

Gezien de minimale verschillen tussen de overige opgenomen balansposten in de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening wordt voor verdere toelichting verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening. Deze is opgenomen op pagina 072.

<i>in EUR mln</i>	2013			2012		
	Deelnemingen	Leningen	totaal	Deelnemingen	Leningen	totaal
stand per 1 januari	112	-	112	113	-	113
kapitaalbreng	58	-	58	-	-	-
verstrekte lening	-	50	50	-	-	-
aandeel in resultaat	52	-	52	55	-	55
ontvangen dividend	-53	-	-53	-56	-	-56
stand per 31 december	169	50	219	112	-	112

Zekerheden

EBN heeft een aansprakelijkheidsverklaring in overeenstemming met artikel 403 Boek 2 BW uitgegeven voor EBN Capital B.V.

Fiscale eenheid

EBN vormt een fiscale eenheid met EBN Capital B.V., ten behoeve van de vennootschapsbelasting en belasting toegevoegde waarde. EBN en haar dochtermaatschappij vormen samen een fiscale eenheid en zijn gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk voor de door de fiscale eenheid verschuldigde belastingen.

Servicekosten vergoed aan externe accountants

De kosten van Ernst & Young, verantwoord onder operationele kosten, bedragen in 2013 EUR 711.000 voor auditservices (statutaire en joint venture audits) (2012: EUR 782.000) en EUR 326.000 voor overige diensten (2012: EUR 32.000).

Beloning bestuurders

De bezoldiging van de bestuurder van de vennootschap, J.D. Bokhoven, luidt als volgt:

<i>in EUR mln</i>	2013
periodiek betaalde beloningen	245.843
bonus	49.425
pensioen	84.882
totaal	380.150

Bovengenoemde bonusbetaling is gebaseerd op het bereiken van de afgesproken doelstellingen over het voorgaande verslagjaar (2012).

De bedragen zoals opgenomen in bovenstaande tabel zijn exclusief crisisheffing. De totale ten laste van het resultaat gebrachte crisisheffing

voor 2013 bedraagt EUR 52.000, hiervan is EUR 23.000 gerelateerd aan de bezoldiging van de hierboven genoemde bestuurder.

In 2013 bedroeg de vergoeding aan de Commissarissen EUR 0,1 mln (2012: EUR 0,1 mln).

Utrecht, 20 maart 2014

Directie	Raad van commissarissen
J.D. Bokhoven	H.M.C.M. van Oorschot
	A.H.P. Gratama van Andel
	G-J. Kramer
	R.G.M. Zwitserloot

Overige gegevens

Winstbestemming

De winstbestemming geschiedt conform het gestelde in Artikel 21 van de statuten van de Vennootschap.

Aan de aandeelhouder:

- Wordt jaarlijks een gedeelte van de winst als bijzondere winstuitkering uitgekeerd;
- Wordt het resterende deel van de winst als dividend uitgekeerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Hierbij wordt verwezen naar noot 24 in de geconsolideerde jaarrekening.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder van EBN B.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2013 van EBN B.V. te Utrecht gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2013, de geconsolideerde balans per 31 december 2013, het overzicht van wijzigingen in het geconsolideerd eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2013 met de toelichting waarin zijn opgenomen een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen. De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit de enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2013 en de enkelvoudige balans per 31 december 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de geconsolideerde jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van EBN B.V. per 31 december 2013 en van het resultaat en de kasstromen over 2013 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

Oordeel betreffende de enkelvoudige jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van EBN B.V. per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 20 maart 2014

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. J.J. Vernooij RA

Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouder van EBN B.V.

Opdracht

Wij hebben een assurance-opdracht tot het verstrekken van beperkte mate van zekerheid uitgevoerd met betrekking tot de niet-financiële informatie in de secties 'Voorwoord', 'Over EBN', 'Verslag van de directie' en 'GRI tabel' in het jaarverslag 2013 (hierna: het Verslag) van EBN B.V. te Utrecht (hierna: EBN). Het Verslag omvat een weergave van het beleid van EBN ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied.

In het Verslag is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen en ramingen. Inherent aan deze informatie is dat realisatie onzeker is. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van toekomstgerichte informatie in het Verslag. Daarnaast maken de vergelijkende cijfers, met uitzondering van de operationele prestatie-indicatoren 2012, geen deel uit van deze assuranceopdracht.

De verwijzingen in het Verslag (naar www.ebn.nl, externe websites en overige documenten) maken geen deel uit van onze assurance-opdracht.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van EBN is verantwoordelijk voor het opstellen van het Verslag in overeenstemming met Sustainability Reporting Guidelines (G3) van Global Reporting Initiative (GRI), inclusief het identificeren van stakeholders en het bepalen van materiële onderwerpen. De door de directie gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van het Verslag en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in het hoofdstuk 'Over dit verslag'.

De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van het Verslag mogelijk te maken zonder afwijken van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een conclusie over het Verslag op basis van de verkregen assurance-informatie. Wij hebben onze werkzaamheden met betrekking tot de niet-financiële informatie zoals opgenomen in het Verslag verricht in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder Standaard 3410N 'Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en ons onderzoek zodanig plannen en uitvoeren dat een beperkte mate van zekerheid wordt verkregen dat het Verslag geen afwijkingen van materieel belang bevat.

De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op

het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij functionarissen van de vennootschap en het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de niet-financiële gegevens.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor onze conclusie te bieden.

Conclusie

Op grond van onze werkzaamheden is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de niet-financiële informatie in de secties 'Voorwoord', 'Over EBN', 'Verslag van de directie' en 'GRI tabel' in het jaarverslag 2013 niet in alle van materieel belang zijnde aspecten het beleid van EBN ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied weergeeft in overeenstemming met Sustainability Reporting Guidelines (G3) van Global Reporting Initiative.

Rotterdam, 20 maart 2014

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. H. Hollander RA

The image shows a large, dark grey, three-dimensional wall-mounted logo for EBN. The letters 'e', 'b', and 'n' are rendered in a stylized, rounded, lowercase font. The 'e' is a simple circle with a horizontal bar. The 'b' has a rounded top and a vertical stem. The 'n' is a simple, rounded shape. The logo is set against a dark grey wall that is part of a modern building's interior or courtyard. In the background, there is a large glass window with a wooden slat facade, and a tiled floor in the foreground.

ebn

Kerncijfers

<i>in EUR mln</i>	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS		
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2005	2004
EBN deelname in activiteiten:											
- aantal winningsvergunningen landzijde	29	27	24	23	22	21	20	14	14	14	14
- aantal winningsvergunningen zeezijde	106	101	101	103	103	100	95	85	85	85	77
- aantal opsporingvergunningen	56	48	47	48	45	41	26	17	19	19	22
afzet (mrd m ³ , 100%)	79	73	72	80	70	73	64	66	67	67	72
mutatie in % t.o.v. voorgaand jaar (100%)	8	1	-10	14	-5	11	-3	-1	-7	-7	15
- afzet Groningen, (mrd m ³ , EBN aandeel)	21	19	18	20	15	15	12	13	13	13	13
- afzet kleine velden, (mrd m ³ , EBN aandeel)	11	11	12	13	14	15	15	15	15	15	18
afzet totaal, (mrd m ³ , EBN aandeel)	32	30	30	33	29	30	27	28	28	28	31
gemiddelde opbrengstprijs gas (€-centen per m ³ , 35,17 MJ/m ³)	25,52	26,76	22,63	18,58	20,72	26,91	20,67	21,52	16,46	16,46	13,17
omzet uit:											
- doorlopende activiteiten	8.737	8.528	7.103	6.486	6.387	8.698	6.090	6.264	4.883	4.883	4.230
- beëindigde activiteiten									3.384	3.384	
omzet totaal	8.737	8.528	7.103	6.486	6.387	8.698	6.090	6.264	8.267	8.267	4.230
mutatie uit doorlopende activiteiten % t.o.v. voorgaand jaar	2	20	10	2	-27	43	-3	28	15	15	+9
totaalresultaat uit:											
- doorlopende activiteiten	2.327	2.360	2.131	2.076	2.211	3.269	2.367	2.378	1.673	1.637	1.534
- beëindigde activiteiten									2.154	2.154	
totaalresultaat	2.327	2.360	2.131	2.076	2.211	3.269	2.367	2.378	3.827	3.791	1.534
totaalresultaat uit doorlopende activiteiten in % van de omzet	27	28	30	32	35	38	39	38	34	34	36
materiële vaste activa:											
- investeringen onshore	275	202	228	224	238	129	277	146	121	121	143
- investeringen offshore	377	419	383	383	475	447	405	478	446	446	207
- opruimen	178	-126	675	57	-163	93	137	273	149		
totaal investeringen	830	495	1.286	664	550	669	819	896	716	567	350
afschrijvingen	652	745	617	499	462	501	494	403	374	376	337
eigen vermogen	219	200	204	174	158	160	162	290	237	437	348
gearing ratio (%)	87	88	91	91	93	91	93	86			
vreemd vermogen	5.309	5.565	5.684	5.146	4.520	5.386	4.664	3.902	3.437	2.977	2.730

Verklarende woordenlijst

Bcm	Miljard kubieke meters (billion cubic metres).
Brandstofmix	Verhouding van verschillende brandstoffen leidend tot een hoeveelheid opgewekte energie.
CCS	CO ₂ -afvang en -opslag (carbon capture and storage).
Cluster	Locatie waar meerdere putten geboord kunnen worden.
Corporate Governance Code (oud)	Gedragscode voor beursgenoteerde ondernemingen.
Corporate Governance Code (nieuw)	De Nederlandse Corporate Governance Code van de Monitoring Commission Corporate Governance Code.
COSO	The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.
Dashboard	Overzicht van bedrijfsspecifieke prestatie-indicatoren.
Energiemix	Verhouding energie die Nederland gebruikt uit verschillende energiebronnen.
End-of-field-life	Gas- en olievelden in de eindfase van de productie.
E&P	Exploratie en productie.
EZ	Ministerie van Economische Zaken.
Fallow Acreage Convenant	Convenant ter bevordering van de opsporing en de winning van de olie- en gasreserves en de opslag van stoffen op het Nederlands deel van het continentaal plat tussen de Minister van Economische Zaken en de mijnbouwondernemingen actief op het continentaal plat, zoals ondertekend op 31 augustus 2010.
Fracking	Techniek waarmee vloeistof onder hoge druk in het gesteente dat gas bevat wordt gebracht waardoor het gesteente 'breekt' en het gas gewonnen kan worden.
Gasgebouw	Publiek-private samenwerking in de Maatschap Groningen en GasTerra.
Gasrotonde	De fysieke nationale- en internationale gasinfrastructuur.
Gasvoorkomen	Ondergrondse ophoping van gas dat gewonnen kan worden.
GE	Groningenequivalent (m ³ aardgas met verbrandingswaarde van 35,17 MJ bij 0 graden Celsius en 101,325 kPa).
Geothermie	Aardwarmte.
HR	Personeelszaken (Human Resources).
ICT	Informatie en communicatie-technologie.
IFRIC	International Financial Reporting Interpretation Committee.
IFRS	International Financial Reporting Standards.
IMS	Integraal management systeem.
JIP	Joint Industry Project.
Kussengas	Gas dat aanwezig moet zijn in een veld of opslag om de druk op peil te houden.
LNG	Vloeibaar aardgas (liquefied natural gas).
Mijnbouwwet	Nederlandse wet waarin de regels over opsporing, winning en opslag van delfstoffen staat beschreven.
MOR+SA	Meeropbrengst regeling Groningen + Staatsaandeel.
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen.

NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij.
Near-field exploratie	Opsporing van gas nabij bestaande winningslocaties.
NOGEPA	Nederlandse Olie en Gas Exploratie en Productie Associatie.
NOV management	Non-operated venture management.
Offshore	Op zee.
Operating partner	Zie operator.
Operator	Partij in het winningstraject die namens partners activiteiten uitvoert.
Overlegplatform Gasrotonde	Forum van de Nederlandse overheid, gasindustrie en kennisinfrastructuren voor nieuwe initiatieven en strategische kwesties over de fysieke nationale- en internationale gasinfrastructuur.
Permeabiliteit	Doorlaatbaarheid. De mate waarin een vaste stof andere stoffen doorlaat.
PRMS	Internationaal classificatiesysteem waarin de status en hoeveelheid van olie- en gasvoorkomens wordt vastgelegd.
ROAD	Rotterdam Opslag en Afvang Demonstratieproject.
Scorecard	Overzicht van afdelingsspecifieke prestatie indicatoren.
Schaliegas of shale gas	Gas dat wordt gewonnen uit kleisteenreservoirs waar gas moeilijk uitstroomt vanwege minder goede doorlatendheid van het gesteente.
Shallow gas	Gas dat wordt gewonnen uit relatief ondiepe reservoirs (< 800 m).
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen.
Spotmarkt	Markt waar overschotten worden verhandeld en tekorten worden gedekt. Levering en betaling vinden na het sluiten van de overeenkomst op korte termijn plaats.
Staatsdeelneming	Aandeelhouderschap van de Nederlandse Staat.
Stranded reserves or fields	Gasvoorkomens die op enig moment om technische of economische redenen als niet-winbaar worden beschouwd.
Tight gas	Gas dat wordt gewonnen uit zandsteenreservoirs waar gas moeilijk uitstroomt vanwege minder goede doorlaatbaarheid.
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast natuurlijkwetenschappelijk onderzoek.
Treasury	Het beheren van geld van de onderneming.
VPB	Vennootschapsbelasting.

Contactinformatie

Heeft ons jaarverslag u aan het denken gezet, vragen opgeroepen of geïnspireerd?
U kunt altijd contact met ons opnemen om uw vragen te stellen of van gedachten te wisselen.

Bezoekadres

EBN B.V.
Daalsesingel 1
3511 SV Utrecht

Telefoon: +31 (0)30 2339001
Fax: +31 (0)30 2339051
Mail: ebn.mail@ebn.nl

Colofon

Productie

EBN Communicatie & Public Affairs,
in samenwerking met Bondt Communicatie, Breda

Realisatie

a-design, Sassenheim

Fotografie

Mike van Bemmelen, Zoeterwoude
John Brussel, Leiden

Drukwerk

Deltabach Grafimedia

EBN B.V.
Daalsesingel 1
3511 SV Utrecht

Telefoon: +31 (0)30 2339001
Mail: ebn.mail@ebn.nl